

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2552

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
พฤษภาคม 2552

เบญจมาพร อุ่นสุข. (2552). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์, อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุข โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 405 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการเรียนรู้มีความสุข มีค่าความเชื่อมั่น .854 , .819 , .888 , .805 , .891 และ .905 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR) และตัวแปรตามเอกนาม (MR)

ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้มีความสุขโดยรวมมีค่าเท่ากับ .742 สามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 55 โดยตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีค่าน้ำหนักความสำคัญ .298 , .166 และ .385 ตามลำดับ ส่วนบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าน้ำหนักความสำคัญ .121

เมื่อพิจารณาการเรียนรู้มีความสุขรายด้าน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้มีความสุข 2 ด้าน มีค่าวิลคัลแลมปีตา (Λ) .432 และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้มีความสุข ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .699 และ .716 ซึ่งทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND HAPPINESS IN
LEARNING OF MATHAYOMSUKSA I V STUDENTS IN BANGKOK
EDUCATIONAL SERVICE AREA I

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
May 2009

Benjamaporn Unsok. (2009). *A Study of the Relationship between Some Factors and Happiness in Learning of Matthayomsuksa IV Students in Bangkok Educational Service Area I*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof. Nipa Sripairot, Mr. Chawalit Ruyajin.

The main purpose of this research was to investigate the factors of parental cultivation, learning adjustment, attitude toward teachers, learning-teaching atmosphere, and physical environment affecting the 2 areas of happiness in learning: happiness about oneself and happiness about learning. The samples used in the study were 405 Matthayomsuksa IV students of the schools in Bangkok Educational Service Area I, and selected by two-stage random sampling. The tools used in research comprised the questionnaires about parental cultivation, learning adjustment, attitude toward teachers, learning-teaching atmosphere, physical environment, and happiness in learning with the reliabilities of .854 , .819 , .888 , .805 , .891 and .905 respectively. The data were analyzed by using multivariate multiple regression (MMR) and univariate multiple regression (MR).

The findings of study revealed that the regression efficient between the factors and the happiness in learning in general was .742 and this can be together explained at 55%. The factors which positively affected the happiness in learning with statistical significance at the level of .01 were learning adjustment, attitude toward teachers, and physical environment. The beta weights were .298 , .166 and .385 respectively. The learning atmosphere positively affected it with statistical significance at the level of .05 and with the beta weight of .121.

When considering in the individual areas of happiness in learning, it was found that the Wilk's Lambda (Λ) of regression efficient between the factors and 2 areas of happiness in learning in general was .432. The multiple correlation coefficients between the factors and the 2 areas of happiness about oneself and happiness about learning were .699 and .716 respectively with statistical significance at the level of .01 in all areas.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทางในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอน พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี และท่านทั้งสองยังเป็นแบบฉบับของ อาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึ่งขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ และรองศาสตราจารย์วิญญา วิศาลาภรณ์ ซึ่งเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ อาจารย์ ดร.ละเอียด รักษ์เฝ้า อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสนา จุลรัตน์ และอาจารย์ ดร. อุไร จักษ์ตรีมงคล ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รับความเอื้อเฟื้อและความสนับสนุนร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู อาจารย์ ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนบ้านปรางค์น้อย ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการมาศึกษาต่อ และอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี และขอขอบใจนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณอาจารย์และเพื่อนๆ ที่โรงเรียนบ้านปรางค์น้อย และเพื่อนๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา ที่ให้กำลังใจ และคอยให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาโดยตลอด

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประจวบ อุ่นสุข และคุณแม่สมจิต อุ่นสุข ที่ให้ กำลังใจ กำลังกาย กำลังทรัพย์ รวมทั้งความรักความห่วงใย จนลูกประสบความสำเร็จในการศึกษา

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแก่บุพการี ของผู้วิจัย และบูรพคณาจารย์ที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัย ตั้งแต่ออดีต จนถึงปัจจุบัน

เบญจมาพร อุ่นสุข

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	12
ความหมายของความสุข.....	12
ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	13
องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	15
ความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	19
ลักษณะของนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุข.....	19
การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	21
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน.....	23
ความหมายของการอบรมสั่งสอน.....	23
การอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสม.....	24
ความสำคัญของการอบรมสั่งสอน.....	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน.....	26
ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียน.....	26
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว.....	27
ลักษณะการปรับตัวที่ดีของนักเรียน.....	28
ความสำคัญของการปรับตัวด้านการเรียน.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อครูผู้สอน.....	30
ความหมายของเจตคติต่อครูผู้สอน.....	30
องค์ประกอบของเจตคติ.....	32
ลักษณะของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน.....	33
ความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน.....	34
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	34
ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน.....	34
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน.....	35
การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน.....	38
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	41
ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	41
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	42
ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข	42
หลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข	44
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR)	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	64
รายละเอียดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการวิจัย.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ.....	109
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	136
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	138

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน...	59
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1...	63
3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน	84
4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน.....	85
5 ค่า Tolerance และ VIF เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย...	86
6 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวม	86
7 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้อย่างมีความสุข.....	87
8 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุนามและตัวแปรเอกนาม.....	88
9 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง.....	89
10 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน.....	89
11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมี ความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง.....	110
12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมี ความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน.....	111
13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน.....	112
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน	113
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน.....	114
16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน	115
17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	116
18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข...	117
19 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง.....	119

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน.....	120
21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน.....	121
22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน.	122
23 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน.....	123
24 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้การสอน	124
25 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	125

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	64

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. 2542: 5) หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” นั่นคือ ระบบการศึกษามุ่งเน้นผลิตนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ “ดี เก่ง และมีความสุข” โดยเฉพาะในด้านของความสุข ซึ่งปัจจุบันกระบวนการเรียนการสอนยังเน้นบทบาทครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ หรือเน้นความสำคัญของการเรียนการสอนเนื้อหาตามตำราแบบเดิมๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่ล้าสมัยอย่างยิ่ง เนื่องจากข้อมูลความรู้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกทิศและทุกสถานที่ที่นักเรียนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในวัยกระตือรือร้นต่อการตอบสนองต่อสิ่งใหม่ๆ ต้องถูกกำหนดกรอบในการเรียน ให้ฟังการถ่ายทอดความรู้ผ่านตัวครูในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ ย่อมต้องเกิดความเครียด ความอึดอัดไร้ความสุข ศักยภาพของเขาที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทุกๆ ด้านจะถูกจำกัดลงอย่างน่าเสียดาย ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ไม่ตั้งใจเรียน หนีเรียน มีพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่เห็นคุณค่าการเรียนรู้ (พิกุล สีหาพงษ์. 2546: 25) ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้เป็นทุกข์ อับเฉา น่าเบื่อหน่าย ดังนั้นนักเรียนจึงเกิดความเครียดและขาดความสุขในการศึกษาเล่าเรียน (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 2-3) ซึ่งจะส่งผลอย่างมากต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยและการพัฒนาประเทศชาติตามมา

โดยเฉพาะในวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จัดว่าเป็นวัยรุ่นเต็มตัว เป็นช่วงวัยที่สับสนระหว่างการเป็นเด็กกับการเป็นหนุ่มสาว ผลของการอบรมสั่งสอนจะเริ่มปรากฏเด่นชัด ทั้งในด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ ความสนใจใฝ่รู้ ผลักดันไปในทางที่ดีหรือในทางเสื่อม ในรุ่นพ่อแม่ ผู้ปกครองแม้จะได้รับการศึกษาไม่มาก แต่ก็มุ่งหวังให้บุตรหลานของตนเองได้รับการศึกษามากกว่าตัวเอง ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครองจึงตั้งความหวังกับบุตรของตนไปในเรื่องที่ต้องการให้มีการศึกษาสูง ให้เรียนเก่งจนถึงระดับปริญญา เพื่อจะได้มีงานที่ดีในอนาคต จนทำให้เด็กเกิดความเครียดมากจนเกินไป (สุธรรม นันทมงคลชัย. 2547: 27) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรปรับเปลี่ยนเสียใหม่โดยให้การอบรมสั่งสอนฝึกฝน ที่ไม่เข้มงวดกดขี่มากเกินไปจนเด็กเกิดความเครียด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 49-50) ดังที่ กิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ (2540: 7) กล่าวว่าเด็กมีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่อย่างมนุษย์คนหนึ่ง เขามีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของเขา ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครู หรือวงศาคณาญาติ ควรจะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้ออกคำสั่ง และให้คำแนะนำไม่ใช่บังคับ การตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อดำเนินชีวิตของเขา ควรจะเป็นสิทธิ์

โดยชอบธรรมของเขานอกจากนี้ คันทันนี จัตุรคุปต์; และคณะ (2544: 124-141) กล่าวว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดีมีความสุข พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเข้าใจศักยภาพของเด็กและส่งเสริมตามความสามารถที่เด็กมี ต้องเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หากพ่อแม่ ผู้ปกครองคาดหวังมากเกินไปหรือเชยวเชยญให้เด็กทำในสิ่งที่เด็กทำไม่ได้และไม่อยากทำ จะทำให้เด็กเกิดความเครียด จึงเรียนรู้อย่างไม่มีความสุข หากพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจและไม่พยายามผลักดันให้เด็กมีความเครียด แต่สนับสนุนให้กำลังใจเด็ก เด็กก็จะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือได้ว่าการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ สนใจในการเรียนและเข้าใจนักเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข (วินัดดา ปิยะศิลป์. 2541: 18)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยแห่งปัญหา และมีความเครียดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นิภา นิรายน (2530: 17) ที่กล่าวว่า ช่วงวัยที่เกิดวิกฤตการณ์หรือปัญหาย่างยากใจในการปรับตัวมากที่สุดได้แก่ วัยรุ่นต่อเนื่องกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ ระหว่างอายุ 15-25 ปี ซึ่งจะมีความกลัวหรือความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องทางสังคมมากกว่าวัยอื่นๆ ได้แก่ กลัวเสียหน้าในหมู่เพื่อนร่วมวัย กลัวสอบตก กลัวการวิพากษ์วิจารณ์ กลัวความผิดหวัง และความล้มเหลวทางการเรียน ซึ่งวัยรุ่นเมื่อเข้าเรียนต้องมีการปรับตัวสูง (จิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม. 2536: 10) นอกจากนี้ พาสนา ผโลศิลป์ (2535: 51) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการปรับตัวที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่นตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีมากเป็นอันดับ 1 คือ ด้านโรงเรียน โดยเฉพาะการปรับตัวด้านการเรียน ดังที่กรอนแลนด์ (พยอม ธีธรร. 2540: 2 ; อ้างอิงจาก Gronlund. 1959) กล่าวถึง เด็กคนใดก็ตามที่ประสบปัญหาด้านการปรับตัวแล้วมักจะประสบปัญหาด้านการเรียนด้วย การขัดแย้งภายในกลุ่มของนักเรียน ทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

นอกจากนี้เจตคติเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เจตคติเป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่แสดงออก หรือพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ เป็นพฤติกรรมเตรียมพร้อมทางสมองในการกระทำ ซึ่งขึ้นถึงสภาพทางจิตใจหรืออารมณ์ที่ซับซ้อนก่อนที่บุคคลจะตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง (รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. 2533: 3) การรับรู้ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับเจตคติจึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและสังคมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะครูผู้เป็นแม่พิมพ์ของชาติเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ถ้าครูเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ไม่โง่งาย ดุว่าทำโทษนักเรียนบ่อยครั้งเกินไป ขาดความเข้าใจในตัวนักเรียน ขาดความเป็นมิตร ตลอดจนไม่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร นักเรียนก็จะเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อครูผู้สอน (เบญจวรรณ แยมละมูล. 2538: 2) ถ้านักเรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีแล้วย่อมทำให้นักเรียนขาดความสนใจ และไม่ตั้งใจเรียน ไม่ฝึกฝน ไม่อยากเรียน เรียนแล้วไม่มีความสุข ยังผลให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ (เฉลียว บุณนิร. 2531: 45)

ในขณะที่ดำเนินการเรียนการสอนนั้นบรรยากาศการเรียนการสอน ที่เกิดขึ้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 20) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้อย่างมีความสุขว่าเป็นสภาพของการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลายเป็นอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความหลากหลายของการเรียนรู้ของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพซึ่งการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างรอบด้าน และรักการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ นอกจากนี้ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2545: 5) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศที่ดีส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกัน บรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียน และยังสอดคล้องกับ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538: 74) ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของครูและนักเรียนทำให้นักเรียนเรียนและครูสอนอย่างเป็นสุข

นอกจากบรรยากาศการเรียนการสอนแล้วสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนที่ดี จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกประทับใจ พอใจ อบอุ่นใจ ภาคภูมิใจในโรงเรียน และเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ดี ก็จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ขาดความรัก ความผูกพันต่อโรงเรียน และรู้สึกเบื่อหน่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 8) ซึ่งสอดคล้องกับ สวัสดิ์ สายประสิทธิ์; และโกวิท วรพิพัฒน์ (2531: 628) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนว่า โรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุ อาคารสถานที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้มีความเป็นปัจจุบัน จะช่วยโน้มน้าวความรู้สึกของนักเรียน ให้มีความสงบ เห็นสิ่งดีงามในธรรมชาติ ย่อมทำให้นักเรียนเป็นคนละเอียดจิตใจแจ่มใส และมีความพึงพอใจที่จะเรียน จะทำให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้ง่าย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เรียน ตลอดจนผู้บริหาร และชุมชนต้องมีความเข้าใจตรงกัน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุข คุณลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ ควรจะเกิดในตัวผู้เรียนพร้อมๆ กัน เพราะจะต้องเป็นปัจจัยอิงอาศัยซึ่งกันและกัน มิได้เรียนลำดับก่อนหลัง (คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543: 18) สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ซึ่งไม่ได้มุ่งหวังเฉพาะเจาะจงให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนเอนเอียงหรือส่งเสริมนักเรียนเกิดคุณลักษณะด้านความสุขเพียงด้านเดียว โดยละทิ้งการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเก่งและความดี แต่เนื่องจากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าด้านความเก่งมีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาไว้แล้ว เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ปิยะลักษณ์ โพธิ์ถาวร (2542); อมรรัตน์ โพธิ์ตาปะนะ (2543); ไพศาล จรรยา (2547) เป็นต้น ส่วนด้านความดีมีนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาไว้เช่นกัน ซึ่งจะพบในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ได้แก่ อนุศักดิ์ จินดา (2548); กันทิมา รัชฎาวรรณพงษ์ (2550) เป็นต้น ส่วนด้านความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นยังไม่มีพบว่าผู้ใดได้ศึกษาไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าความสุขของนักเรียนเป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรต้องศึกษา

เช่นเดียวกัน ประกอบกับพระราชวรมุณี ได้กล่าวว่า ความสุขสำคัญที่สุดในฐานะที่เป็นพื้นฐานของชีวิต ชีวิตที่มีความสุขถือว่าเป็นชีวิตที่สมหวัง นอกจากนี้ความสุขยังเป็นฐานของความเก่งและความดี ถ้าเราโยงสิ่งที่เราทำได้ว่าเรื่องอะไรก็ตามเข้ากับความสุขเราจะทำได้ดีขึ้น ความสุขเป็นแรงจูงใจที่มีพลังที่สุด เด็กที่เรียนรู้อย่างมีความสุขจะตั้งใจเรียนและเรียนได้ดีขึ้น ดังนั้นความสุขกับการศึกษาที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ ถ้าไม่สามารถทำให้คนมีความสุข การศึกษาก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (กรมวิชาการ. 2542: 20)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยปัจจัย การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อใช้ผลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนา เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี และคนเก่งที่มีศักยภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยการอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. เพื่อศึกษาคำนำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน โดย
 - 3.1 ศึกษาความสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรพหุนาม
 - 3.2 ศึกษาความสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรเอกนาม
4. เพื่อศึกษาคำนำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นระดับแรกของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะเชื่อมโยงให้บุคคลและสถาบันที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนมากยิ่งขึ้น สามารถที่จะนำผลของการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพิจารณา ดำเนินการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา พัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้ดียิ่งขึ้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ตามลำดับ อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวผู้เรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อนักการศึกษานักวิชาการ และผู้บริหารที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการในการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้เยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 39 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 12,188 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จากโรงเรียนต่างๆ จำนวน 8 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 405 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- 1) การอบรมสั่งสอน
- 2) การปรับตัวด้านการเรียน
- 3) เจตคติต่อครูผู้สอน
- 4) บรรยากาศการเรียนการสอน
- 5) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การเรียนรู้อย่างมีความสุข แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 1) ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง
- 2) ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของข้อความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายดังนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง สนุกกับการเรียน รักเรียน ไม่เกิดความเครียดหรือเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้จะสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกใน 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ถึงคุณค่าที่มีในตนเอง มีความภูมิใจ และเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง นิยมชมชอบทั้งในความคิด และการกระทำของตนเอง รวมทั้งการที่นักเรียนมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน รู้จักผ่อนคลายและพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

1.2 ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดที่เป็นไปตามความคาดหวังในการเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดี ความประทับใจ ความพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้นของนักเรียนในขณะที่เรียน เช่น สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนและในการทำกิจกรรมต่างๆ

ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ตัวแปรที่คาดว่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยทั้งหมด 5 ปัจจัย ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การอบรมสั่งสอน หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน โดยการให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ ค้ำครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น และตอบสนองความต้องการทางกาย วาจา และใจในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามการอบรมสั่งสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียน โดยเห็นได้จากการแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับการตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่อการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีความคาดหวังจะเรียนให้ได้ดี รู้จักขอคำปรึกษา ขอความช่วยเหลือด้านการเรียนจากบุคคลต่างๆ ยอมรับการทำงานเป็นทีม กล้าอภิปรายและซักถามข้อข้องใจกับอาจารย์ สามารถควบคุมความวิตกกังวลในการสอบได้ มีความพึงพอใจในการเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีความสุข ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2.3 เจตคติต่อครูผู้สอน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกนึกคิด มีความเชื่อ และมีความศรัทธาต่อครูผู้สอน ในด้านวิธีการสอน การวัด และประเมินผล ตลอดจนลักษณะทางด้านความคิด อารมณ์ และจิตใจที่มีต่อนักเรียน โดยนักเรียนสังเกตได้จาก พฤติกรรมที่ครูแสดงออกมา เช่น การอุทิศตนเพื่อนักเรียน ความน่าเชื่อถือ ความรักและความปรารถนาดีของครูผู้สอน ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2.4 บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนถึงสภาพทาง การเรียนการสอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ หรืออารมณ์ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ เรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ ได้แก่ สภาพการเรียนของ นักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งวัด ได้จากแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2.5 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน ทั้งที่อยู่ ภายในและภายนอกห้องเรียน ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนที่มีความเป็นระเบียบ สะอาด สวยงาม ร่มรื่นและมีบรรยากาศดี ตลอดจนสภาพและลักษณะทั่วไปของห้องเรียน เช่น การจัดห้องเรียนที่เป็นระเบียบ บริเวณ ห้องเรียนมีความสะอาด ปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น กลิ่น และเสียง มีอุณหภูมิ และแสงสว่างที่ พอเหมาะ มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ซึ่งวัดได้จาก แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการวัดผลการศึกษา ด้าน จิตวิทยาการศึกษา ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ผู้พิจารณาท่านเป็นความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวแปรหรือคุณลักษณะที่นิยามไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยอาศัยแนวคิด พฤติกรรมด้านความสุขจากความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี ของ กรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต. 2543ก) และองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข (กิตติวดี บุญเชื้อ. 2540) เป็นแนวทางในการวิจัย และได้แบ่งพฤติกรรมด้านความสุขออกเป็น 2 ด้าน คือ 1. ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และ 2. ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือก ตัวแปรปัจจัยได้ 5 ตัวแปร ได้แก่

ตัวแปรการอบรมสั่งสอน จากการศึกษาเอกสารของ จิตรา วสุวานิช; และคณะ (2539) ; ฉันทนา ภาคบังข (2544) และคนอื่นๆ พบว่าความรัก ความอบอุ่น ความอิสระ และความมี เหตุผลที่นักเรียนได้รับสามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มีความพึงพอใจใน ตนเอง และมีความสุข ดังนั้นตัวแปรการอบรมสั่งสอนจึงน่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ตัวแปรการปรับตัวด้านการเรียน จากการศึกษาค้นคว้าของ เบอร์เนด (Bernard. 1960) และคนอื่นๆ พบว่า การปรับตัวด้านการเรียนส่งผลต่อความพึงพอใจ มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทางด้านบวก ดังนั้นตัวแปรการปรับตัวด้านการเรียนจึงน่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ตัวแปรเจตคติต่อครูผู้สอน จากการศึกษาค้นคว้าของ เทอร์สตัน (Thurston. 1968) ; กู๊ด (Good. 1973) และคนอื่นๆ พบว่าเจตคติจะสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมา เช่น รัก พอใจ หรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ดังนั้นตัวแปรเจตคติต่อครูผู้สอนจึงน่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ตัวแปรบรรยากาศการเรียนการสอน จากการศึกษาค้นคว้าของ ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976) ; โรเจอร์ (Rogers. 1969) ; แอนเดอร์สัน (Anderson. 1970) ; บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538) และคนอื่นๆ พบว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อสุขภาพจิต และความพึงพอใจของนักเรียน ดังนั้นตัวแปรบรรยากาศการเรียนการสอนจึงน่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยของ กรมวิชาการ (2544) ; อัจฉรา สุขารมณ; และพรณี บุญประกอบ (2542) ; จรัสศรี ทิพย์อุตร (2547) และคนอื่นๆ พบว่านอกจากครูแล้ว สภาพแวดล้อมทางกายภาพก็มีส่วนเสริมความเจริญงอกงามให้กับนักเรียนอยู่มาก เพราะการตกแต่งอาคารสถานที่ และบริเวณให้มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกดี ร่มเย็น เป็นแรงจูงใจให้อยากมาโรงเรียน ลักษณะเช่นนี้จะช่วยลดหลอมพฤติกรรมของนักเรียนได้ดีเพราะจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ดังนั้นตัวแปรสภาพแวดล้อมทางกายภาพจึงน่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ดังนั้นจากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรเหล่านี้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

จากทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขมีความสัมพันธ์กัน
2. ตัวแปรปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งตัวส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
3. ตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้านมีความสัมพันธ์กัน
 - 3.1 ตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้านที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนามมีความสัมพันธ์กัน
 - 3.2 ตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้านที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนามมีความสัมพันธ์กัน
4. ตัวแปรปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งตัวส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” ซึ่งผู้วิจัยต้องอาศัยข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 1.1 ความหมายของความสุข
 - 1.2 ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 1.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 1.4 ความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 1.5 ลักษณะของนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 1.6 การวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน
 - 2.1 ความหมายของการอบรมสั่งสอน
 - 2.2 การอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสม
 - 2.3 ความสำคัญของการอบรมสั่งสอน
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน
 - 3.1 ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียน
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน
 - 3.3 ลักษณะการปรับตัวที่ดีของนักเรียน
 - 3.4 ความสำคัญของการปรับตัวด้านการเรียน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อครูผู้สอน
 - 4.1 ความหมายของเจตคติต่อครูผู้สอน
 - 4.2 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 4.3 ลักษณะของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน
 - 4.4 ความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 5.1 ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 5.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน
 - 5.3 การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 6.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 6.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 6.3 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 6.4 หลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR)
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่มีความสุข

1.1 ความหมายของความสุข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสุข พบว่ามีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความสุขไว้ดังนี้

บาร์-ออน (Bar-On, 1997: 8) ได้ให้ความหมายของความสุขว่า หมายถึง ความสามารถที่จะรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตของตนเอง มีความสุขสนุกสนานกับตัวเองและผู้อื่น ความสุขประกอบไปด้วยความพึงพอใจในตนเองและสิ่งทั่วไป เป็นความสามารถที่จะมีความสุขกับชีวิต ผู้ที่มีความสุขจะรู้สึกดีและสบายใจทั้งในขณะทำงานและในยามว่าง พวกเขาจะรู้สึกผ่อนคลายและมีความสุขกับโอกาสต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนาน การมีความสุขนั้นจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกสำนึกและกระตือรือร้น

พระธรรมปิฎก (2536: 15) ได้ให้ความหมายว่าความสุข หมายถึง ความสงบในใจตนเอง หรือมีความสุขจากการรู้เท่าทันเข้าใจความจริงของสิ่งทั้งหลาย

กรมสุขภาพจิต (2543: 38) ได้ให้ความหมายว่าความสุข หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เช่น คนเราควรมีความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะถ้ามีความภาคภูมิใจในตนเองจะเป็นพลังที่จะทำให้คนเรายืนหยัดอยู่ได้ คนที่จะมีความสุขได้ต้องรู้จักพอ รู้จักมีความสุขในความสงบ มีความสงบทางจิตใจหรือมีความมั่นคงทางจิตใจ ซึ่งสรุปได้ว่า คนที่มีความสุข จะประกอบด้วย ความภูมิใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความภูมิใจในตนเอง หมายถึง การรับรู้ถึงคุณค่าที่มีในตนเอง มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง นิยมชมชอบทั้งในความคิด และการกระทำของตนเอง คนที่ไม่มีความภูมิใจในตนเอง จะไม่มีความสุข จะรู้สึกเศร้า ถ้าทราบได้ที่รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าก็จะยืนหยัดอยู่ได้

ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง การมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ถ้าไม่รู้จักพอก็ต้องดิ้นรนไปตลอดชีวิต คนที่ไม่รู้จักพอถามเท่าไรก็ไม่พอ เป็นลักษณะของคนที่ไม่เต็มเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม

ความสุขสงบ หมายถึง การมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย และมีความสงบทางจิตใจ คนที่ไม่มีความมั่นคงทางจิตใจ เมื่อมีเหตุการณ์ใดๆ มากระทบก็จะหวั่นไหวง่าย

อภิชัย มงคล และคณะ (2544: 1) ได้ให้ความหมายว่าความสุข หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้อารมณ์ดีและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

จำรัส นองมาก (2551: Online) กล่าวถึงความสุขว่า หมายถึง ความสบาย ความพอใจ ทั้งทางกายและทางใจ เรื่องของความสุขไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว เพราะความสุข หรือความพอใจของแต่ละคนไม่เหมือนกัน การกระทำ หรือผลของการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่คนกลุ่มหนึ่งพอใจ แต่อีกกลุ่มหนึ่งไม่พอใจ ก็เป็นไปได้ ความสุขจึงเป็นเรื่องของความรู้สึกของคน

อัจฉรา สุขารมณ์; และคณะ (2547: 3) กล่าวถึงความสุขว่า หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยการมีอารมณ์ดี สุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี ใจคอหนักแน่น เมตตา กรุณา มุทิตา ควบคุมตนเองได้ มั่นใจในตนเองและมีความยืดหยุ่นในการปรับตัว

จากความหมายของความสุขดังกล่าวสรุปได้ว่าความสุข หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจกับชีวิต การมีความสุขสงบในใจ ตลอดจนมีความภูมิใจในตนเอง อันเป็นผลมาจากการมีความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

1.2 ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่านักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายโดยใช้คำที่แตกต่างกัน คือ บางท่านใช้คำว่า ความสุขในการเรียนรู้ บางท่านใช้คำว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุข แต่ในการให้ความหมายดังกล่าวนี้ล้วนมีความหมายที่คล้ายคลึงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พระธรรมปิฎก (กรมวิชาการ. 2542: 7 ; อ้างอิงจาก พระธรรมปิฎก. 2540: 22) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้อย่างมีความสุขว่า ความสุขกับการศึกษาที่ถูกต้องเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ ถ้าไม่สามารถทำให้คนมีความสุข การศึกษาก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยความสุขที่เกิดจากการศึกษา คือ เกิดจากการมีปัญญาเข้าใจคุณค่าของสิ่งต่างๆ และตอบสนองความใฝ่รู้ โดยการศึกษาจะต้องสร้างความใฝ่รู้ให้เกิดขึ้นด้วยการทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ถ้าเขารู้ว่าชีวิตต้องการอะไรก็จะเกิดการใฝ่รู้ความใฝ่รู้ก็จะทำให้เราเกิดความสุขที่ได้รู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ ทำให้คุณค่าชีวิตดีและเป็นชีวิตที่ดีงาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 31-32) ให้ความหมายว่า ในส่วนของโรงเรียนที่มีความสุข โรงเรียนดีที่ผู้เรียนอยากเห็น คือโรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบ และปลอดภัย ปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษ ไม่มีสิ่งเสพติด อาชญากรรม และอบายมุข มีอาคารสถานที่อุปถัมภ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างพอเพียง มีห้องสมุด คอมพิวเตอร์ และแหล่งศึกษาค้นคว้าที่ได้มาตรฐานและพอเพียงกับความต้องการของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำลายความสามารถ และธรรมชาติของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูภูมิปัญญา เทคโนโลยีก้าวหน้า เพื่อให้พวกเราได้ค้นคว้าหาความรู้ มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคม ส่งเสริมประชาธิปไตยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจการทุกอย่างของโรงเรียน สร้างความรัก ความผูกพันระหว่างโรงเรียนกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนอยากมาโรงเรียนทุกวัน มีครูที่ใจดี เข้าใจ และเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคน รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีผู้อำนวยการที่ใจดี เข้าใจ และเอาใจใส่นักเรียนทุกคน รับผิดชอบ รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน มีพ่อแม่ผู้ปกครองกรรมการโรงเรียน ผู้นำชุมชน และบุคคลต่างๆ ในชุมชนที่สนใจ เอาใจใส่ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

จรรยาธัน ขวัญรัมย์ (2545: 10) กล่าวถึง การเรียนรู้อย่างมีความสุขว่า เป็นการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ โดยที่ตัวผู้เรียนเองมีความสุขในการรับรู้นั้นถ้าผู้เรียนเรียน แล้วมีความสุขในการเรียน ก็ถือได้ว่าการเรียนการสอนของครูและผู้เรียนนั้นประสบความสำเร็จ เป็นอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งสนับสนุนให้ครูพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในทุกๆ ด้าน จะไม่เป็นการยากเลยในการที่ครูจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในด้านใด เพราะเมื่อกระทำกิจกรรมใด แล้วเกิดความสุข ผู้เรียนย่อมอยากทำกิจกรรมนั้นๆ ซ้ำอีกแน่นอน โดยวิธีการเรียนอย่างมีความสุข เป็นหน้าที่สำคัญของครู คือ จะต้องพิจารณาบทเรียนต่างๆ ที่มีทั้งในและนอกหลักสูตร พยายามให้ บทเรียนแต่ละเนื้อหามีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ วิธีการของครูที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจ ช่วยค้นหาและสรุปวิธีการนำไปใช้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวคือหัวใจของ การเรียนอีกทั้งปัจจัยที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน และในด้านการเรียนรู้ที่มีความสุขนั้น จะเห็นว่าการที่เด็กสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมีความสุขเป็นสิ่งที่เด็กปรารถนาที่สุด ซึ่งกิจกรรม ต่างๆ ที่เด็กได้มีส่วนคิดวางแผนที่จะดำเนินการเองโดยมีผู้ใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้องน้อยที่สุด มักเป็น กิจกรรมที่มีความสนุกสนานและมีความสุข ความสุขที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จะมีผลต่อการเรียนรู้สิ่ง ต่างๆ ต่อไปในอนาคต เด็กจะเกิดความรู้สึกรักการเรียนรู้อยากเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขได้

จรัส นองมาก (2551: online) กล่าวถึง การเรียนรู้อย่างมีความสุขว่า คือการเรียนที่มีความพอใจผู้เรียนเรียนวิชาได้อย่างมีความสุขก็แสดงว่าผู้เรียนมีความพอใจในวิชานั้น คนที่มีความพอใจในวิชาไหน จะต้องมีความรู้สึกรัก หรือชอบวิชานั้น เพราะถ้าเขามีความรักชอบในวิชาใด เขาก็อยากจะเรียนอยากจะรู้ในวิชานั้น แต่ถ้าไม่ชอบหรือเกลียดวิชาไหน ก็ไม่สนใจเรียน หรือทน เรียนวิชานั้นด้วยความทุกข์ทรมาน อะไรเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนชอบหรือไม่ชอบวิชาที่เรียนลำพัง หนังสือตำราเรียนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนรักหรือเกลียดได้ แต่ผู้มีบทบาทสำคัญ คือครูผู้สอน ถ้า ครูผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจ เห็นว่าบทเรียนนั้นง่ายและมีคุณค่า ผู้เรียนจะรักชอบวิชานั้น และในทางตรงกันข้าม ถ้าครูผู้สอนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจผู้เรียนเห็นว่าเป็นเรื่องยากและไม่มีคุณค่า ผู้เรียนก็จะไม่ชอบวิชานั้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุข หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง สนุกกับการเรียน รักเรียน ไม่เกิดความเครียดหรือเกิด ความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้จะสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนได้ แสดงออกใน 2 ด้าน ดังนี้

ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ถึงคุณค่าที่มีในตนเอง มีความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเอง นิยมชมชอบทั้งในความคิด และการกระทำของตนเอง รวมทั้ง การที่นักเรียนมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน รู้จักผ่อนคลายและพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดที่เป็นไปตามความคาดหวังในการเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดี ความประทับใจ ความพอใจ ความตั้งใจ ความสนใจ และความกระตือรือร้นของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เช่น อยากมาโรงเรียน อยากเรียน สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนและในการทำกิจกรรมต่างๆ และเห็นประโยชน์จากการเรียน

1.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

กรมสุขภาพจิต (2543ก: 83) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุขว่าประกอบด้วย

1. ความภูมิใจในตนเอง การเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเองเป็นทักษะหนึ่งขององค์ประกอบด้านสุขที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต เป็นความคิดความรู้สึกที่แต่ละบุคคลมีต่อตนเอง รับรู้ภาพรวมของตนเองว่ามีคุณค่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นผลจากการประสบความสำเร็จด้วยตนเองในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ประสบความสำเร็จด้านการเรียน การงาน เป็นต้น ความภาคภูมิใจเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่มีความสำคัญต่อชีวิต เพราะเป็นความรู้สึกที่เป็นสุขของชีวิตที่เกิดขึ้น หากสูญเสียความภูมิใจไปจะทำให้ตัวเองไร้ค่า ซึ่งคนที่สามารถเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สังเกตได้จากลักษณะพฤติกรรม การเห็นคุณค่าในตนเอง รับรู้ว่าคุณค่าสำหรับตนเองและผู้อื่น และความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ความพึงพอใจในชีวิต ธรรมชาติของความคิดของคนเราจะมีทั้งสุขและทุกข์สลับกันตลอดเวลา การคิดในทางบวกจะทำให้คนเรามีความสุข และการคิดในทางลบจะทำให้เราไม่มีความสุข ดังนั้นเวลาที่มีทุกข์เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุการณ์กับตนเอง ผู้อื่นหรือในเรื่องของอนาคตนั้นเป็นเพราะว่าเรามักจะมีการคิดทางลบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ถ้าเรามีการปรับเปลี่ยนการคิดทางลบให้เป็นไปในทางบวก ก็จะทำให้เกิดความสุขได้ เป็นลักษณะของการมองโลกในแง่ดี จะทำให้จิตใจเราสงบได้ พอใจในสิ่งที่มีอยู่เพื่อให้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งลักษณะของคนที่มีความพึงพอใจในชีวิตจะรู้จักมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3. ความสงบสุขทางใจ เป็นสภาวะของจิตและอารมณ์ที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอก ธรรมชาติของอารมณ์มักจะมีทั้งทุกข์และสุขสลับกันตลอดเวลา เมื่อเราทุกข์มักจะคิดว่าตนเองมีแต่ความทุกข์อย่างเดียวหาความสุขไม่ได้เลย หากตระหนักรู้อารมณ์เข้ามาบริหารจัดการความทุกข์ได้ด้วยตนเอง ก็จะสามารถสร้างความสงบสุขให้กับตนเองได้

กิตติยวดี บุญเชื้อ; และคณะ (2540: 7-19) พบว่า องค์ประกอบที่ช่วยให้การเรียนรู้นักเรียนดำเนินไปอย่างมีความสุข ประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง เด็กเหล่านี้ควรจะมีสิทธิ์ที่จะเป็นตัวของเขาเองที่ไม่เหมือนใคร มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความคิด มีความสนใจในสิ่งต่างๆ มีความรู้สึกรัก โกรธ เสียใจ หรือดีใจเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ตัวโต มีความสามารถเฉพาะตัวมีจุดเด่น จุดด้อย ที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีสิทธิ์ได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่อย่างมนุษย์คนหนึ่ง ที่

สำคัญที่สุด เขาควรจะได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของเขา พ่อแม่ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการตัดสินใจเลือกการเรียน เพื่อการดำเนินชีวิตของเขา

2. ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง ครูควรมีความเข้าใจ ทฤษฎีแห่งพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กทุกคน เข้าถึงความรู้สึกละเอียดอ่อน ความคิดอันไร้ขอบเขต และความฝันอันกว้างไกลของเด็กแต่ละคน และเปิดโอกาสให้เขาได้สานฝันและดำเนินไปตามความใฝ่ฝันนั้น จนบรรลุเป้าหมายของชีวิต ครูควรเอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคง สดชื่น แจ่มใส มีสำนึกที่จะช่วยให้เด็กรู้จักตัวเอง รู้จักการแก้ปัญหา และเรียนรู้วิธีที่จะนำตัวเองไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างมีสติและพร้อมด้วยคุณธรรม

3. เด็กเกิดความรัก และภูมิใจในตัวเอง รู้จักการปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา เด็กควรรู้จักตัวเอง เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน รับรู้ความหมายของการมีชีวิตยอมรับทั้งจุดดี จุดด้อยของตนเอง และคิดหาวิธีปรับปรุง แก้ไข เข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลง และรู้วิธีปรับตัวให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจและให้เกียรติผู้อื่นมีเหตุผล และใจกว้างพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ

4. เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเขาจะได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ซึ่งซ่อนเร้นและรอการพัฒนาอยู่ มีกำลังใจที่จะต่อเติมฝันของตนให้สมบูรณ์ ได้รับรู้วิทยาการแขนงต่างๆ จะเป็นประโยชน์ทั้งนั้น ถ้าเขาใส่ใจ มุ่งมั่นให้เขาได้มีโอกาสเรียน เพื่อรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (Learn to know) เรียนให้เข้าใจและทำได้ รู้เคล็ดลับของการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ (Learn to do) และเรียนจนรู้จักและเข้าใจวิธีคิดและปฏิบัติของคนในอาชีพนั้นๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริงๆ (Learn to be) ทั้งยังสามารถนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์และกลมกลืน เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง

5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ ชวนให้ติดตาม และเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ เพื่อให้เด็กรู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับขยายวงไปสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง เพื่อให้เห็นผลที่สมจริง อยากศึกษาให้ลึกซึ้งเพิ่มเติม เกิดความตื่นเต้นและภาคภูมิใจในข้อค้นพบใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่และสามารถถ่ายทอดแนวคิดเหล่านี้ให้ผู้อื่นได้รับรู้ความภูมิใจ รักการเรียน มีระบบในการเรียนและเห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งไม่ได้ขีดวงจำกัดเพียงอยู่ในห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปในชีวิต และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละท้องถิ่น

6. สิ่งที่เราเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน สิ่งที่เราเรียนรู้ไม่จำกัดเฉพาะในบทเรียน แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เกิดประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเรา ทั้งยังสามารถพยากรณ์คาดคะเน หรือตั้งข้อสันนิษฐานต่างๆ อันจะนำไปสู่การค้นคว้า เพื่อพิสูจน์ความเป็นจริง รู้จักสืบเสาะหาคำตอบ ข้อสงสัยต่างๆ จากแหล่งวิทยาการ รู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์หรือสภาพต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล มีความคิดเป็นของตนเอง มีจุดยืนที่แน่นอนและมีความเชื่อมั่น

ในตนเอง พอที่จะไม่ตกเป็นเครื่องมือของใคร รู้วิธีดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า และสามารถให้ความช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นได้เมื่อเขาเติบโตขึ้น

Prescott (ศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร. 2544: 13 ; อ้างอิงจาก Prescott. 1963) ได้สรุปว่ามีองค์ประกอบที่มีผลต่อนักเรียนทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและทำให้นักเรียนเกิดความสุข คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดครอบครัว

2. องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

จากองค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น กิตยวดี บุญเชื้อ; และคณะ (2540: 21) นำโยงไปสู่แนวทางของกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดความสุขในการเรียนได้ดังนี้

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยาก คำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการยอมรับของเด็กแต่ละวัย มีความต่อเนื่องในเนื้อหาวิชาและขยายวงไปสู่ความรู้แขนงอื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อชีวิตและโลกรอบตัว

2. วิธีการเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของนักเรียน การนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยัดเยียดหรือกดดัน เนื้อหาที่เรียนไม่มากเกินไปจนเด็กเกิดความล่า และไม่น้อยเกินไปจนเด็กหมดความสนใจ

3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวต่างๆ ของเด็ก รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ จากการประมวลข้อมูลและเหตุผลต่างๆ คิดปัญหาอย่างมีระบบ

4. แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสความงามและความเป็นไปของสรรพสิ่งรอบตัว บทเรียนไม่จำกัดสถานที่ หรือ เวลา และทุกคนมีสิทธิ์เรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน

5. มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้นๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ภาษาที่ใช้จูงใจเด็ก นุ่มนวลให้กำลังใจและเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์

6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียน เราใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงตามเป้าหมาย ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจน คือมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนจนรู้ชัด (Learn to Know) เรียนจนทำได้ (Learn to Do) และเรียนเพื่อจะเป็น (Learn to Be)

7. การประเมินผล มุ่งเน้นพัฒนาการของเด็กในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการทดสอบทางวิชาการและเปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลตนเองด้วย

นอกจากนี้ วิเศษ ชินวงศ์ (2544: 37-38) ได้กล่าวถึง การทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ที่มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. เด็กได้รับการยอมรับในความสามารถ ได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จอยู่เสมอจนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ได้รับการชมเชย การเสริมแรง การทำงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความถนัดจนสำเร็จและเกิดความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ดี
 2. เด็กได้รับการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่อย่างแตกต่างกันเต็มตามศักยภาพ ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ
 3. เด็กได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นกัลยาณมิตรจากครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง
 4. เด็กได้รับการจัดบทเรียนที่สนุก น่าสนใจ ชวนให้ติดตาม เป็นบทเรียนที่ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบตนเอง รักและเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง
 5. เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่มีความหมาย และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
 6. เด็กมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้า หาความรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
 7. เด็กมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้
 8. ศิษย์มีความรักความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้
 9. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
 10. กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่มีความสุขนั้นทำให้ทราบและเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ครูเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตลอดจนอำนวยความสะดวกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอย่างอิสระและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เกิดความกระตือรือร้น รู้สึกอยากเรียน ที่จะนำไปสู่ความมั่นใจในตนเองและมีความสุข สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ใฝ่รู้และดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข

1.4 ความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ศันสนีย์ จิตคุปต์; และคณะ (2544: 31) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่มีความสุขในการเรียนจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ดำรงชีวิตอย่างคนที่มีประสิทธิภาพ ดำรงชีวิตอย่างคนที่คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าส่วนตน เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นคนที่มีความสุขในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เป็นคนที่มีความสุขในการทำงาน และที่สำคัญที่สุดก็คือ เป็นคนที่มีความสุขในการทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและสืบต่อสิ่งที่เป็นความดีและความสุขนี้ไปจนถึงลูกหลานของเขาเหล่านั้นต่อไป

เจียมศักดิ์ ตรีศิริรัตน์; และคณะ (2545: 14) ได้กล่าวถึง ความสุขนั้นว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นฐานของความเก่งและความดี ถ้าเราโยนสิ่งที่เราทำไม่ว่าเรื่องอะไรก็ตามเข้ากับความสุข เราจะได้ดีขึ้น ความสุขเป็นแรงจูงใจที่มีพลังสูงสุด นักเรียนที่มีความสุขในการเรียนจะตั้งใจเรียน และเรียนได้ดี เพราะฉะนั้นการศึกษาจะต้องทำให้คนคิดเชื่อมโยงได้ว่าไม่ว่าจะทำอะไรเขาจะทำอย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการที่นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะจะช่วยให้ นักเรียนตั้งใจเรียนเรียนได้ดี และมีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จ

1.5 ลักษณะของนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขแล้วนั้นพบว่า นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงลักษณะของนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุข ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 3) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุข จะมีความรู้สึกและพฤติกรรมดังนี้

1. เด็กรู้สึกว่าเขาเองได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์ที่มีหัวใจ มีความสามารถ
2. เด็กรู้สึกว่าเขามีความรัก ความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อตนเอง
3. เด็กมีความรู้สึกว่าเขาที่เรียนรู้ไม่สูญเปล่า สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. เด็กมีความอยากเรียนรู้
5. เด็กเป็นผู้ใฝ่รู้ในเรื่องต่างๆ
6. เด็กกระตือรือร้นในการเรียนและการค้นคว้า
7. เด็กกระตือรือร้นที่จะหาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สื่อต่างๆ คนรอบข้าง คนในชุมชน

สุชา จันทน์เอม (2543: 20) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขจะมีลักษณะเป็น คนที่มีความสมหวัง เป็นคนที่สามารถประกอบกิจการงานประสบความสำเร็จตามความปรารถนา มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่มีอารมณ์ขุ่นมัวหรือวิตกกังวลอยู่เสมอ มีอารมณ์มั่นคง มีความอดทน และมีความสามารถต่ออุปสรรคต่างๆ ได้ เป็นคนที่ยอมรับความจริงในชีวิต ทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542: 11) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขว่าจะมีสุขภาพกายและ สุขภาพจิตดี อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้รับการตอบสนองจากการใฝ่รู้ การกระทำ การสร้างสรรค์ของตนเอง ใช้ความสามารถในการคิด การใช้เหตุผลเกี่ยวกับการบริโภค การเลือกใช้วัสดุสิ่งของ รวมทั้งทรัพยากรอย่างประหยัดด้วยการอนุรักษ์และเห็นคุณค่า เป็นบุคคลที่บริโภคด้วยปัญญา การที่ผู้เรียนได้ทำสิ่งที่ตนสนใจ สามารถเรียนให้รู้ความจริง บรรลุความดี ความงาม ความรัก อิสรภาพ มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน และประสบความสำเร็จ จะมีความสุข เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลและมีความสุข

ตันสนีย์ จัตรคุปต์; และคณะ (2544: 10) ได้กล่าวถึง นักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขว่ามีลักษณะดังนี้

1. ชยันทำการบ้าน
2. ไม่หนีเรียน
3. เกิดความรู้
4. กระตือรือร้น
5. สนใจไขว่คว้าหาความรู้
6. อยากที่จะเรียนรู้
7. สนุกที่จะได้เรียนรู้
8. กระทำสิ่งต่างๆ ได้สำเร็จ

ศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร (2544: 78) ได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียน โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ของทฤษฎีการเรียนรู้มีความสุข โดยทำการทดสอบค่าเฉลี่ยก่อน – หลังเรียน และการทดสอบค่า t (t – test) พบว่า มีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 63 ตัวบ่งชี้ สามารถที่จะนำไปใช้ในการทำวิจัยจำนวน 34 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสามารถเป็นตัวบ่งชี้วัดการเรียนรู้มีความสุขได้ ดังนี้

1. นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ร่าเริง แจ่มใส
2. นักเรียนมีการเคลื่อนไหวร่างกายในห้องเรียน
3. นักเรียนได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ
4. นักเรียนเข้าเรียนได้ตรงเวลา
5. นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
6. นักเรียนได้แสดงออกในด้านความคิด การกระทำและการตัดสินใจ
7. นักเรียนมีความสุขเมื่อได้เข้าเรียน
8. นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหาได้
9. นักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะหาคำตอบให้สำเร็จ
10. นักเรียนมีการปรับปรุงผลงานตนเองอยู่เสมอ
11. นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมที่ทำ
12. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

13. นักเรียนชอบวิชาที่เรียน
14. นักเรียนทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง
15. นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียน
16. นักเรียนปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้
17. นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ ในห้องเรียน
18. นักเรียนให้เพื่อนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานตนเอง
19. นักเรียนมีการยกย่อง ชมเชยเพื่อน
20. นักเรียนพร้อมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของห้อง
21. นักเรียนมีความสามัคคีกับเพื่อนในห้องเรียน
22. นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน
23. นักเรียนมีการแบ่งงานกันทำอย่างเท่าเทียมกัน
24. นักเรียนคิดว่าความสำเร็จของกลุ่มเกิดจากความร่วมมือกัน
25. ยอมรับความแตกต่างระหว่างผู้เรียนด้วยกัน
26. ครูใช้สื่อประกอบการสอน
27. ครูให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ
28. ครูยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความเป็นมิตรกับนักเรียน
29. ครูให้กำลังใจนักเรียนเวลาทำงาน
30. ครูมีความเป็นกันเองกับนักเรียน
31. ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง
32. ครูมีความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคน
33. บรรยากาศในห้องผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด
34. นักเรียนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของนักเรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขนั้นมีมากมาย เช่น อยากมาโรงเรียน สนุกเพลิดเพลินในการเรียน อยากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและครู ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมมือกันส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มีความสุขเพื่อให้เกิดประโยชน์กับตัวนักเรียนให้ได้มากที่สุด

1.6 การวัดการเรียนรู้มีความสุข

การวัดว่านักเรียนเรียนรู้มีความสุขมากน้อยเพียงใดนั้น ได้มีผู้ทำการศึกษาและสร้างเครื่องมือในการวัดการเรียนรู้มีความสุขไว้หลายลักษณะ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต และ การใช้แบบสอบถาม ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2543ก) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี ซึ่งแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่พัฒนาขึ้น

ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 52 ข้อ จำแนกออกเป็นความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน คือ ดี เก่ง สุข ซึ่งด้านความสุขนั้นมีจำนวน 16 ข้อ มีค่าความเที่ยงแบบ Alpha เฉพาะด้านความสุข เท่ากับ .81 และค่าความเที่ยงแบบแบ่งครึ่งเฉพาะด้านความสุข เท่ากับ .71 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ t-test และ ANOVA พบว่า เพศชายและหญิงไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน

กรมวิชาการ (2543) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา โดยดำเนินการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 11 โรงเรียน โดยมีวิธีการวัดการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน 3 วิธี ได้แก่ การให้ครูผู้สอนประเมินนักเรียน นักเรียนประเมินตนเอง และการสังเกตขณะดำเนินการสอน

จันทร์รัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการประยุกต์หลักการเรียนรู้ของซิดเคอร์ริงและแกมสันในการเรียนการสอนการพยาบาลจิตเวชต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ เป็นความจริงมากที่สุด เป็นความจริงส่วนมาก เป็นความจริงบางส่วน และไม่เป็นความจริง โดยให้ผู้ตอบตัดสินใจว่าข้อคำถามในแต่ละข้อตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบมากน้อยเพียงใด เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ที่มีความสุข พิจารณาจากคะแนนดิบที่ได้มาจากมาตรประเมิน ซึ่งกำหนดระดับคะแนนไว้ในแบบสอบถามการเรียนรู้ที่มีความสุขเป็น 4 , 3 , 2 และ 1 แล้วนำมาแปลงเป็นคะแนนที่มีความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
3.50-4.00	การเรียนรู้ที่มีความสุขอยู่ในระดับมาก
2.99-3.49	การเรียนรู้ที่มีความสุขอยู่ในระดับปานกลาง
2.48-2.98	การเรียนรู้ที่มีความสุขอยู่ในระดับน้อย

ศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนการเรียนรู้ที่มีความสุข ในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้สร้างแบบสอบถามการเรียนรู้ที่มีความสุข ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุขจากหนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดรายการสัมภาษณ์โดยใช้องค์ประกอบการเรียนรู้ที่มีความสุข และกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงสร้างแบบสัมภาษณ์นักเรียนตามกรอบแนวคิดขององค์ประกอบและกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีความสุข

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข แล้วกำหนดกรอบแนวคิด และรายการของแบบสอบถามจากตัวบ่งชี้ของการเรียนรู้อย่างมีความสุข จากนั้นจึงสร้างข้อคำถาม จากตัวบ่งชี้ของการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ด้านที่ เกี่ยวกับวิชาเรียน ด้านที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพกับคนอื่น และด้านที่เกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียน โดยสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ข้อคำถามมีทั้งด้านที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบ รวม 63 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน เป็นดังนี้

ข้อความที่เป็นทางด้านเชิงบวก			ข้อความที่เป็นทางด้านเชิงลบ		
มากที่สุด	5	คะแนน	มากที่สุด	1	คะแนน
มาก	4	คะแนน	มาก	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน	ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน	น้อย	4	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน	น้อยที่สุด	5	คะแนน

จากที่กล่าวมาจะพบว่าการวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขสามารถทำได้หลายวิธี สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวัดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการใชแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยที่ข้อคำถามแต่ละข้อจะมีลักษณะมุ่งเน้นถามถึงระดับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อ สถานการณ์ต่างๆ ที่สามารถบ่งชี้ได้ว่านักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขหรือไม่

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน

จุดมุ่งหมายปลายทางร่วมกันทางการศึกษาประการหนึ่งของผู้ใหญ่ที่มีต่อเด็กก็คือ ต้องการให้เด็กมีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน และเรียนอย่างมีความสุขจนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนที่ดีขึ้น มีความสำเร็จอย่างเป็นสุขในชีวิต (นิกร ขวัญเมือง. 2545: 28) สาเหตุที่ทำให้ เกิดผลดังกล่าวมีมากมาย แต่องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การอบรมเลี้ยงดูและการสั่งสอน จากพ่อแม่ ซึ่งผู้วิจัยจึงขอใช้คำที่มีความหมายรวมกันว่า “การอบรมสั่งสอน”

2.1 ความหมายของการอบรมสั่งสอน

บรูม; และเซลซนิก (นิกร ขวัญเมือง. 2545: 28 ; อ้างอิงจาก Broom; & Seiznick. 1971) ได้ให้ความหมายคำว่า การอบรมสั่งสอน ว่าหมายถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรม และการทำให้ บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในแง่ของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลง จากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน

เกษม เกษมนุกิจกุล (2534: 27) ให้ความหมายของการอบรมสั่งสอนว่า เป็นการถ่ายทอด ค่านิยมทางวาจาในสิ่งที่พ่อแม่ต้องการให้เด็กรับรู้และปฏิบัติตาม อันเป็นการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติให้โดยตรงแก่เด็กว่า อะไรเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรืออะไรที่ไม่ควรกระทำ สิ่งใดผิดหรือสิ่งใดถูก และควรทำอย่างไรมีทั้งลักษณะที่เป็นทางการ และไม่ใชเป็นทางการ

สุมน อมรวิวัฒน์; และคณะ (2534: 19) ให้ความหมายของคำว่า การอบรมสั่งสอนว่า หมายถึง ลักษณะวิธีการต่างๆ ที่ผู้เลี้ยงดูใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก ดูแลเด็ก อบรมสั่งสอนเด็ก และการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กรวมทั้งการปฏิบัติตัวของผู้เลี้ยงดู ความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็ก ตลอดจนสื่อ กิจกรรม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

สมจิต อิสระวัฒน์ (2542: 10) ได้ให้ความหมายการอบรมสั่งสอนว่า การอบรมสั่งสอน หมายถึง การเลี้ยงดูที่เป็นกระบวนการที่จะถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติของแต่ละครอบครัว ได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และจากกระบวนการที่จะถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต มีทั้งการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กในปัจจุบัน

รติชน พียรยส (2543: 60-61) ได้กล่าวถึง การอบรมสั่งสอน หมายถึง การแนะนำสั่งสอน ให้ความรู้ ให้แนวคิด แนวปฏิบัติถ่ายทอดบุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนการทำตัวเป็นตัวอย่างในเรื่องต่างๆ ให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์

จันทนา ภาคบงกช (2544: 29) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอบรมสั่งสอนไว้ว่า หมายถึง คำแนะนำ เด็กจะรับคำสั่งสอนไว้เป็นส่วนหนึ่งในตัวเด็ก และพอใจที่ได้เลียนแบบการกระทำ และพึงพอใจในการกระทำของตนเอง โดยไม่ต้องการเสริมแรงจากภายนอก

ป. มหาพันธ์ (2544: 80) ได้ให้ความหมายของคำว่า การอบรมสั่งสอนว่า หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมให้แก่เด็ก ให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ

ดังนั้น การอบรมสั่งสอน หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน โดยการให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ คุ้มครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น และตอบสนองความต้องการทางกาย วาจา และใจในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

2.2 การอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสม

จิตรา วสุวานิช; และคณะ (รัชฎา ชื่นเสียง. 2547: 34-35 ; อ้างอิงจาก จิตรา วสุวานิช; และคณะ. 2539: 38-45) กล่าวถึง การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ในแต่ละครอบครัวว่า มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยตรงของเด็กเป็นอย่างมาก การอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสม ย่อมส่งผลที่ดีต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น การให้ความรัก ความอบอุ่น สนับสนุนเด็ก ยอมรับเด็ก เด็กย่อมเป็นผู้มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นคง มีความรับผิดชอบ และที่สำคัญจะมีความเป็นมิตรกับผู้อื่น เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้รับการอบรมสั่งสอนที่ผิดๆ จนกลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาไม่รักตนเอง และไม่รู้จักรักคนอื่น เข้ากับคนอื่นไม่ได้

ทำให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งกล่าวถึงการอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสม ว่าต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สร้างบรรยากาศภายในครอบครัวให้มีความเป็นประชาธิปไตย โดยที่พ่อแม่ เป็นผู้เริ่มต้นให้สมาชิกในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และ ได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นแนวทางที่จะให้เด็กมีความคิดริเริ่ม และมีความมั่นใจในตนเอง

2. หลีกเลี่ยงการลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง แต่ใช้การตั้งกฎเกณฑ์แทน ให้การเสริมแรงทางบวก เช่น การให้รางวัลด้วยคำพูดชมเชย การให้สิ่งของที่เด็กต้องการ

3. พ่อแม่ ต้องให้ความยุติธรรมระหว่างพี่น้อง พยายามอย่าให้เกิดความลำเอียง เพราะจะเป็นสาเหตุของการอิจฉากันระหว่างพี่น้อง ซึ่งจะพัฒนาขึ้นไปเป็นคนที่มึนสัสขี้อิจฉา ชอบเอาชนะ ชิงดีชิงเด่น

4. พ่อแม่ ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับลูก ซึ่งพ่อแม่มีอิทธิพลมากที่สุดในการเป็นตัวอย่าง การแสดงออกพฤติกรรมหลาย ๆ ด้านสำหรับลูก เด็ก ๆ จะรับพฤติกรรมโดยเฉพาะด้านการแสดงออกทางกิริยาอาการ และการแสดงอารมณ์โดยไม่รู้ตัว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรสร้างบรรยากาศภายในครอบครัวที่เป็นกันเอง มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย ให้ความยุติธรรมระหว่างพี่น้อง เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก และ หลีกเลี่ยงการลงโทษเด็กด้วยความรุนแรง เพื่อเด็กซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นจะได้รู้สึกอบอุ่น และไม่เกิดปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเรียน

2.3 ความสำคัญของการอบรมสั่งสอน

การที่เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคมได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการอบรมสั่งสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งมาจากรากฐานแห่งความรักและความเข้าใจ ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ทำให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคมได้ การอบรมสั่งสอนจึงต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้และมีความพร้อม ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมสั่งสอนดังนี้

สุชีรา บุญทัน (2541: 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมสั่งสอนว่า เป็นการฝึกอบรมเด็กให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยแก้ไขปัญหาและอบรมสร้างวินัยอันดีให้แก่เด็ก จัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทุก ๆ ด้าน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก เพราะพ่อแม่ทุกคนปรารถนาที่จะให้เด็กเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความเจริญก้าวหน้ามีความสุขประสบความสำเร็จ และมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมให้ดีขึ้นตามลำดับ โดยมีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ สูง เพื่อความอยู่รอดในสังคม นักจิตวิทยาเชื่อว่าความแตกต่างของเด็กเกิดจากการอบรมสั่งสอนที่ต่างกันในช่วงวัยเด็ก อันจะมีอิทธิพลต่อผลการสร้างลักษณะนิสัยที่จะติดตัวเด็กไปตลอดชีวิต

ป. มหาพันธ์ (2544: 131) กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมสั่งสอนว่า เพื่อให้เด็กเกิดความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ที่ถูกต้อง เหมาะสม อันจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมตามความต้องการของสังคม

อริชฐาน อนุรักติพันธุ์ (2546: 42) กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมสั่งสอนว่า โดยทั่วไปเด็กจะปฏิบัติตามคำสั่งสอน และเลียนแบบตามอย่างพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูตนเองมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ให้ความรักความอบอุ่นและสนองตอบต่อความต้องการของเด็ก เป็นผู้ที่ทำให้เด็กเกิดความสุขสบายใจและมีความสุข และเมื่อเด็กได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนหรือกระทำตัวตามอย่างพ่อแม่ เด็กจะเกิดความพอใจและเกิดความสุข

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เด็กที่ได้รับการอบรมสั่งสอนและดูแลอย่างทั่วถึง จะช่วยให้เด็กสามารถประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง เหมาะสม พึ่งพาตนเองได้ดี และยังสามารถส่งเสริมให้เด็กรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นอีกด้วย ซึ่งจะทำให้เด็กเป็นที่รักของเพื่อนๆ และมีความสุขท่ามกลางเพื่อนๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุขได้อีกด้วย

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียน

3.1 ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและการปรับตัวด้านการเรียนพบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะซึ่งคล้ายคลึงกันบ้างและแตกต่างกันบ้างดังนี้

เบอร์นาร์ด (เสาวคนธ์ สาทา. 2550: 10 ; อ้างอิงจาก Bernard. 1960: 64) ให้ความหมายว่าการปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับตนเองและโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ ความแจ่มใสอย่างสูงสุด มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคม มีความสามารถที่จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิต

วุฒิชัย จงคำนึ่งศิลป์ (2538: 9) ให้ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียนไว้ว่า การปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง ความสามารถที่นักเรียนปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเรียนที่นักเรียนประสบอยู่ ดังนี้

1. ด้านการฟังคำบรรยาย ปรับตัวโดยการตั้งใจฟังคำบรรยาย
2. ด้านการจดบันทึกจากการบรรยาย ปรับตัวโดยจดบันทึกหัวข้อที่สำคัญเขียนคำอธิบายขยายหัวข้อสำคัญอย่างสั้น
3. ด้านการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ปรับตัวโดยการศึกษาวิธีการค้นคว้าในห้องสมุด ปรึกษาครูพี่ขอคำแนะนำจากอาจารย์
4. ด้านการปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการ ปรับตัวโดยการศึกษาคำอธิบายการใช้ห้องปฏิบัติการอย่างละเอียด ฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการจากอาจารย์ให้เข้าใจ ศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานหรือคำสั่งในใบงานให้เข้าใจ

5. ด้านการฝึกฝนทักษะ ปรับตัวโดยการขอเวลาเข้าฝึกฝนการทำงานในห้องปฏิบัติการมากขึ้น ปรึกษาอาจารย์ผู้สอน ดูแบบจากการปฏิบัติงานของเพื่อน แล้วนำมาปรับปรุงตนเองให้มีทักษะมากขึ้น

พยอม ธีณรส (2540: 19) ให้ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตัวด้านการเรียน ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศ วัย และระดับการศึกษา ได้แก่ ความสนใจเอาใจใส่ในการเรียน การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนที่เกิดขึ้นจากตนเอง หรือสิ่งแวดล้อมซักถามอาจารย์ ผู้สอนในบทเรียนที่ไม่เข้าใจเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่กล้าซักถามเพื่อน รวมทั้งสามารถเรียนได้อย่างปกติ

สุมาลี สุวรรณภักดี (2541: 8) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียนว่า หมายถึง การที่นักเรียนตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการเรียน มีความคาดหวังจะเรียนให้ได้ดี มีความมุ่งมั่นจะเรียนให้สำเร็จ รู้จักคำปรึกษาและขอความช่วยเหลือด้านการเรียนจากบุคคลต่างๆ ยอมรับการทำงานเป็นทีม กล้าอภิปรายและซักถามข้อข้องใจกับอาจารย์ สามารถควบคุมความวิตกกังวลในการสอบได้ และมีความพึงพอใจในวิชาที่เลือกเรียน

สำรวย ประไพศรี (2544: 6) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวด้านการเรียนว่าเป็น การแสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการตั้งใจเรียน การเอาใจใส่ต่อการเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการปรับตัวด้านการเรียน หมายถึง การเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียน ในการกล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยเห็นได้จากการแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับการตั้งใจเรียน เอาใจใส่ต่อการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีความคาดหวังจะเรียนให้ได้ดี รู้จักขอคำปรึกษา ขอความช่วยเหลือด้านการเรียนจากบุคคลต่างๆ ยอมรับการทำงานเป็นทีม กล้าอภิปรายและซักถามข้อข้องใจกับอาจารย์ สามารถควบคุมความวิตกกังวลในการสอบได้ มีความพึงพอใจในการเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีความสุข

3.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีแนวคิดที่กล่าวถึงการปรับตัวด้านการเรียนโดยการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จไว้ดังนี้

แนวคิดเรื่องการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลของไเดนอร์และดีเวค (Vandewalle. 1997: 998 ; citing Diener. 1978; & Dweck. 1980) ที่ศึกษาความล้มเหลวในการแก้ปัญหาการทำงานของเด็ก พบว่า มีเด็กบางส่วนกล่าวถึงความล้มเหลวของตนว่าเป็นผลมาจากความไม่สนใจของตน และให้ความเห็นว่าเป็นเพราะความบกพร่องด้านความสามารถทางสมองของตน จึงเรียกรูปแบบการตอบดังกล่าวว่า เป็นรูปแบบการตอบซึ่งช่วยเหลือตนเองไม่ได้ แต่เด็ก

บางส่วนมองเห็นความล้มเหลวไปที่การพัฒนาวิธีการในการแก้ปัญหา และมีความสุขในการแก้ปัญหาที่ยาก โดยมองว่าเป็นความท้าทาย เรียกว่าเป็นการตอบแบบรอบรู้

จากงานวิจัยของเฮมส์ ดีเวค และฮูตตันและฮีท์ (Huitt. 1998: 7 ; citting Ames. 1992; Dweck. 1986; & Urdan; & Maehr. 1995) เกี่ยวกับทฤษฎีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จ ของการปรับตัวแบ่งลักษณะเป้าหมายเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เป้าหมายด้านความรู้ หรือการเรียนรู้ ที่ให้ความสำคัญต่อความสามารถและความรอบรู้ ในด้านของความรู้และทักษะใหม่ๆ ที่จัดขึ้น
2. เป้าหมายด้านการปฏิบัติ หรือการใส่ใจตนเอง ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จซึ่งดูจากการยอมรับจากคนทั่วไปและการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นหรือการทำสิ่งต่างๆ อย่างดีโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมาก

3. เป้าหมายด้านสังคม ให้ความสำคัญเกี่ยวกับมิตรภาพระหว่างบุคคล

นอกจากนี้ ฮูทตัน (Huitt. 1998: 7) กล่าวถึง บริบทที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งรวมถึงการทำงานในภาวะที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนั้น นักเรียนที่มีเป้าหมายด้านความรู้มีลักษณะการทำงานที่มีเป้าหมายด้านการปฏิบัติหรือเป้าหมายด้านสังคม อย่างไรก็ตาม เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต เราจะมีลักษณะของเป้าหมาย 3 ลักษณะ เป็นตัวกำหนดนอกจากนี้ ฮูทตัน ยังกล่าวถึงอีกรูปแบบหนึ่งของแนวคิดนี้ คือ บุคคลที่มีแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยงความล้มเหลวส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านการปฏิบัติ โดยลักษณะของบุคคลที่เลือกทำงานง่ายหรือยากนั้นก็เพื่อที่จะให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี หรือการมีข้อแก้ตัวที่ดีในกรณีที่ตนเองพบกับความล้มเหลว และบุคคลที่มีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จ ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านความรู้ โดยมีลักษณะที่ยึดถือหลักในการเลือกงานที่ยาก เพื่อสนองความสนใจที่ท้าทายของตนเอง แต่ก็ยังมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง

จากทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับตัวไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวในด้านใด เช่นการปรับตัวด้านร่างกาย ด้านสังคม หรือด้านการเรียน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายซึ่งประกอบไปด้วย 3 ลักษณะคือ เป้าหมายด้านความรู้ เป้าหมายด้านการปฏิบัติ และเป้าหมายด้านสังคม

3.3 ลักษณะการปรับตัวที่ดีของนักเรียน

มูลี (พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์. 2545: 33 ; อ้างอิงจาก Mouly. 1968) ได้กล่าวถึงการปรับตัวที่ดีใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการรับรู้และสติปัญญา คือมีประสิทธิภาพในการจัดการกับสภาพการณ์ต่างๆ โดยอาศัยความสามารถในการปรับตัว ให้สัมพันธ์กับความเป็นจริง โดยมีการเปิดรับประสบการณ์และการรับรู้ที่ปราศจากการบิดเบือน
2. ด้านส่วนตัว จะต้องยอมรับตนเองและมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน

3. ด้านสังคม มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น คล้อยตามสังคม แต่พฤติกรรมนั้นต้องอยู่บนรากฐานของเหตุผล และความถูกต้อง

4. ด้านอารมณ์ มีชีวิตอย่างสงบสุข มีความชื่นชมกับชีวิต มีความคิดสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน มีความแจ่มใสเบิกบาน

นิภา นิธยาน (2530: 155-157) กล่าวถึง ลักษณะของนักเรียนที่มีการปรับตัวที่ดีไว้ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นและความรู้สึกที่มั่นคง
2. มีความอบอุ่นเป็นมิตร มีนิสัยน่ารัก มีเมตตากรุณา
3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าและภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติ
4. พร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ๆ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมรอบตัว
5. รู้จักรักษาอนามัยและสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ
6. มีความกล้าที่จะเผชิญกับความจริงในชีวิต
7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อถอยหวาดหวั่น พร้อมที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรค ที่

เกิดขึ้นอย่างเต็มกำลังความสามารถ

8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี
9. ไม่มีอารมณ์เกลียดเกลียดแค้น รู้จักยับยั้ง และควบคุมอารมณ์ได้
10. ไม่แค้นใคร หรือวิตกกังวลจนเกินเหตุ

วลัยพร ชวพัฒนาพงศ์ (2546: 19) สรุปลักษณะการปรับตัวที่ดีไว้ว่า บุคคลที่มีการปรับตัวได้ดีควรมีลักษณะดังนี้ คือ กล้าเผชิญความจริงเกี่ยวกับชีวิต รู้จักขอบเขตความสามารถของตน มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองให้ผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเองเห็นคุณค่าตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ เข้ากับผู้อื่นได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่านักเรียนที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีนั้นจะเป็นผู้ที่กล้าเผชิญปัญหาอุปสรรคและความยุ่งยากอย่างมีสติและไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ บางครั้งแม้จะผิดหวังแต่ก็ยังมีความกล้า เข้มแข็ง สามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่นได้

3.4 ความสำคัญของการปรับตัวด้านการเรียน

การปรับตัวนั้นสามารถช่วยระบายอารมณ์ ลดความตึงเครียด ทำให้สบายใจขึ้น ช่วยให้ผู้บุคคลไม่สะสมความอึดอัด คับข้องใจ ความผิดหวังและความไม่สบายใจเอาไว้ ซึ่งถ้าไม่มีการปรับตัว คนเราก็ต้องทนอึดอัดอยู่เพียงคนเดียว ถ้าไม่ระบายอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนาออกไปบ้าง ปล่อยให้อารมณ์นั้นสะสม คั่งค้างอยู่ในความรู้สึกนึกคิดนานๆ จะเป็นส่วนที่ทำลายบุคลิกภาพและบั่นทอนสุขภาพจิตให้เสียไป ถ้ายิ่งสะสมไว้มากๆ เท่าไร อาจเป็นสาเหตุให้กลายเป็นบุคคลที่เป็นโรคจิตหรือโรคประสาทได้ในที่สุด (จักรกรฤช เลื่อนภานุ. 2549: 15) จากที่กล่าวไปนั้นได้มีบุคคลที่กล่าวเสริมในส่วนของความสำคัญของการปรับตัวอยู่ด้วยกันดังนี้

สิริชัย ประทีปฉาย (2533: 178) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัวว่า บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้ดีนั้นจะทำให้เกิดความแปรปรวนผิดปกติ ทำให้อยู่หรือทำงานที่นั้นอย่างไม่มีความสุข

มัลลวีร์ อตุลวัฒนศิริ; และวิศรา ศรีสวัสดิ์ (2538: 1-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัวว่า บุคคลต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาที่ดำรงชีวิต ทั้งการเปลี่ยนแปลงของตัวบุคคลเองที่เจริญเติบโตขึ้นจากการเป็นทารก เป็นเด็ก เป็นวัยรุ่น เป็นผู้ใหญ่และเป็นผู้สูงอายุ การที่บุคคลเจริญเติบโตซึ่งย่อมส่งผลให้การรับรู้ การเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเปลี่ยนแปลงไป และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม บุคคลต้องหาวิธีการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง ทั้งนี้เพราะการที่จะมีชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุขของบุคคลนั้น มิได้เกิดจากความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตนเองได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่นด้วย

สุคนธ์ทิพย์ หนูนพล (2544: 28-29) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการปรับตัวว่า คนที่ปรับตัวได้ดี จะเป็นคนที่มีความรู้สึก และมีพฤติกรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของตนเอง คือมีความเป็นอิสระ มีจิตใจอารมณ์มั่นคง ส่วนลักษณะบุคคลที่มีปัญหาด้านการปรับตัว จะเป็นผู้ไม่กล้าแสดงออก เก็บตัวหรือถอยหนี เข้ากลุ่มเพื่อนไม่ได้ มีความเครียด

จากความสำคัญของการปรับตัวที่มีบุคคลหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การปรับตัวนั้นมีความสำคัญอย่างมากกับคนทุกคน เพราะว่าเป็นความจริงที่ไม่มีมนุษย์คนใดที่สามารถอยู่ได้อย่างไม่มีอุปสรรคใดๆ เลย เพราะฉะนั้นจากอุปสรรคที่เกิดขึ้นไม่ว่าจากสาเหตุใดก็ตาม ส่งผลให้บุคคลรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่เกิดความทุกข์เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งจากคำกล่าวสามารถสรุปไปถึงการเรียนรู้มีความสุขของนักเรียนด้วย

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อครูผู้สอน

4.1 ความหมายของเจตคติต่อครูผู้สอน

คำว่า เจตคติหรือทัศนคติ เป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ในสังคมหรือการเรียนรู้ของบุคคล ตลอดจนเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกในโอกาสต่อไป

เจตคติ (Attitude) มีรากศัพท์มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า “Aptus” แปลว่า โน้มเอียงเหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติพบว่า มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะซึ่งคล้ายคลึงกันบ้างและแตกต่างกันบ้างดังนี้

เธอร์สตัน (เบญจลี ไชยแสน. 2544 ; อ้างอิงจาก Thurston. 1968: 479) ให้ความหมายว่า เจตคติ เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาชนิดหนึ่ง ไม่สามารถสังเกตเห็นโดยง่ายแต่เป็นความโน้มเอียงทางด้าน จิตใจภายในแสดงออกให้เห็นได้โดยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นยังกล่าวว่าเจตคติเป็น เรื่องของความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็นความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กู๊ด (Good. 1973: 46) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวโน้ม ของบุคคลที่จะตอบสนองต่อสิ่งของ ต่อสถานการณ์หรือค่านิยม โดยปกติจะแสดงออกมาพร้อมกับ ความรู้สึกทางอารมณ์ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งทั้งในด้านดี และไม่ดี เจตคติไม่อาจสังเกตได้ โดยตรง แต่จะอ้างอิงได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งที่เป็นพฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา หรืออาจเป็นการต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคล เช่น รักเกลียดกลัว การไม่พอใจต่อสิ่งนั้น

เฟอร์กูสัน (Ferguson. 1981: 81) ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นการแสดงออกเกี่ยวกับ ความเชื่อว่าอะไรถูกผิด ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ

อนาสตาซี (Anastasi. 1982: 552) ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นความโน้มเอียงที่จะ แสดงออกในทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ เช่นเชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือสถาบัน ต่างๆ เจตคติไม่อาจสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถสรุปอ้างอิงจากพฤติกรรมภายนอกทั้งที่เป็น พฤติกรรมทางภาษาและไม่ใช้ภาษา

ล้วน สายยศ (2530: 2) ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งใดสิ่ง หนึ่งพร้อมที่จะประพฤติดต่อสิ่งนั้นได้

ศักดิ์ สุนทรเสณี (2531: 3) ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นการรวบรวมเกี่ยวกับความรู้สึก นึกคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ และความจริง ซึ่งได้แก่ความรู้สึกต่างๆ รวมทั้งความรู้สึกซึ่งอาจเป็น การประเมินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกัน แล้วบรรยายให้รู้ถึงแกนกลางของวัตถุนั้น ตลอดจนความรู้สึก เหล่านี้มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งต่อไป

พรรณี ข. เจริญจิต (2538: 288) ให้ความหมายว่า เจตคติเป็นเรื่องราวของความรู้สึกทั้ง พพอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนสนองตอบต่อสิ่งเร้าแตกต่างกันไปบุคคลจะมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งใดนั้นบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลอย่างยิ่ง เจตคติของ บุคคลมีแนวโน้มที่จะขึ้นอยู่กับค่านิยมของคนนั้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 237) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง เรื่องของ ความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ การพึงใจของเราต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึก บางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้นเจตคติจึงเป็น ทั้งพฤติกรรมภายนอกที่อาจสังเกตได้หรือพฤติกรรมภายในที่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย แต่มี ความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก

สพิน บุญชูวงศ์ (2543: 32) ให้ความหมายว่า เจตคติ หมายถึง สภาพจิตใจของบุคคลที่มีผลมาจากประสบการณ์อันทำให้บุคคลมีท่าทีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติได้แก่ การเลี้ยงดู อบรม การได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคิดและการแสดงพฤติกรรมของบุคคลและเป็นสภาพทางจิตใจที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ตลอดจนความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ หรือสถานการณ์ในทางบวกเช่น เห็นด้วย ชอบ พอใจ หรือในทางลบ เช่น ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ ไม่พอใจ ทำให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้อาจแสดงออกในลักษณะความเป็นกลางได้เช่น รู้สึกเฉยๆ ไม่รัก ไม่ชอบ ไม่สนใจในสิ่งนั้นๆ

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของเจตคติต่อครูผู้สอนว่า เจตคติต่อครูผู้สอน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกนึกคิด มีความเชื่อ และมีความศรัทธาต่อครูผู้สอน ในด้านวิธีการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนลักษณะทางด้านความคิด อารมณ์ และจิตใจที่มีต่อนักเรียน โดยนักเรียนสังเกตได้จาก พฤติกรรมที่ครูแสดงออกมา เช่น การอุทิศตนเพื่อนักเรียน ความน่าเชื่อถือ ความรักและความปรารถนาดีของครูผู้สอน

4.2 องค์ประกอบของเจตคติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของเจตคติพบว่า มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

ศักดิ์ สุนทรเสณี (2531: 4-5; อ้างอิงจาก Freeman. 1970: 244) ได้จำแนกองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นเรื่องการรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นการรู้เกี่ยวกับวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่างๆ ว่ารู้สิ่งต่างๆ ดังกล่าวนั้นได้อย่างไร รู้ในทางดีหรือไม่ดี ทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะก่อให้เกิดเจตคติขึ้น ถ้าเรารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดี เราก็จะมีเจตคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ไม่ดี เราก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย ถ้าเราไม่รู้จักสิ่งใดเลย เจตคติก็ไม่เกิดขึ้น หรือไม่มีสิ่งใดในโลกเราก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งใดๆ เลย

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component or Feeling Component) เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งถูกเร้าจากการรู้นั้น เมื่อเราเกิดรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะทำให้เราเกิดความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ดีเราก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจในสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดเจตคติในทางใดทางหนึ่ง คือชอบ หรือไม่ชอบ ความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก ไม่เหมือนกับความจริง (Facts) ต่างๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (Action Tendency Component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือพร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริมหรือช่วยเหลือหรือในทางทำลายขัดขวางต่อผู้ เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 241-242) ได้กล่าวถึง โดยทั่วไปว่าเจตคติประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้นๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความและรวมเป็นความเชื่อหรือ ช่วยในการประเมินสิ่งเร้านั้นๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้หรืออารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้าน ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคล ประเมินผลสิ่งเร้านั้นแล้วว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียง ที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือ คัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่จะ แสดงออกมา จะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ เช่น คนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อศาสนาก็จะไม่สนใจเข้าวัด ฟังธรรมหรือผู้ที่มี เจตคติต่อการเรียนดี ก็จะมาพยายามที่จะเรียนให้ดีและเรียนต่อไปในระดับสูง ขึ้นไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าองค์ประกอบของเจตคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่ประพฤติ ปฏิบัติหรือจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

4.3 ลักษณะของนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน

กรมสุขภาพจิต (2543: 138) กล่าวถึงนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่านักเรียนจะ เกิดความประทับใจ รู้สึกสนุกที่จะเรียน และมีความสุขในการเรียนรู้ แต่ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ ครูผู้สอนแล้วนักเรียนจะรู้สึกอึดอัด เก็บกด ก้าวร้าว จนถึงขั้นอาจไม่ชอบวิชาที่เรียน หรือหนีเรียน บางชั่วโมงได้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2543: 32-33) กล่าวถึงนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่านักเรียนจะ สนใจในบทเรียน ขณะเรียนมีความตั้งใจ มีแรงจูงใจในการเรียนสูง ไม่เบื่อหน่ายต่อการสอนของครู ยอมรับการสอนหรือคำแนะนำจากครู และพยายามทุ่มเทความสามารถในการเรียนอย่างเต็มสติ กำลัง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546: 66) กล่าวถึงนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่านักเรียนจะเกิด ความเคารพ ศรัทธา และยินดีเต็มใจที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้สอน

4.4 ความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน

อารมณ์ ความคิด การกระทำ และแบบอย่างของครูล้วนมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมาก เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความหวั่นไหวทางอารมณ์สูง (กรมสุขภาพจิต. 2543: 138) ดังนั้นจึงมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนดังนี้

กรมวิชาการ (2535: 1) กล่าวถึงความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่า ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนแล้วย่อมทำให้นักเรียนเกิดความพอใจและศรัทธาในตัวครูอันจะเป็นผลทำให้นักเรียนมีความสนใจในตัวครู สนใจในวิชาที่ครูสอน การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ย่อมดีด้วย

สุพิน บุญชูวงศ์ (2543: 32-33) กล่าวถึงความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่า ครูควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อตัวครูให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น ขณะเรียนมีความตั้งใจ มีแรงจูงใจในการเรียนสูง และมีความสุขในการเรียน หากนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดี จะทำให้นักเรียนขาดความสนใจในบทเรียน เกิดความเบื่อหน่ายต่อการสอนของครู จะไม่ยอมรับการสอนหรือคำแนะนำจากครู

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้ให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียน ตั้งใจเรียน ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความสุข

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

5.1 ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอน

เมื่อกล่าวถึง “บรรยากาศ” มักจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและความรู้สึกของมนุษย์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 606) ได้ให้ความหมายของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมว่า บรรยากาศหมายถึง ความรู้สึกหรือสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว และให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง สิ่งต่างๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่แวดล้อมมนุษย์อยู่

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น มีผลให้นักวิชาการ นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้วิจัยหลายท่านได้บัญญัติคำและความหมายต่างๆ อันหมายถึง บรรยากาศการเรียนการสอน ขึ้นมาใช้แตกต่างกันออกไปตามความคิดเห็นและหลักการที่แต่ละท่านยึดถือกัน อาทิเช่นคำว่า สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมทางการเรียน บรรยากาศในห้องเรียน บรรยากาศของห้องเรียน บรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน หรือบรรยากาศทางจิตวิทยาในชั้นเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการนำไปใช้เป็นเกณฑ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “บรรยากาศการเรียนการสอน” โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973: 106) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียน

ลอว์เรนซ์ (พิศดี มินศิริ. 2547: 38 ; อ้างอิงจาก Lawrens. 1976: 418) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า เป็นสภาพทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจอารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัวกระฉับกระเฉง ก็将有ความสนใจในการเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

มูส; และ มูส (Moos; & Moos. 1978: 263) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า เป็นบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่ครูผู้สอนพยายามสร้างขึ้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

บัญชา แสงทวี (2539: 95) ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า หมายถึง สภาพหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคมจิตวิทยาในระบบสังคม ซึ่งมีความเคลื่อนไหว อันประกอบด้วย พฤติกรรมของครูผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2544: 43) ให้คำจำกัดความของบรรยากาศการเรียนการสอนว่า เป็นสื่หะเลียมของบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนและครูทำงานและมีปฏิสัมพันธ์กัน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปว่าบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนถึงสภาพทางการเรียนการสอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ หรืออารมณ์ของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ ได้แกสภาพการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

5.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

โรเจอร์ (พิศดี มินศิริ. 2547: 39 ; อ้างอิงจาก Rogers. 1969: 157-164) มีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนการสอนว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิดความรู้สึก ท่าที เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อ ควรได้รับความสนใจและให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเน้นทางวิชาการและสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศไม่ตึงเครียดเป็นการเสริมความอบอุ่นมั่นใจ และเชื่อถือระหว่างครูกับนักเรียน

แอนเดอร์สัน (ประกายทิพย์ พิชัย. 2539: 29 ; อ้างอิงจาก Anderson. 1970: 135-152) ได้ศึกษาผลของบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีต่อผู้เรียน โดยได้ระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งเสริมต่อความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. ความเป็นกันเอง ความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนม ความคุ้นเคยของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน
2. การแบ่งกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมการเรียนต่างๆ ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. การปฏิบัติตามเกณฑ์ กิจกรรมการเรียนที่มีรูปแบบที่สามารถปฏิบัติได้และให้ประโยชน์
4. การดำเนินกิจกรรมการเรียนเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ไม่ล่าช้าและมีความสอดคล้องเหมาะสม
5. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน และมีความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างกัน
6. ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจน
7. สร้างความเป็นธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชังของครู ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น
8. ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถอยู่เสมอ
9. สร้างความตื่นตัวและขจัดความเฉื่อยชาอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน
10. การตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆ มาจากผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่
11. ไม่ส่งเสริมการแบ่งพรรคแบ่งพวกในหมู่นักศึกษา
12. ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน
13. เสรีภาพมีขอบเขต ไม่ปล่อยปละละเลยจนขาดระเบียบและขาดความรับผิดชอบ

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970: 265) กล่าวถึงการเรียนการสอนว่าจะต้องคำนึงถึงบรรยากาศการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตมาก เช่น นักเรียนระดับใด ก็ต้องมีบรรยากาศของกิจกรรมให้เหมาะสมกับชั้นนั้นๆ เพราะงานแต่ละอย่างมีความเหมาะสมแตกต่างกันและมีความหมายแตกต่างกันสำหรับนักเรียนแต่ละคน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544: 48-52) ได้อธิบายถึงบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ กล่าวคือบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นบรรยากาศของการให้ความร่วมมือกันและกัน ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางจิตใจร่วมกัน มีดังนี้

- 1 บรรยากาศความคุ้นเคย หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ประกอบด้วย

- 1.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส การแต่งกายสุภาพและสะอาด มีอารมณ์ขัน ท่าทางและการใช้คำพูดเหมาะสม และมีน้ำเสียงน่าฟัง ซึ่งเป็นการใส่ใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

1.2 พฤติกรรมการสอนของผู้สอน เป็นพฤติกรรมที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ค้นคว้าด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ซักถามโต้แย้ง การสอนที่มีผู้สอนมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ห้องเรียนดำเนินการเรียนการสอนด้วยความสนุกและมีชีวิตชีวา

2. บรรยากาศที่เป็นอิสระ คือ บรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการค้นหาความรู้ และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและประสานความคิดร่วมกัน เป็นบรรยากาศที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและสนุกสนาน

3. บรรยากาศที่ท้าทาย คือ บรรยากาศที่ผู้สอนสร้างให้ผู้เรียนกระตือรือร้น สนใจติดตามค้นคว้าศึกษา เช่น การถามคำถามที่ต้องใช้ความคิด การค้นคว้า การถามเรื่องราวที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ของประเทศและโลก ทำให้การทำงานต้องอาศัยความพยายามในการค้นหาและทำให้สำเร็จ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศการแข่งขันระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

4. บรรยากาศการยอมรับนับถือ คือ บรรยากาศที่ผู้เรียนยอมรับนับถือผู้สอนในฐานะเป็นผู้ให้ความรู้ และมีความสามารถทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่สามารถทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และผู้สอนจะต้องยอมรับผู้เรียนในฐานะปัจเจกบุคคลที่มีความสามารถสติปัญญา ความถนัด ทักษะแตกต่างกัน โดยยอมรับให้คุณค่าของผู้เรียนแต่ละคน และนำคุณค่าหรือความสามารถที่แตกต่างกันประสานสัมพันธ์ให้เกิดประโยชน์

5. บรรยากาศของการควบคุม เป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามเกณฑ์ ระเบียบวินัยของห้องเรียน โดยผู้เรียนมีหน้าที่รับผิดชอบงานของตน มีความตรงต่อเวลา ประพฤติปฏิบัติในห้องเรียนอย่างเหมาะสม ทั้งด้านการแต่งกาย ภาษา ท่าทางมีความสุข และเป็นผู้มีสัมมาคารวะ

6. บรรยากาศของการกระตุ้นความสนใจ คือ ผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนรู้จักการให้การเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความถี่ของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538: 74-75) กล่าวถึง บรรยากาศการเรียนการสอนว่ามีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของครูและนักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนและครูสอนอย่างมีความสุข บรรยากาศการเรียนการสอนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกันและมีข้อตกลงในการเรียน
2. มีความรับผิดชอบ ครูรับผิดชอบต่อการสอนและหน้าที่ที่ตนมีต่อวิชาชีพ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน
3. มีมาตรฐานของความประพฤติ นักเรียนมีวินัยในตนเอง และสามารถนำตนเองได้ รู้จักควบคุมตนเอง

4. มีบรรยากาศอบอุ่น และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นักเรียนจะมีความสัมพันธ์ฉันท์มิตร ครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บรรยากาศการเรียนเป็นสุข มีความอบอุ่นและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5. มีเป้าหมายการเรียน ผู้เรียนรู้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายการเรียนโดยเฉพาะจุดมุ่งหมายและแนวการเรียนของบทเรียนแต่ละครั้ง

6. มีคำชมเชยเมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนแต่ละบทเรียน

7. มีความเข้าใจกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีการพูดจาทำความเข้าใจกัน ให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกัน มีความรักในฐานะเพื่อนมนุษย์

8. มีความเป็นอิสระในการคิดและการกระทำ ผู้เรียนมีอิสระในการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการปรึกษาหารือและวางแผนงานการเรียนร่วมกัน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

9. มีวิธีการเรียนและวิธีการสอนที่มุ่งให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่ มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจัยปัญหา พัฒนาระบบการคิดโดยรู้จักเรียงลำดับความคิดอย่างมีเหตุมีผล พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กระตุ้นและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเป็นสุข

จะเห็นได้ว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตั้งใจใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ มีสุขภาพจิตที่ดี เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ในทางกลับกันบรรยากาศการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจไม่ตั้งใจเรียน

5.3 การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการสอน จะมีวิธีการสร้างอย่างไร สร้างยากหรือง่ายเพียงไร ผู้ใดเป็นผู้สร้าง ควรสร้างเมื่อใด สิ่งเหล่านี้นักการศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าไว้อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารการศึกษาและผู้สอนได้ใช้เป็นหลักในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนไว้ดังนี้ (พิมพันธ์ เจริญกุล. 2545: 4)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 59) ได้เสนอแนะการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนไว้ดังนี้ คือ

1. มีการสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย ไม่กดดันด้วยเนื้อหาที่ยากเกินไปจนเด็กเกิดความล้าไม่สนใจ และบทเรียนไม่ยากเกินไปจนเด็กหมดความสนใจ เนื้อหามีความต่อเนื่องกับบทเรียนที่เคยเรียนมาแล้ว

2. มีการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ได้แสดงความสามารถ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับตัวเด็กเองซึ่งจะทำให้เขาเกิดความภาคภูมิใจ

3. ส่งเสริมให้เด็กได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแต่ละกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชั้นเรียน เพื่อให้รู้จักการยอมรับเหตุผลของผู้อื่น

4. ส่งเสริมให้เด็กได้มีการคิดและคิดแก้ปัญหาโดยอาศัยเหตุผลประกอบในการตัดสินใจ
5. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีลักษณะส่งเสริมหรือกระตุ้นความสนใจ เช่น การจัดบอร์ดจัดสภาพห้องที่สะอาด มีป้ายนิเทศที่สะอาด
6. มีการจัดสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอเพื่อให้เด็กได้สัมผัส มีขนาดพอเหมาะ มีสีสันสวยงามเพื่อดึงดูดและสร้างความสนใจ
7. ส่งเสริมให้เด็กได้มีการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียน เพื่อเสริมความรู้แก่ตนเอง
8. จัดที่นั่งให้นักเรียนอย่างเหมาะสม
9. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาผลงานของนักเรียนเองและให้เพื่อนช่วยในการประเมินผลงานด้วย

วรพรรณ สิทธิเลิศ (2537: 65) ได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ดังนี้

1. บุคลิกภาพบางประการของครู ซึ่งมีผลต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ได้แก่ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การมีอารมณ์ขัน และการแสดงบทบาทในฐานะผู้นำของครู
2. พฤติกรรมของครูที่แสดงออกตามเจตคติ และความคาดหวังบางประการ ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อการสอน เจตคติที่ดีต่อผู้เรียน และเป็นผู้มองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียน และความคาดหวังของครูที่มีต่อผู้เรียนมักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครู
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ถ้าเป็นไปในทางที่ดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น บรรยากาศก็จะมีแต่ความน่าสนใจ สนุกสนาน ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหว ได้ใช้ความคิดของเขาเอง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี
4. การที่ครูรู้จักใช้แรงเสริมที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่เรียนอ่อนและผู้เรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2538: 75-78) ครูจะสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนได้ดังต่อไปนี้

1. สร้างจริยธรรมการเรียน จริยธรรมการเรียนเป็นคุณสมบัติทางความประพฤติของนักเรียนในแง่ของการสำนึกและตัดสินใจเกี่ยวกับความประพฤติซึ่งสังคมคาดหวังให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติ จริยธรรมการเรียนจะขึ้นกับลักษณะพื้นฐานทางจิตใจที่ได้รับการอบรมมาแล้วอย่างดีทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน เช่น
 - 1.1 นักเรียนมีแนวทางการเรียนที่จะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เช่น เมื่อทำงานเสร็จแล้วให้ตรวจทานผลงานก่อนเสมอ การใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือที่ห้องสมุด
 - 1.2 นักเรียนมีตัวอย่างที่ดีที่จะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ
 - 1.3 ครูจัดกิจกรรมยกย่องคนดี เช่น ผู้รักการเรียน ผู้ขยันที่สุดในห้อง

2. สร้างวิธีการเรียนแก่นักเรียน การเรียนของนักเรียนแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกัน บางคนเรียนรู้ได้เร็ว บางคนเรียนรู้ได้ช้า บางคนชอบฟัง บางคนชอบอ่าน ครูควรช่วยพัฒนาวิธีการเรียนแก่นักเรียน

3. สร้างวัฒนธรรมการเรียน วัฒนธรรมการเรียนเป็นวิถีชีวิตของการเรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ต้องสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนแก่นักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างสภาพการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตในโรงเรียน เช่น การรู้จักใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้

4. สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียนจะดีขึ้นอยู่กับศรัทธาที่นักเรียนมีต่อครู ดังนั้นครูจะต้องเป็นกัลยาณมิตรแก่นักเรียน

ชาญชัย อาจินสมจาร (2544: 46) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. เป็นตัวอย่างในเจตคติ พฤติกรรมทางบวก และสร้างสรรค์ต่อเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และผู้ปกครอง

2. ใช้อำนาจหน้าที่อย่างยุติธรรม

3. ให้ความอบอุ่นและการสนับสนุน

4. ส่งเสริมความคิดหรือความร่วมมืออิสระตามความเหมาะสม

5. กระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้ และให้มาตรการในการเลือกแก่เขาในกระบวนการเรียนรู้

6. ประกันความสมดุลที่มีเหตุผลระหว่างผลสะท้อนกลับในทางบวกและทางลบ

7. หาโอกาสเพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ได้รับการสนับสนุน การยอมรับ มีคุณค่า ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงทางอารมณ์

จากที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่นและได้ผลดี นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นครูควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจสภาพแวดล้อมว่าลักษณะใดมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร เพียงใด เพื่อจะได้จัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขนั่นเอง

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

6.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

แอสติน (ประจวบ ทองศรี. 2546: 22 ; อ้างอิงจาก Astin. 1968: 84) ได้ให้ความหมายว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีอิทธิพลต่อบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น เช่น บริเวณสภาพพื้นที่ของสถานที่ตั้งอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงอาหาร ห้องพยาบาล สนามกีฬา สถานที่พักผ่อน การตกแต่งอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในบริเวณสถานศึกษารวมทั้งสภาพแสงเสียง และอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และการพัฒนาในด้านต่างๆ ของผู้เรียน

อรพันธุ์ ประสิทธิรัตน์ (2533: 8) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่า หมายถึง สภาพต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ วัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อสารต่างๆ รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ อันได้แก่ ต้นไม้ พืช ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนและผู้สอนบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้เร็วยิ่งขึ้น

อนันต์ นามทองตัน (2534: 7) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่า หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว สมาชิกในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีผลทำให้เกิดความโน้มเอียงไปกับสภาพแวดล้อมนั้น เกิดความรู้สึกรักและทัศนคติต่อโรงเรียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ ความรู้สึกในด้านบวกจะทำให้เกิดความประทับใจ อบอุ่น และพอใจ ความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ ตลอดจนมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ส่วนทางลบนั้นทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย ห่วงเหิน เกิดความเฉยเมย ปราศจากความเป็นเจ้าของ

ไชยยศ เรืองสุวรรณ; และปรีชา วิหคโต (2537: 7) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่รอบตัวของผู้เรียน และจะส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538: 70) ได้ให้ความหมายว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสถานการณ์ต่างๆ ที่บุคคลสร้างขึ้น สิ่งมีชีวิต ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ อาคารสถานที่ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และสถานการณ์ที่บุคคลสร้างขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 13-14) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่าหมายถึง ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี
2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย
3. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้
4. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีมลภาวะลดลง

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่ในโรงเรียน ทั้งที่อยู่ในและภายนอกห้องเรียน ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนมีความเป็นระเบียบ สะอาด สวยงาม ร่มรื่นและมีบรรยากาศดี ตลอดจนสภาพและลักษณะทั่วไปของห้องเรียน เช่น การจัดห้องเรียนที่เป็นระเบียบ สะอาด มีอุณหภูมิ และแสงสว่างที่พอเหมาะ มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีการปรุงแต่งสภาพแวดล้อมต่างๆ เพื่อโน้มน้าวความรู้สึกของนักเรียนให้พอใจที่จะเรียน และอยากเรียนเพื่อทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกในการเรียนอย่างมีความสุข

6.2 แนวคิดของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

วิชย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542: 75-80) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดย การเลือกหรือดัดแปลง วัสดุที่ใช้ในการตกแต่งห้องเรียน การจัดหาวัสดุในท้องถิ่น หรือวัสดุเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งจัดสภาพโต๊ะและเก้าอี้การจัดชั้นหรือตู้ลอยแสดงผลงานนักเรียน

กรมวิชาการ (2544: 18) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่าเป็นปัจจัยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งสถานที่บริเวณโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน โรงอาหาร ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องคำนึงถึงความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย

จรัสศรี ทิพย์อุตร (2547: ก) ได้กล่าวถึง โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม จะเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ของนักเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียน

จากแนวความคิดข้างต้น สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการภายในโรงเรียน เพราะจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา เพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริง

6.3 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเจริญเติบโตทุกด้านให้แก่เด็กเพียงฝ่ายเดียว อาคารเรียน และสภาพของโรงเรียนก็มีส่วนเสริมความเจริญของงามให้แก่เด็กอยู่มาก เพราะการตกแต่งอาคารสถานที่ และบริเวณให้มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของเด็กจะช่วยให้เด็กเกิดความสุขชื่นรมเย็น เป็นแรงจูงใจให้อยากมาโรงเรียน มีความรักหวงแหน และภาคภูมิใจโรงเรียน ลักษณะเช่นนี้ จะช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กได้ (ประจวบ ทองศรี. 2546: 22)

ชัยณรงค์ เทิดวัฒนศักดิ์ (2537: 17-18) กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่าถ้าผู้บริหารการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ก็ควรจะได้อำนาจจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

ไชยยศ เรืองสุวรรณ; และปรีชา วิหคโต (2537: 9-10) กล่าวถึงบทบาทความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อการเรียนดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นทรัพยากรทางการเรียน โดยธรรมชาติแล้วสภาพแวดล้อมเป็นแหล่งความรู้ ศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งหลายมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ โดยเฉพาะโลกยุคสารสนเทศเช่นทุกวันนี้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพจะเป็นสารสนเทศทางการเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางกายภาพจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ของระบบการเรียน

2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนใน ขณะที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นแหล่งวิทยาการ ด้วยตัวของมันเองสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็สามารถอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ

3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพช่วยให้ผู้เรียนใฝ่หาการเรียนรู้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่อยู่โดยรอบของระบบการเรียนหรือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีจึงสามารถสร้างบรรยากาศช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน อยากรู้และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สภาพแวดล้อมทางกายภาพเพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารการเรียน ในปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมยุคสารสนเทศ วิทยาการแขนงต่าง ๆ มีความเจริญรุดหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ เป็นผลผลิตจากความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เหล่านั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนได้อย่างดี โดยเฉพาะในด้านการบริหารแล้ว เทคโนโลยีด้านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ทางการเรียนสามารถทำให้การบริหารการเรียนมีความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ สูงขึ้น

5. สภาพแวดล้อมทางกายภาพทำให้การจัดการเรียนมีพลังมากขึ้น นอกจากจะเป็นเครื่องมือทางการเรียนแล้วยังเป็นวิธีการจัดการเรียนด้วย จากการที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นเครื่องมือและวิธีการของการเรียนนี้เองจึงมีผลต่อการเรียนทั้งทางกายภาพ จิตภาพและสังคม ทำให้การจัดการเรียนด้วยทรัพยากรการเรียนที่ทันสมัย ทำให้ได้หลายรูปแบบ เกิดเป็นวิธีการใหม่ๆ ที่เรียกว่า นวัตกรรมการเรียนขึ้นอย่างกว้างขวาง สามารถจัดการเรียนได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ทำให้การขยายโอกาสทางการเรียนดำเนินไปได้อย่างเสมอภาคและทัดเทียมกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก นักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีย่อมปรับพฤติกรรมของตนเองไปในแนวทางที่ดี เป็นการสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

6.4 หลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข

นักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีส่วนส่งเสริมสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ทุกคนที่อยู่โรงเรียนเพราะขนาดของสถานที่ การตกแต่งอาคารบริเวณโดยรอบ แสง สี ทัศนียภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบอาคาร ความปลอดภัย สุขลักษณะ สิ่งเหล่านี้มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนของผู้เรียน และยังช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย (วิจิตร วรุตบางกูร. 2524: 45) ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อการรับรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน ถ้านักเรียนเห็นว่าสภาพแวดล้อมสบายและเหมาะสมก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ โดยที่จะมีพยายามตั้งใจศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่ในโรงเรียนต่อไปจนสำเร็จการศึกษา (อัจฉรา สุขารมณ; และพรณี บุญประกอบ. 2542: 33) ซึ่งมีผู้สรุปหลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพไว้หลายลักษณะ ดังนี้

สมาคมบริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (ประจวบ ทองศรี. 2546: 13 ; อ้างอิงจาก American Association of School Administration. 1949: 4) ให้หลักการจัดสถานศึกษาให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและใช้ประโยชน์คุ้มค่าส่งเสริมศักยภาพ บุคลิกภาพ และสุนทรียภาพของผู้เรียนว่า ควรปราศจากเสียงรบกวน เช่น เสียงรถบรรทุก รถยนต์ เครื่องบิน รถดับเพลิง โรงงาน อุตสาหกรรม ปราศจากกลิ่นเหม็น คำนึงถึงความปลอดภัย ความสุขสบายของผู้ใช้ สร้างอาคารควรมีการวางแผนเพื่อป้องกันอันตรายที่มีต่อสุขภาพ ความปลอดภัยของผู้เรียน ผู้สอน และควรคำนึงถึงการใช้ประโยชน์หน้าที่จุดมุ่งหมายของอาคารแต่ละส่วน คำนึงถึงความสวยงาม ความสมดุลกายภาพ และคำนึงถึงการประหยัด

นอกจากนี้ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2533: 10-14) ได้สรุปหลักการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมควรเป็นดังนี้

1. ห้องเรียนมีสีสันทันดูและเหมาะสม สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี และสร้างพอเหมาะปราศจากเสียงรบกวน และมีขนาดกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน
2. ห้องเรียนต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ น่าอยู่ ตลอดจนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. สิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ สื่อการสอนประเภทต่างๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้ และสามารถดัดแปลงให้เอื้ออำนวยต่อการสอน และการจัดกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้

ดังนั้นจากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน เป็นส่วนประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียน ซึ่งต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม และจะต้องคำนึงถึงความพอใจและความปลอดภัยเป็นสำคัญ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis: MMR)

7.1 การวิเคราะห์ระดับมัลติแวลูเอท

การวิเคราะห์ระดับมัลติแวลูเอท (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535: 2–6 ; อ้างอิงจาก Harris. 1975: 5 ; Kerlinger; & Pedhazur. 1973: 372) หมายถึง การจัดกลุ่มเทคนิคทางสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ซึ่งได้รับพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในสถานการณ์วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กลุ่มตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวขึ้นไป และไม่จำกัดจำนวนตัวแปรอิสระหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการวิเคราะห์ระดับมัลติแวลูเอทเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรอิสระกับกลุ่มตัวแปรตาม ซึ่งบางสถานการณ์วิจัยไม่จำเป็นต้องกำหนดว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มตัวแปรอิสระหรือกลุ่มใดเป็นตัวแปรตาม

การจัดตัวแปรต่างๆ เข้ารวมกลุ่ม ไม่ว่าในกรณีกลุ่มตัวแปรอิสระหรือกลุ่มตัวแปรตามจัดเป็นประเด็นสำคัญ เพราะนักวิจัยจะต้องมีองค์ความรู้ทางทฤษฎีอย่างเพียงพอที่จะจัดกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตาม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ตัวแปรภายในแต่ละกลุ่มจำเป็นต้องมีความหมายร่วมกันหรือมีกรอบทฤษฎีร่วมกันจึงจะทำให้การรวมกลุ่มตัวแปรเพื่อการวิเคราะห์ระดับมัลติแวลูเอทมีความหมายและมีคุณค่าต่อการวิจัย

การวิเคราะห์ระดับมัลติแวลูเอท ได้เริ่มมีบทบาทและความสำคัญต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้นในปัจจุบัน ทั้งบทบาทและความสำคัญของการวิเคราะห์มัลติแวลูเอทจะยิ่งเพิ่มขึ้นมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้เพราะนักวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์จำนวนไม่น้อยได้เริ่มตระหนักถึงความซับซ้อนของปรากฏการณ์ที่มุ่งศึกษาว่าบ่อยครั้งปรากฏการณ์เหล่านี้มีหลายมิติ หรือเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อื่นๆ มากมาย จนทำให้ไม่สามารถแยกปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งออกมาศึกษาได้โดยลำพัง ถ้าประสงค์ผลการวิจัยที่ลึกซึ้งและครอบคลุม

7.2 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (Multivariate Multiple Regression Analysis: MMR) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตามตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีมาตรวัดระดับอันตรภาคชั้นหรืออัตราส่วน โดยดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวพร้อมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระและกลุ่มตัวแปรตาม ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มรวมหรือกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามแต่ละตัวหรือกลุ่มย่อยของตัวแปรตามได้อีกด้วย นอกจากนั้นแล้วยังสามารถควบคุมความคลาดเคลื่อนมาตรฐานได้ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535: 13–14) ส่วนหลักการที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นแบบเดียวกันกับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรหลายตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ต้องการวิเคราะห์ต่อไปโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณสำหรับตัวแปรตาม

แต่ละตัวต่อไป วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรหลายตัวนับว่าเป็นสถิติวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์มาก เพราะเป็นวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะปรากฏการณ์จริงในธรรมชาติเพราะปรากฏการณ์ในธรรมชาติไม่ได้เกิดโดยเอกเทศ แต่เกิดขึ้นโดยสัมพันธ์กับปรากฏการณ์อื่นๆ ไปพร้อมๆ กัน จุดที่เป็นปัญหาคือความสลับซับซ้อนของวิธีการวิเคราะห์แต่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทำให้นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัวในการวิเคราะห์ข้อมูลได้มากขึ้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2543: 266)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแปรที่จะนำมาหาค่าการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัวมีลักษณะคล้ายคลึงกับการหาค่าถดถอย (Multiple Regression: MR) หรือ การถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว (Unvaried Multiple Regression) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวเกณฑ์ (Criteria) เป็นตัวแปรที่ต้องการทราบว่าค่าของค่าความเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงเนื่องจากตัวแปรใดบ้าง ตัวเกณฑ์นี้ก็คือ ตัวแปรตาม (Dependent Variable)
2. ตัวพยากรณ์ (Predictor) เป็นตัวแปรที่ต้องการทราบว่ามียุทธูปผลต่อตัวเกณฑ์หรือไม่ หรือเป็นตัวแปรที่มีผลทำให้ค่าของตัวเกณฑ์เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้หรือไม่ ตัวพยากรณ์ ก็คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ซึ่งมักมีค่ามากกว่า 1 ตัวขึ้นไป

นอกจากนั้นแล้วข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณจะต้องอยู่ในมาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) หรือ มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)

ในกรณีที่มีตัวพยากรณ์ และตัวแปรเกณฑ์หลายตัวจะใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$Y = X \beta + E$$

$$\begin{bmatrix} b_{01} & b_{02} & \dots & b_{0p} \\ b_{11} & b_{12} & \dots & b_{1p} \\ \cdot & \cdot & \cdot & \cdot \\ b_{k1} & b_{k2} & \dots & b_{kp} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} e_{11} & e_{12} & \dots & e_{1p} \\ e_{21} & e_{22} & \dots & e_{2p} \\ \cdot & \cdot & \cdot & \cdot \\ e_{n1} & e_{n2} & \dots & e_{np} \end{bmatrix}$$

เมื่อ Y แทน เมตริกขนาด (n x p) ของตัวแปรตาม

X แทน เมตริกขนาด (n x k) ของตัวแปรอิสระ

β แทน เมตริกขนาด (k x p) ของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

E แทน เมตริกขนาด (n x p) ของค่าความคลาดเคลื่อน

สมมติว่าข้อมูลที่จะดำเนินการวิเคราะห์ประกอบด้วยตัวแปรตาม จำนวน p ตัวแปร และตัวแปรอิสระ จำนวน q ตัวแปร แบบจำลองเส้นตรงที่เชื่อมทั้งสองกลุ่มย่อยเข้าด้วยกัน ประกอบด้วยสมการถดถอยแบบตัวแปรตามหลายตัว จำนวน q สมการ ดังปรากฏตามสมการ ต่อไปนี้ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535: 14)

$$\begin{aligned} [Y_{i1} Y_{i2} Y_{i3} \dots Y_{ip}] &= [\alpha_1 \alpha_2 \alpha_3 \dots \alpha_p] \\ &+ X_{i1} [\beta_{11} \beta_{12} \beta_{13} \dots \beta_{1p}] \\ &+ X_{i2} [\beta_{21} \beta_{22} \beta_{23} \dots \beta_{2p}] \\ &+ X_{i3} [\beta_{31} \beta_{32} \beta_{33} \dots \beta_{3p}] \\ &\vdots \\ &+ X_{iq} [\beta_{q1} \beta_{q2} \beta_{q3} \dots \beta_{qp}] \\ &+ [e_{i1} e_{i2} e_{i3} \dots e_{ip}] \end{aligned}$$

เมื่อ Y_{ik} แทน ตัวแปรตามลำดับที่ k ของตัวการที่ i
 X_{ij} แทน ตัวแปรอิสระลำดับที่ j ของตัวการที่ i
 e_{ik} แทน ตัวแปรผิดพลาดลำดับที่ k ของตัวการที่ i
 α แทน ตัวคงที่
 β แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

อีกหนึ่งสำหรับตัวแปรตาม Y และตัวแปรผิดพลาด e สัญลักษณ์พ่วง (Subscript) ตัวที่สองถูกระบุไว้สำหรับการแสดงลำดับที่ของตัวแปรตาม นอกจากนี้ ทั้ง α และ β จะมีขนาดค่าแตกต่างกัน สำหรับแต่ละสมการถดถอยแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว

สมการรูปปกติ

$$\begin{bmatrix} Y_{11} Y_{12} \dots Y_{1p} \\ Y_{21} Y_{22} \dots Y_{2p} \\ \vdots \\ Y_{N1} Y_{N2} \dots Y_{NP} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 X_{11} X_{12} \dots X_{1p} \\ 1 X_{21} X_{22} \dots X_{2p} \\ \vdots \\ 1 X_{N1} X_{N2} \dots X_{Np} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \alpha_1 \alpha_2 \dots \alpha_p \\ \beta_{11} \beta_{12} \dots \beta_{1p} \\ \vdots \\ \beta_{q1} \beta_{q2} \dots \beta_{qp} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} e_{11} e_{12} \dots e_{1p} \\ e_{21} e_{22} \dots e_{2p} \\ \vdots \\ e_{N1} e_{N2} \dots e_{Np} \end{bmatrix}$$

สมการรูปเมตริก

$$\begin{array}{ccccccc} \tilde{Y} & = & \tilde{X} & & \tilde{B} & + & \tilde{E} \\ (N \times p) & & [N \times (q + 1)] & & [(q + 1) \times p] & & (N \times p) \end{array}$$

เมื่อ N แทน จำนวนตัวการ
 p แทน จำนวนตัวแปรตาม
 q แทน จำนวนตัวแปรอิสระ
 (q + 1) แทน จำนวนตัวแปรอิสระบวกด้วยตัวคงที่ (α)
 $\tilde{Y}$ แทน เมตริกขนาด (N x p) ของตัวแปรตาม
 $\tilde{X}$ แทน เมตริกขนาด [N x (q + 1)] ของตัวแปรอิสระ
 $\tilde{B}$ แทน เมตริกขนาด [(q + 1) x p] ของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
 $\tilde{E}$ แทน เมตริกขนาด (N x p) ของตัวแปรผิดพลาด

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย จะต้องกำหนดค่ากำลังสองต่ำสุด (Least Square Principle) ให้ครอบคลุมทั้ง error sum of square error และ sum of cross product

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ($\hat{\beta}$) ได้รับการเลือกภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้ SSE เป็นค่าต่ำสุด

$$C = \sum e_i^2$$

เมื่อค่าผิดพลาด (c) มีค่าต่ำสุด จะปรากฏสมการปกติ (Normal Equation) ดังนี้

$$\tilde{X}' \tilde{X} \hat{\beta} = \tilde{X}' \tilde{Y}$$

ในที่นี้ $\tilde{Y}$ คือ คอลัมน์เวกเตอร์ของตัวแปรตามตัวหนึ่ง ขั้นตอนต่อมาคูณตลอดสมการด้วย $(\tilde{X}' \tilde{X})^{-1}$ เพื่อหาค่าของ $\hat{\beta}$

$$[\tilde{X}' \tilde{X}]^{-1} [\tilde{X}' \tilde{X}] \hat{\beta} = [\tilde{X}' \tilde{X}]^{-1} [\tilde{X}' \tilde{Y}]$$

เนื่องจาก $[\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}[\tilde{X}'\tilde{X}]$ เท่ากับ 1 เพราะฉะนั้น $\hat{\beta}$ จึงปรากฏตามสมการ

$$\beta = [\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}[\tilde{X}'\tilde{Y}]$$

กล่าวได้ว่า $\hat{\beta}$ เป็นตัวประมาณค่าที่ดีที่สุดของ β ทั้งนี้เพราะ $\hat{\beta}$ สามารถให้ค่าผลบวกกำลังสองต่ำสุดของค่าผิดพลาด (c) ในกลุ่มตัวอย่าง

ในการถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว การประมาณค่า β สามารถกระทำได้โดยการลดค่า Squared Sample ของตัวแปรผิดพลาด สำหรับตัวแปรตามทุกตัวแปรให้มีขนาดค่าต่ำสุดผลบวกกำลังสองของค่าผิดพลาดสำหรับตัวแปรตามใดตัวหนึ่งจะปรากฏเป็นค่าในเส้นทแยงมุมของเมตริก $\hat{E}'\hat{E}$ การลดความผิดพลาด (c) ต่ำสุดจำเป็นต้องกำหนดค่า Partial Derivatives ซึ่งเกี่ยวกับ Elements ของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\hat{B}$) ให้เท่ากับศูนย์ก่อนแก้สมการ ผลที่ได้รับคือ สมการปกติดังนี้

$$[\tilde{X}'\tilde{X}]\hat{B} = [\tilde{X}'\tilde{Y}]$$

สมการในการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับในกรณียูนิแวกเรียท เว้นแต่ว่าในการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว เมตริก $\hat{B}$ และ $\tilde{Y}$ จะประกอบด้วยหลายคอลัมน์แทนที่จะเป็นคอลัมน์เดียว ต่อมาคุณตลอดสมการ

$$\hat{B} = [\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}[\tilde{X}'\tilde{Y}] \text{ ด้วย } [\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1} \text{ เพื่อหาค่าของ } \hat{B}$$

$$[\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}[\tilde{X}'\tilde{X}]\hat{B} = [\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}[\tilde{X}'\tilde{Y}]$$

$$\hat{B} = [\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}[\tilde{X}'\tilde{Y}]$$

ในที่นี้ $\hat{B}$ ซึ่งเป็นตัวประมาณค่าของ B จัดเป็นเมตริกขนาด $[(q + 1) \times p]$

นอกจากนี้ถ้ากำหนดให้ $[\tilde{X}'\tilde{X}]^{-1}$ เท่ากับ G ซึ่งหมายถึงปัจจัยความแปรปรวนร่วม (Covariance Factor) สามารถเขียนเป็นสมการใหม่ได้ ดังนี้

$$\hat{B} = G[\tilde{X}'\tilde{Y}]$$

ข้อที่ควรสังเกต คือ ตารางใดที่จำนวนตัวแปรอิสระและจำนวนตัวแปรตามคงเดิมการเปลี่ยนตำแหน่งของตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม ย่อมไม่ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดค่า แต่มีผลเพียงการเปลี่ยนตำแหน่งของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยให้อยู่ในระดับที่ถูกต้องตรงกับตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตาม ที่ย้ายตำแหน่งไปเท่านั้น นอกจากนี้การเพิ่มหรือการลดตัวแปรตาม ก็ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยแต่ประการใด อย่างไรก็ตาม การเพิ่มหรือการลดตัวแปรอิสระย่อมส่งผลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งค่าคงที่ (α) และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยทั้งหมด (β)

นอกจากนี้ เมตริกขนาด ($p \times p$) ของผลบวกรวมของผลคูณ (Total Sum of Product) ($\tilde{Y}'\tilde{Y}$) หรือสัญลักษณ์ว่า $\left(\begin{matrix} S \\ \sim T \end{matrix} \right)$ ในกรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว ก็สามารถแยกส่วนเป็นค่าผลบวกได้ เช่นเดียวกับในกรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัวเช่นกัน กล่าวคือ

$$\text{กรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหนึ่งตัว } SST = SSR + SSE$$

$$\text{กรณีการถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว } \begin{matrix} S \\ \sim T \end{matrix} = \begin{matrix} S \\ \sim R \end{matrix} + \begin{matrix} S \\ \sim E \end{matrix}$$

$$\text{หรือ } \tilde{Y}'\tilde{Y} = [\tilde{Y}'\tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}'\tilde{Y}] + \tilde{Y}'[I - \tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}']\tilde{Y}$$

เมื่อ $\tilde{G}$ แทน เมตริกของปัจจัยความแปรปรวนร่วม หรือ $(\tilde{X}'\tilde{X})^{-1}$

$\tilde{I}$ แทน เมตริกลำดับ N ไอนเดนติตี้ (Order-N Identity Matrix)

$\begin{matrix} S \\ \sim R \end{matrix}$ แทน $[\tilde{Y}'\tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}'\tilde{Y}]$ คือ Sum of Products ที่ได้รับการอธิบาย

$\begin{matrix} S \\ \sim E \end{matrix}$ แทน $[\tilde{Y}'(I - \tilde{X}\tilde{G}\tilde{X}')\tilde{Y}]$ คือ Sum of Products ของตัวแปรผิดพลาด

อนึ่ง ค่าต่างๆ บนเส้นทแยงมุมของ $\begin{matrix} S \\ \sim T \end{matrix}$ คือ ผลบวกกำลังสองของค่าสังเกตการณ์

(Sum of Squared of the Observed Scores) สำหรับแต่ละตัวแปรตาม ขณะที่ค่าต่างๆ นอกเส้นทแยงมุมก็คือผลบวกคูณข้าม (Sum of Cross Products) สำหรับค่าต่างๆ ของ $\begin{matrix} S \\ \sim R \end{matrix}$ คือผลบวกกำลังสองของค่าพยากรณ์ (Sums of Squared of the Predicted Scores) สำหรับแต่ละตัวแปรตาม กล่าวได้ว่า $(S_r)_{kk}$ มีขนาดใกล้เคียงกับ $(S_T)_{kk}$ ยิ่งขึ้นเพียงใดหรือยิ่งขนาดค่า $(S_e)_{kk}$ เล็กลงเพียงใด การพยากรณ์ตัวแปรตาม โดยอาศัยข้อมูลจากตัวแปรอิสระจะยิ่งมีความแม่นยำสูงขึ้นเพียงนั้น

การทดสอบสมมติฐานสามารถทำได้โดยใช้

1. สถิติเกณฑ์อัตราส่วนไคล้ฮูด (Likelihood Ratio Criterion)
2. สถิติเอฟของราว์ หรือ ราว์ - เอฟ (Rao's F Statistics)

เกณฑ์อัตราส่วนไคล้ฮูด ใช้แทนด้วยสัญลักษณ์ Λ หมายถึง อัตราส่วนระหว่างการวัดไคล้ฮูดของข้อมูลภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_0) เทียบกับการวัดไคล้ฮูดของข้อมูลภายใต้สมมติฐานแย้ง (H_1) ดังสมการ

$$\Lambda = \frac{|\hat{\Sigma}|}{|\hat{\Sigma}_0|}$$

เมื่อ $\hat{\Sigma}_0$ แทน ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Variance-Covariance Matrix) ของความผิดพลาด (Errors) ภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_1)
 $\hat{\Sigma}$ แทน ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Variance-Covariance Matrix) ของความผิดพลาด (Errors) ภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_1)
 Λ แทน เกณฑ์อัตราส่วนไคล้ฮูด (Wilk's Lamda)

หากขนาดของสถิติอัตราส่วนไคล้ฮูดมีขนาดเล็กลงเพียงใด โอกาสที่จะหักล้างสมมติฐานปฏิเสธก็ยิ่งเพิ่มสูงขึ้นเพียงนั้น ในทางกลับกันยิ่งขนาดค่าของ $|\hat{\Sigma}|$ และ $|\hat{\Sigma}_0|$ ใกล้กันมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่สมมติฐานปฏิเสธจะเป็นจริงก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

สถิติเอฟของราว์ หรือ ราว์-เอฟ (Rao's F Statistics)

$$F = \frac{1 - \Lambda^{\frac{1}{s}}}{\Lambda^{\frac{1}{s}}} \cdot \frac{ms + 1 - qp/2}{qp}$$

เมื่อ s แทน $\sqrt{(p^2 q^2 - 4)/(p^2 + q^2 - 5)}$
 m แทน $[ne - (p + 1 - q)/2]$
 p แทน จำนวนตัวแปรตาม
 q แทน จำนวนตัวแปรอิสระ
 ne แทน องศาความเป็นอิสระของค่าผิดพลาด

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลการวิจัยต่างๆ ที่ผู้วิจัยคิดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนย้อนหลังเป็นเวลาหลายปีโดยไม่จำกัดระดับชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการค้นหาและยืนยันตัวแปรที่น่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขและเป็นตัวแปรที่น่าเชื่อถือได้ อีกทั้งจะเป็นการสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้อีกด้วย ซึ่งผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขมีดังนี้

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

แกรนลันด์ (ณฐวรรณ จิตะโกคา. 2544: 78 ; อ้างอิงจาก Granlund. 1959: 45) ได้ศึกษาและพบว่า ในหนังสือ "Sociometry in the Classroom" เด็กที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อมแล้วยังมีปัญหาด้านการเรียนอีกด้วย และพบว่าปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความขัดแย้งในระหว่างกลุ่มเป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกจากโรงเรียนก่อนเรียนจบอันเนื่องมาจากปัญหาการปรับตัวทางสังคม

ครอนบัค (นิกร ขวัญเมือง. 2545: 31 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1963) ได้ศึกษาถึงทัศนคติและวิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีผลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาของบุตร พบว่าบิดามารดาที่ใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้บุตรมีความอยากรู้อยากเห็นและชอบแข่งขันมากกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นๆ เพราะว่าบิดามารดาที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะเร่งให้บุตรมีความเป็นอิสระแห่งตน คือสามารถช่วยตัวเองได้และเป็นตัวของตัวเอง การที่มีความเป็นอิสระแห่งตนจะทำให้มีอารมณ์ผ่องใส ทำให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็วกว่า

โอเบอร์ทัพเฟอร์ (ณัฐวัลย์ จันทรพิภพ. 2548: 51 ; อ้างอิงจาก Oberteuffer. 1954: 296-299) ได้ศึกษาสุขภาพจิตที่ดีเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ดี จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

กรมวิชาการ (2543: 20) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างลักษณะดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษาโดยดำเนินการทดลองรูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โดยมีวิธีการวัดความสุขในการเรียนของนักเรียน 3 วิธี ได้แก่ การให้ครูผู้สอนประเมินนักเรียน นักเรียนประเมินตนเอง และการสังเกตขณะดำเนินการสอน ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสุขจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในการเรียน เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 34) ได้รายงานสรุปย่อการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ว่าได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาพบว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน ได้แก่ บุคลิกลักษณะของครู การจัดสถานที่ภายในโรงเรียน บรรยากาศการเรียนการสอน เนื้อหาที่เรียน กิจกรรมการเรียน การใช้สื่ออุปกรณ์ การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การดำเนินการสอนและการวัดผลและประเมินผลการเรียน ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขนั้นมี 3 รูปแบบ คือรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขของครูใจดี ซึ่งมีการสร้างเจตคติที่ดีต่อครู โดยมีเมตตา สุภาพ ใจเย็น ให้อิสระแก่นักเรียน รักนักเรียนเหมือนลูก การจัดกระบวนการเรียนการสอนยึดนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนสามารถสรุปผลการเรียนเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้ โดยที่รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขของครูใจดีจะมีการสร้างเจตคติที่ดีต่อครูก่อนทำการสอนโดยการเป็นกันเองกับนักเรียน ตลอดทั้งนั้น นักเรียนมีความรู้สึกสนุกสนานไม่เครียด ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขของครูมีระเบียบก็จะมีสร้างเจตคติที่ดีต่อครูก่อนทำการสอน โดยการเป็นคนตรงต่อเวลา แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พูดจาตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ใฝ่รู้ มีเหตุผล การจัดกระบวนการเรียนการสอนไม่ยึดขั้นตอนแต่จะจัดแบบง่าย ๆ ยึดหลักการยืดหยุ่นเนื้อหาให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเรียน ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขของครูอารมณ์ดี จะใช้หลายวิธีในลักษณะง่าย ๆ

พิมลศรี จันทราพร (2540: 80-81) ได้ศึกษาสภาพจิตของครูผู้สอนและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนนักเรียน จำนวน 91 คน และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 592 คน เป็นชาย 292 คน และหญิง 300 คน ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีผลทำให้ระดับสภาพจิตของนักเรียนแตกต่างกัน ได้แก่ สถานที่ตั้งของโรงเรียนในเขตกับนอกเขตเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี เพศ สภาพครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับมารดา ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับพี่น้อง อาชีพผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

จันทรัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการประยุกต์หลักการเรียนรู้ของซิคเคอร์ริงและแกมสัน ในการเรียนการสอนการพยาบาลจิตเวชต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาพยาบาล โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ จำนวน 48 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการสอนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าในส่วนของการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังได้รับการสอนมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านความรักและศรัทธาด้านเปิดประตูสู่ธรรมชาติ และด้านมุ่งมาดและมั่นคง และในส่วนทางด้านเห็นคุณค่าการเรียนรู้ด้านดำรงรักษามโนธรรม และด้านชีวิตที่สมดุลนั้นไม่แตกต่างกัน

วางแผน แสงวิภาค (2542: 98-100) ได้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1,338 คน เป็นนักเรียนชาย 533 คน และนักเรียนหญิง 805 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบคัดกรองปัญหาสุขภาพจิต จี เอช คิว-28 (GHQ-28) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีสุขภาพจิตโดยรวมอยู่ในระดับปกติ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของนักเรียน ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การให้บริการนักเรียน และสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนโดยรวม ด้านตัวแปรที่สามารถพยากรณ์สุขภาพจิตของนักเรียนเมื่อใช้ตัวพยากรณ์ด้านส่วนตัว ด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนแยกรายด้าน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การให้บริการนักเรียนและลำดับที่ของการเกิด ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของสุขภาพจิตได้ร้อยละ 15.80

อุไร ชมมะลิ (2542: 74) ได้ศึกษาระดับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน เป็นนักเรียนชาย 213 คน และนักเรียนหญิง 187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบคัดกรองสุขภาพจิต จี เอช คิว-30 (GHQ-30) ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อสุขภาพจิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศในชั้นเรียน และแรงสนับสนุนทางสังคม โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปานกลาง มีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนที่อยู่ในบรรยากาศ

ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจัยในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขสำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจัยในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านลักษณะอาจารย์ผู้สอน ซึ่งลักษณะสำคัญที่นักศึกษาต้องการ ได้แก่ การที่อาจารย์มีความรักเมตตาผู้เรียนอย่างจริงใจ มีอารมณ์ดี ใจดี ใจกว้าง มีอารมณ์ขัน มีศิลปะในการพูดให้เกิดประโยชน์ เป็นที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการได้มีความรู้ ประสบการณ์ในวิชาที่สอนและมีอุดมการณ์ 2. ปัจจัยด้านเทคนิควิธีสอนโดยรวม ซึ่งลักษณะสำคัญที่นักศึกษาต้องการ ได้แก่ อาจารย์สอนเป็น สอนรู้เรื่อง สอนให้ปฏิบัติควบคู่กับทฤษฎี มีเทคนิควิธีสอนหลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าเผชิญปัญหา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ใช้หลักการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนแบบมีส่วนร่วม สนใจ เป็นกันเองกับผู้เรียน บอกแนวการสอนและการประเมินผลชัดเจนตั้งแต่เริ่มสอน แจ้งผลการประเมินโดยเร็ว มีวิธีการประเมินผลโปร่งใส ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม มีกระบวนการสอนที่ไม่ทำให้ผู้เรียนสับสน ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย 3. ปัจจัยด้านลักษณะเนื้อหาสาระ ซึ่งลักษณะสำคัญที่นักศึกษาต้องการ ได้แก่ ความมีประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตและการประกอบอาชีพ ทันสมัย ให้เรียนรู้โดยทำได้จริง ส่งเสริมให้ภูมิใจในวิชาชีพ มีการแทรกประสบการณ์ผู้สอน สอนคุณธรรมและอุดมการณ์ 4. ปัจจัยด้านลักษณะ

บุคลิกภาพของผู้เรียน ซึ่งลักษณะสำคัญที่นักศึกษาต้องการ ได้แก่ การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง มีความรักและภูมิใจในสถาบันที่ศึกษา รักนับถือและมีความมั่นใจในตนเอง 5. ปัจจัยด้านสิ่งสนับสนุนซึ่งลักษณะสำคัญที่นักศึกษาต้องการ ได้แก่ การที่สามารถใช้ห้องปฏิบัติการการทำงานได้ตามความต้องการ และมีอุปกรณ์มีจำนวนมากเพียงพอ

วราศิริ วงศ์สุนทร (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเรียนรู้อย่างมีความสุข: การวิจัยรายกรณีครูต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพฤติกรรมการสอนของครูต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาโดยการเลือกกรณีศึกษาจากครูต้นแบบที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเลือกไว้เป็นครูต้นแบบ เมื่อ พ.ศ. 2541 โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์และการวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาอยู่ในสนามนาน 9 เดือน โดยเป็นครูผู้ช่วยสอนของครูต้นแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูต้นแบบ นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูในโรงเรียน และครูเครือข่ายของครูต้นแบบ การวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์อุปนัยและนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณา ผลการวิจัยพบว่าครูต้นแบบมีลักษณะทั้งภายในและภายนอกที่เหมาะสมต่อการได้รับรางวัลและมีรูปแบบการสอนที่บูรณาการมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่หลากหลายแล้วนำมาปรับใช้เป็นของตนเอง โดยมีรูปแบบและพฤติกรรมการสอน ดังนี้

1. ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ทุ่มเทให้กับงานและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในการปฏิบัติตน
2. ครูมีความเข้าใจในพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็กแต่ละคน
3. ครูมีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีการวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้า
4. ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน
5. ครูมีสื่อการสอนที่หลากหลายทำง่าย ๆ และสอดคล้องกับบทเรียน
6. ครูจัดบรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
7. ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลายและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

ซึ่งจากรูปแบบและพฤติกรรมการสอนของครู นักเรียนจะสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ นักเรียนเกิดความปีติจากการได้เรียนและเกิดแรงบันดาลใจในการเรียน

ศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขในการสอนวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียน เมื่อได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขแล้วเกิดความสุขในการเรียนมากกว่าก่อนได้รับการสอน นอกจากนี้แล้วนักเรียนยังเกิดความสนใจในการเรียน เกิดความสนุกสนานและมีความสุขในการเรียน มีการวางแผนในการจัดทำผลงานและในการเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนมีการเตรียม

การเรียนรู้ มีการทบทวนความรู้ มีการอ่านหนังสือก่อนเรียนมาล่วงหน้า กล้าพบ กล้าที่จะเข้าไปปรึกษาครูเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนและปัญหาส่วนตัวเพิ่มขึ้น นักเรียนมีความร่วมมือกันและช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียน และเกิดความสามัคคีเพิ่มขึ้น

อมรรัตน์ ทรรศนียากร (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนที่มีพื้นฐานมาจากการพัฒนาโดยนักเรียน โดยทำการศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนรัฐบาล เอกชน และเทศบาล ในเขตอำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า เมื่อนำตัวบ่งชี้ที่ได้พัฒนามาตามลำดับขั้น จำนวน 116 ตัวบ่งชี้ มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ได้ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียน 1 ตัวบ่งชี้หลัก คือ ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุข ประกอบด้วย 116 ตัวบ่งชี้อย่อย ซึ่งไม่มีตัวบ่งชี้ใดเลยที่ไม่สามารถนำมาจัดองค์ประกอบได้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนจะมีความสุขในการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริงนั้น โดยฐานความคิดของนักเรียนแล้ว นอกจากตัวนักเรียนจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตนเองมีความสุขในการเรียนได้นั้น ยังต้องได้รับการส่งเสริมจากปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ครู เพื่อน โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการร่วมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

พิกุล สีหาพงษ์ (2546: 28) ได้ทำการวิจัย เรื่องวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความดี และความสุขของผู้เรียนผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สถานศึกษาจะต้องมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น เป็นกันเอง มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และมีการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพของสังคมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพเป็นคนดี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงเป็นความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องช่วยกันสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นจนเป็นวัฒนธรรมสถานศึกษาที่น่าชื่นชมยินดี โดยผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน

มารุต พัฒผล (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความสามารถในการปรับตัว เจตคติต่อครูผู้สอน และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณลักษณะของครูผู้สอน กับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์หุ้ระดับ ด้วยเทคนิคการลดหลั่น สอดแทรกเชิงเส้นตรง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป HLM version 5.0 students for windows ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระระดับนักเรียน กับความสุขในการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.616 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน กับความสุขในการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.602 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง

ความสามารถในการปรับตัว เจตคติต่อครูผู้สอน ส่งผลทางบวกต่อความสุขในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลทางบวกต่อความสุขในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และคุณลักษณะของครูผู้สอน ส่งผลทางบวกต่อความสุขในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระระดับนักเรียน พบว่า ตัวแปรการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลทางบวกต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อครูผู้สอน ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 แต่ส่งผลทางลบต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของความสามารถในการปรับตัว ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ศิริวัฒนา พูลสวัสดิ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพปัจจัยในการสอน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ปัจจัยในการสอนที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่าสภาพปัจจัยในการสอนที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี เรียนรู้อย่างมีความสุข 3 อันดับแรก คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ และสภาพปัจจัยในการสอนที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านสื่อการเรียนและด้านเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ปัจจัยในการสอนด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข และปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สอน ด้านกระบวนการเรียนการสอนและด้านสิ่งสนับสนุน มีความสัมพันธ์เชิงพหุคูณในทิศทางบวกกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งต่างประเทศและในประเทศดังกล่าวข้างต้น พบว่าปัจจัยการอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางกายภาพน่าจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา พัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับตัวผู้เรียนอย่างแท้จริงต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจซึ่งได้นำเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 39 โรงเรียน จำนวนห้อง 304 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 12,188 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 8 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 405 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งทุติยภูมิ คือ กลุ่มงานสารสนเทศนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 1 จากนั้นจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น และแบ่งตามเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี 7 ขนาด และโรงเรียนขนาดที่ 4 มีจำนวน 1 โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำโรงเรียนขนาด 4 รวมกับโรงเรียนขนาด 5 จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดต่างๆ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)
ขนาด 7	1. สามเสนวิทยาลัย	11	440
	2. พระโขนงพิทยาลัย	8	251
	3. สันติราษฎร์วิทยาลัย	7	258
	4. โยธินบูรณะ	12	484
	5. ศรีอยุธยา	10	410
	6. สายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ	11	530
	7. สุรศักดิ์มนตรี	14	655
	8. นนทบุรีวิทยา	6	300
	9. สตรีวิทยา	14	549
	10. วัดสุทธิวราราม	11	500
	11. เทพศิรินทร์	12	548
	12. สวนกุหลาบวิทยาลัย	13	595
	13. เตรียมอุดมศึกษา	35	1,487
	รวม	164	7,007
ขนาด 6	14. สตรีศรีสุริโยทัย	7	315
	15. สตรีวัดมหาพฤฒาราม	11	440
	16. สายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์	10	375
	17. ราชวินิตมัธยม	9	360
	18. ยานนาวาเศวตฉัตร	5	170
	19. วัดราชาธิวาส	4	137
	20. วัดราชบพิธ	8	311

ตาราง 1 (ต่อ)

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)
	21. สิริรัตนาร	4	173
	22. เบญจมราชาลัย	6	240
	23. กุณนทีรุทธารามวิทยาคม	5	204
	24. มัธยมวัดมกุฎกษัตริย์	7	281
	25. ปทุมคงคา	6	228
	26. วชิรธรรมสาริต	6	240
	27. ราชันนทาจารย์สามเสนวิทยาลัย 2	6	264
	28. มัธยมวัดธาตุทอง	4	141
	รวม	98	3,879
ขนาด 5	29. มัธยมวัดเบญจมบพิตร	5	150
	30. มักกะสันพิทยา	4	74
	31. สุวรรณสุทธารามวิทยา	6	164
	32. ไตรมิตรวิทยาลัย	5	192
	33. ศีลาจารย์พัฒนา	3	106
	34. วัดสังเวช	3	83
	35. วัดน้อยนพคุณ	3	125
	36. พุทธจักรวิทยา	3	126
	37. วัดบวรนิเวศ	4	134
	38. เจ้าพระยาวิทยาคม	3	82
	39. วัดสระเกศ	3	66
	รวม	42	1,302
	รวมทั้งหมด	304	12,188

ที่มา: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ, กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 (พุทธศักราช 2551)

หมายเหตุ:	โรงเรียนขนาด	1	จำนวนนักเรียน	1-119 คน
	โรงเรียนขนาด	2	จำนวนนักเรียน	120-199 คน
	โรงเรียนขนาด	3	จำนวนนักเรียน	200-299 คน
	โรงเรียนขนาด	4	จำนวนนักเรียน	300-499 คน
	โรงเรียนขนาด	5	จำนวนนักเรียน	500-1,499 คน
	โรงเรียนขนาด	6	จำนวนนักเรียน	1,500-2,499 คน
	โรงเรียนขนาด	7	จำนวนนักเรียน	2,500 คน ขึ้นไป

1. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่มซึ่งหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการอาศัยการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้ข้อมูลการประมาณค่าของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($e = Z_{.05/2} S_x$) เท่ากับ 1.3 จากคะแนนเต็มของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าขนาดของความคลาดเคลื่อนที่กำหนดนี้เป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

2.2 กำหนดระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence: $1 - \alpha$) ที่ .95

2.3 ค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มประชากร (σ^2) ในกลุ่มโรงเรียนขนาด 5 โรงเรียนขนาด 6 และโรงเรียนขนาด 7 ได้จากการนำแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ แบบสอบถามมีจำนวน 2 ด้าน รวมทั้งหมด 49 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมจริงจำนวน 200 คน ดังนั้นค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของโรงเรียนขนาด 7 เท่ากับ 13.416 โรงเรียนขนาด 6 เท่ากับ 13.625 และโรงเรียนขนาด 5 เท่ากับ 14.219 ดังนั้นค่าความแปรปรวนจึงเท่ากับ 179.992 , 185.650 และ 202.182 ตามลำดับ

2.4 จากข้อมูลการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนและค่าประมาณความแปรปรวนของประชากรผู้วิจัยนำไปคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (มยุรี ศรีชัย. 2538: 104 -105)

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 \sigma_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z^2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

$$\text{ซึ่ง} \quad W_g = \frac{N_g}{N}$$

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการคำนวณทั้งหมดที่ต้องสุ่มให้ได้อย่างน้อยเท่ากับ 405 คน

3. การดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะกระจายไปทุกส่วนของประชากร ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละขนาดมาจำนวนร้อยละ 20 ของแต่ละขนาดโรงเรียน ได้โรงเรียนขนาด 7 จำนวน 3 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 1,394 คน โรงเรียนขนาด 6 จำนวน 3 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 952 คน โรงเรียนขนาด 5 จำนวน 2 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 314 คน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยสุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มมาได้จำนวนร้อยละ 20 ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ โรงเรียนขนาด 7 จำนวน 6 ห้องเรียน โรงเรียนขนาด 6 จำนวน 5 ห้องเรียน โรงเรียนขนาด 5 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมจำนวนห้องเรียน 13 ห้องเรียน และรวมจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 405 คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ขนาด โรงเรียน	โรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
		ห้องเรียน	นักเรียน	ห้องเรียน	นักเรียน
ขนาด 7	1. ศรีอยุธยา	10	410	2	73
	2. วัดสุทธวราราม	11	500	2	69
	3. โยธินบูรณะ	12	484	2	72
ขนาด 6	4. สตรีวัดมหาพฤฒาราม	11	440	2	63
	5. สายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์	10	375	2	54
	6. วัดราชาธิวาส	4	137	1	26
ขนาด 5	7. มัธยมวัดเบญจมบพิตร	5	150	1	25
	8. สุวรรณสุทธารามวิทยา	6	164	1	23
รวม		69	2,660	13	405

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน

1 ฉบับ ซึ่งประกอบด้วย 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

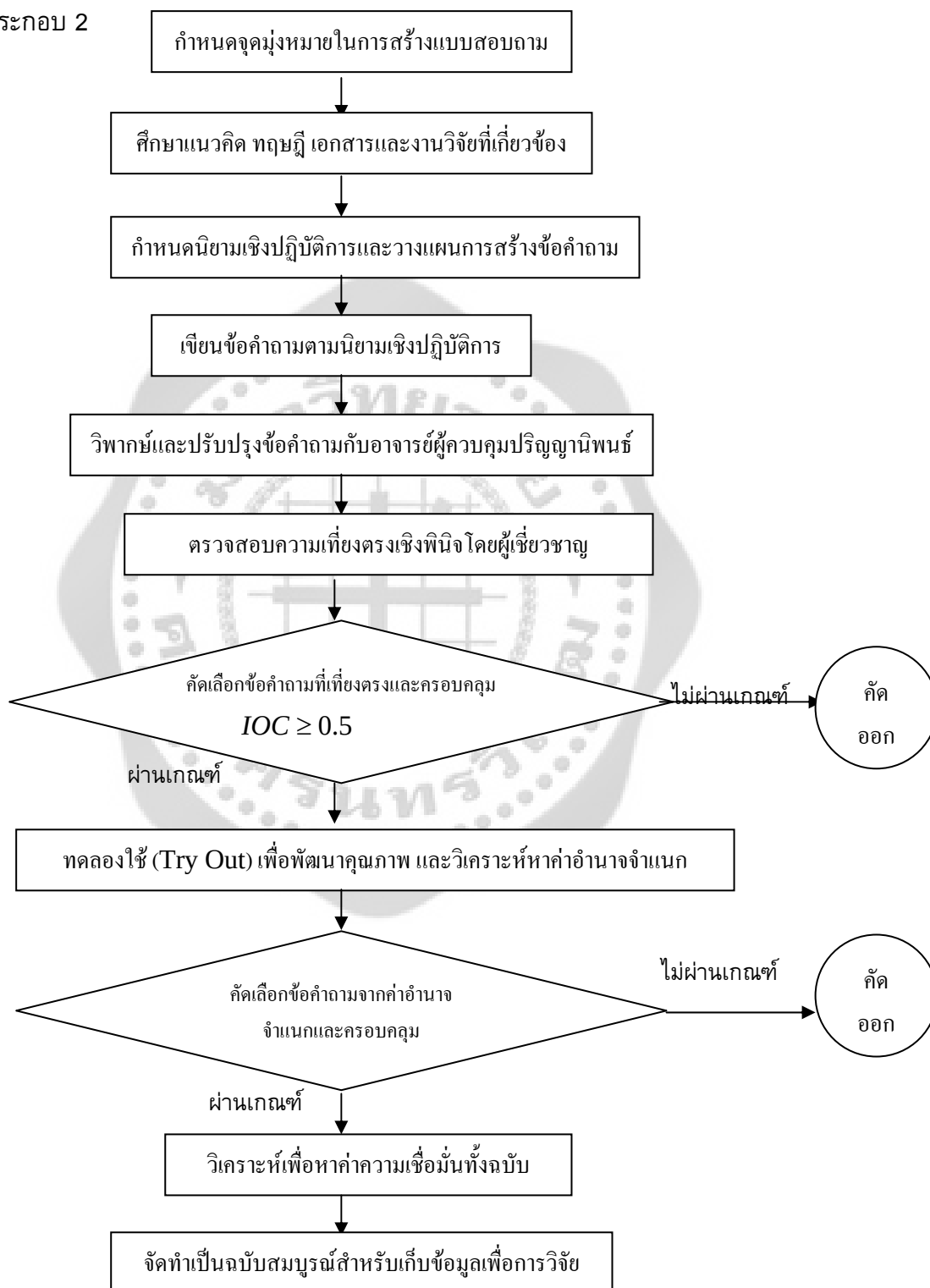
ตอนที่ 6 แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 และตอนที่ 6 และพัฒนาเครื่องมือจากงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยเดียวกัน จำนวน 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 2 - ตอนที่ 5

3. ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.2 รายละเอียดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คือ แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน และตอนที่ 6 คือ แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามภาพประกอบ 2 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม คือ เพื่อสร้างแบบสอบถามการอบรมสั่งสอนและแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอน และการเรียนรู้อย่างมีความสุข

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างแบบสอบถามการอบรมสั่งสอนและแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยพิจารณาสรุปจากการให้ความหมาย แนวคิด และจำแนกองค์ประกอบของนักวิชาการ

4. เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน และแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ให้สอดคล้องและครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการ และเป็นไปตามแผนการเขียนข้อคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การเขียนข้อคำถามในแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง และไม่จริง ผู้วิจัยต้องนำแบบสอบถามไปใช้จริงจำนวน 15 ข้อ ซึ่งพิจารณาสร้างข้อคำถามจำนวน 2 เท่าของจำนวนข้อคำถามที่ใช้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ

4.2 การเขียนข้อคำถามในแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง และไม่จริง ซึ่งมีทั้งหมด 2 ด้าน คือ ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง จำนวน 15 ข้อ และความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน จำนวน 15 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ ซึ่งพิจารณาสร้างข้อคำถามจำนวน 2 เท่าของจำนวนข้อคำถามที่ใช้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างข้อคำถามด้านละ 30 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาวิพากษ์กับอาจารย์ที่ควบคุมปริญาพนธ์เกี่ยวกับความถูกต้อง และเหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อ และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำ

6. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยคัดกรองจากข้อ 5 มาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิพิจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วคัดกรองข้อที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าวัดคุณลักษณะได้ตรงกับนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยคัดเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมทั้งพิจารณาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์พบว่า

6.1 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน ที่คัดเลือกไว้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.600 - 1.000 จำนวน 28 ข้อ

6.2 แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่คัดเลือกไว้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.600 - 1.000 จำนวน 49 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดกรองจากข้อ 6 ไปจัดชุดและกำหนดวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 200 คน คือ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 114 คน โรงเรียนราชินีนาถจารย์สามเสนวิทยาลัย 2 จำนวน 64 คน และโรงเรียนไตรมิตรวิทยา จำนวน 22 คน ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในกลุ่มประชากรแต่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และฉบับที่นักเรียนตั้งใจตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ คือ หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) แล้วพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ดังนี้

7.1 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน มีจำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ -.106 - .564 จึงคัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .379 - .564

7.2 แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีจำนวน 49 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ -.134 - .569 จึงคัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .249 - .569 โดยมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง จำนวน 14 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .277 - .505 และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .308 - .537

8. ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกที่ได้จากข้อ 7 มาวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

8.1 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน มีค่าความเชื่อมั่น .854

8.2 แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีค่าความเชื่อมั่น .905 โดยด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่น .812 และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .854

9. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.3 การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีจำนวน 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 2 - ตอนที่ 5 ดังนี้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามการปรับตัวทางการเรียนของสุวิทย์ เจริญผล (2547: 112-113) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .878

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ของเอนก เตชะสุข (2542: 133-136) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .940

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามบรรยากาศในชั้นเรียนของสุพิศ ตระกูลศุภชัย (2547: 179-180) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .752

ตอนที่ 5 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของพยอม ธีรยุทธ (2540: 132-134) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 39 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .879

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 4 ตอน ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาและการหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1. ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องครอบคลุมกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น ซึ่งเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพิพินิจ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม ความสอดคล้องตามนิยามศัพท์เฉพาะ ตลอดจนการใช้ภาษาในการเขียนข้อความ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์พบว่า

- 2.1 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน ที่คัดเลือกไว้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.600 - 1.000 จำนวน 28 ข้อ

- 2.2 แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน ที่คัดเลือกไว้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.800 - 1.000 จำนวน 25 ข้อ

- 2.3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ที่คัดเลือกไว้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.600 - 1.000 จำนวน 16 ข้อ

- 2.4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่คัดเลือกไว้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.600 - 1.000 จำนวน 30 ข้อ

3. นำเครื่องมือที่ได้รับมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 200 คน คือ โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 114 คน โรงเรียนราชินีนาถอาจารย์สามเสนวิทยาลัย 2 จำนวน 64 คน และโรงเรียนไตรมิตรวิทยา จำนวน 22 คน ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในกลุ่มประชากรแต่ไม่ใช่โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ คือ หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) แล้วพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ดังนี้

3.1 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน มีจำนวน 28 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ -.067 - .516 จึงคัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .307 - .516

3.2 แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน มีจำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .400 - .649 จึงคัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .481 - .649

3.3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน มีจำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .013 - .561 จึงคัดเลือกไว้จำนวน 13 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .258 - .561

3.4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .103 - .632 จึงคัดเลือกไว้จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .402 - .632

4. ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกที่ได้จากข้อ 3 มาวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .819

4.2 แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่น .888

4.3 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่น .805

4.4 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีค่าความเชื่อมั่น .891

5. จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3.4 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 6 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
0	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา บิดามารดา/ผู้ปกครองคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา.....				
00	บิดามารดา/ผู้ปกครองมักแสดงความรักแก่ข้าพเจ้า.....				
000	เมื่อข้าพเจ้าทำผิดระเบียบของครอบครัว บิดามารดา/ผู้ปกครองจะอธิบายสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องแก้ไข.....				

วิธีตรวจให้คะแนนและเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง ไม่จริง โดยข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงบางครั้ง	2	3
ไม่จริง	1	4

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 60 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 15 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
52.50 - 60.00 คะแนน	นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนอยู่ในระดับมาก
37.50 - 52.49 คะแนน	นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
22.50 - 37.49 คะแนน	นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
15.00 - 22.49 คะแนน	นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
0	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเรียนทุกวิชา.....				
00	ข้าพเจ้าขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญในขณะที่ยเรียนเพื่อเพิ่มความเข้าใจ.....				
000	ข้าพเจ้าชอบนั่งเรียนแถวหน้าเพราะทำให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น.....				

วิธีการตรวจให้คะแนนและเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง ไม่จริง โดยข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงบางครั้ง	2	3
ไม่จริง	1	4

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 60 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 15 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
52.50 - 60.00 คะแนน	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับดี
37.50 - 52.49 คะแนน	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี
22.50 - 37.49 คะแนน	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
15.00 - 22.49 คะแนน	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
0	ครูให้กำลังใจนักเรียน.....				
00	ครูมีความตั้งใจจริงในการสอนนักเรียน.....				
000	ครูคอยเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเป็นอย่างดี...				

วิธีการตรวจให้คะแนนและเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบสอบถามเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง ไม่จริง โดยข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงบางครั้ง	2	3
ไม่จริง	1	4

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 60 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 15 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
52.50 - 60.00 คะแนน	นักเรียนมีเจตคติต่อครูผู้สอนอยู่ในระดับดี
37.50 - 52.49 คะแนน	นักเรียนมีเจตคติต่อครูผู้สอนอยู่ในระดับค่อนข้างดี
22.50 - 37.49 คะแนน	นักเรียนมีเจตคติต่อครูผู้สอนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
15.00 - 22.49 คะแนน	นักเรียนมีเจตคติต่อครูผู้สอนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 13 ข้อ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน
มากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง	ไม่จริง
0	เมื่อครูให้ทำงานกลุ่ม เพื่อนๆ เลือก ข้าพเจ้าเข้าร่วมกลุ่มด้วย.....				
00	มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งของ ต่างๆ ระหว่างเพื่อนในขณะปฏิบัติงานที่ ครูมอบหมาย.....				
000	ข้าพเจ้าเรียนกับเพื่อนอย่างมีความสุข.....				

วิธีการตรวจให้คะแนนและเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) 4 ระดับ คือ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง ไม่จริง โดยข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ
มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงบางครั้ง	2	3
ไม่จริง	1	4

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 52 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 13
คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
45.50 - 52.00 คะแนน	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี
32.50 - 45.49 คะแนน	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างดี
19.50 - 32.49 คะแนน	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
13.00 - 19.49 คะแนน	มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีลักษณะเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง บางครั้ง	ไม่จริง
0	ในห้องเรียนมีความสะอาดเรียบร้อย.....				
00	โรงเรียนมีบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจที่ สะอาด.....				
000	ในห้องเรียนมีการจัดมุมกิจกรรม หรือมุม เสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ.....				

วิธีการตรวจให้คะแนนและเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง ไม่จริง โดยข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงบางครั้ง	2	3
ไม่จริง	1	4

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 60 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 15 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
52.50 - 60.00 คะแนน	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับดี
37.50 - 52.49 คะแนน	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี
22.50 - 37.49 คะแนน	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
15.00 - 22.49 คะแนน	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 2 ด้าน ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองจำนวน 14 ข้อ และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนจำนวน 16 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
	ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง				
0	ความสุขของข้าพเจ้าเกิดจากการได้เรียนรู้				
	ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน				
0	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เรียนหรือรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามาอยู่เสมอ.....				

วิธีการตรวจให้คะแนนและเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ จริง ค่อนข้างจริง จริงบางครั้ง ไม่จริง โดยข้อความเชิงบวก และข้อความเชิงลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
จริง	4	1
ค่อนข้างจริง	3	2
จริงบางครั้ง	2	3
ไม่จริง	1	4

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 120 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 30 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
105.00 - 120.00 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมาก
75.00 - 104.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
45.00 - 74.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
30.00 - 44.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับน้อย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการให้คะแนนการเรียนรู้ที่มีความสุขรายด้าน โดยด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองมีจำนวน 14 ข้อ เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 56 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 14 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>การแปลความหมาย</u>
49.00 - 56.00 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองอยู่ในระดับมาก
35.00 - 48.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
21.00 - 34.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
14.00 - 20.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองอยู่ในระดับน้อย

และสำหรับการให้คะแนนการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนมีจำนวน 16 ข้อ เมื่อรวมคะแนนทั้งหมด คะแนนสูงสุดจะเท่ากับ 64 คะแนน และคะแนนต่ำสุดจะเท่ากับ 16 คะแนน โดยมีการแปลความหมายดังนี้

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>การแปลความหมาย</u>
56.00 - 64.00 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนอยู่ในระดับมาก
40.00 - 55.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
24.00 - 39.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
16.00 - 23.99 คะแนน	นักเรียนมีการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเองอยู่ในระดับน้อย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ระหว่างวันที่ 5-31 มกราคม 2552 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน นัดหมายวันเวลา ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนมกราคม 2552

3. จัดเตรียมแบบสอบถามจำนวน 450 ฉบับ ซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงทั้งนี้เพื่อสำรองสำหรับฉบับที่ตอบไม่สมบูรณ์

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม ซึ่งก่อนที่นักเรียนทำการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจง เพื่อให้นักเรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด ในสัปดาห์ที่ 3-4 ของเดือนมกราคม 2552

5. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบด้วยความไม่ตั้งใจ ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 450 ฉบับ ได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 405 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 แล้วทำการตรวจให้คะแนน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ดังจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถาม ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ตั้งไว้
2. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน
3. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน
4. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรเอกนาม (MR)
 - 4.1 หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนาม (MR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 4.2 หาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งหาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) และจัดลำดับน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย
5. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR)
 - 5.1 หาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน
 - 5.2 หาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน พร้อมทั้งหาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) และจัดลำดับน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณของขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในระดับความเชื่อมั่น .95 (มยุรี ศรีชัย. 2538: 104–105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 \sigma_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z^2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
	N_g	แทน	จำนวนประชากรแต่ละชั้น
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
	σ_g^2	แทน	ความแปรปรวนของประชากรแต่ละชั้น
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจของแบบสอบถาม โดยการพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 95 ; อ้างอิงจาก Rovinelli; & Hambleton. 1997)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์อันดับ (r) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 84)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด X
	ΣY	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด Y
	ΣX^2	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	ΣY^2	แทน	ผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	ΣXY	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่าง X และ Y
	N	แทน	จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้อคำถามอื่นๆ ที่เหลือจากทุกข้อ

2.3 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545: 131 ; อ้างอิงจาก Cronbach. 1971)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

2.4 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation; C.V.) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548: 130)

$$C.V. = \frac{S}{M} \times 100$$

เมื่อ	C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
	S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	M	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

3. สถิติที่ใช้ในการประมาณค่าและทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

3.2 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบตัวแปรตามหลายตัว (MMR) ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535: 23-24)

$$\hat{\Lambda} = \frac{|\hat{\Sigma}|}{|\hat{\Sigma}_0|}$$

เมื่อ	$\hat{\Lambda}$	แทน	เกณฑ์อัตราส่วนไคลลิสต์ (Wilk's Lamda)
	$\hat{\Sigma}_0$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (variance-covariance matrix) ของความผิดพลาด (errors) ภายใต้สมมติฐานปฏิเสธ (H_0)
	$\hat{\Sigma}$	แทน	ตัวประมาณค่าของเมตริกความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (variance-covariance matrix) ของความผิดพลาด (errors) ภายใต้สมมติฐานแย้ง (H_1)

3.3 สถิติเอฟของราวว์ หรือ ราวว์-เอฟ (Rao's F statistics)

(บุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2535: 24)

$$F = \frac{1 - \hat{\Lambda}^{\frac{1}{s}}}{\hat{\Lambda}^{\frac{1}{s}}} \cdot \frac{ms + 1 - qp / 2}{qp}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติราวว์-เอฟ
	s	แทน	$\sqrt{(p^2 q^2 - 4) / (p^2 + q^2 - 5)}$
	m	แทน	$[ne - (p + 1 - q) / 2]$
	p	แทน	จำนวนตัวแปรตาม
	q	แทน	จำนวนตัวแปรปัจจัย
	ne	แทน	องศาความเป็นอิสระของค่าผิดพลาด

3.4 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม โดยใช้สูตรของเพียร์สัน

(Pearson Product Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 119)

$$r_{XY} = \frac{N \Sigma XY - \Sigma X \Sigma Y}{\sqrt{[N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X ยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y ยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนน X และคะแนน Y

3.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544: 317 ; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1971: 158)

$$t = \frac{r\sqrt{N-2}}{\sqrt{1-r^2}} ; df = N - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.6 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997: 104)

$$R_{y.12...k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + \dots \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ	$R_{y.12...k}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรปัจจัยตัวที่ 1 ถึง k
	$\beta_1, \beta_2 \dots \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยตัวที่ 1 ถึง k
	$r_{y1}, r_{y2} \dots r_{yk}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรปัจจัยตัวที่ 1 ถึง k กับตัวแปรเกณฑ์ Y

3.7 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร F-test (Pedhazur. 1997: 105)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2)(N - k - 1)} ; df_1 = k \text{ และ } df_2 = N - k - 1$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบ F
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรปัจจัย

3.8 หาค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร (Pedhazur. 1997: 103)

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{S_j}$$

เมื่อ	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม
	S_j	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรปัจจัยตัวที่ j

3.9 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร t-test (Pedhazur. 1997: 107)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}} ; df = N - k - 1$$

เมื่อ	t_j	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t
	b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยตัวที่ j ในรูปคะแนนดิบ
	SE_{b_j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรปัจจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
X_k	แทน	คะแนนสูงสุดต่อฉบับของแบบสอบถาม
X_1	แทน	การอบรมสั่งสอน
X_2	แทน	การปรับตัวด้านการเรียน
X_3	แทน	เจตคติต่อครูผู้สอน
X_4	แทน	บรรยากาศการเรียนการสอน
X_5	แทน	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
Y	แทน	การเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวม
Y_1	แทน	การเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง
Y_2	แทน	การเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย
r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
r_{XY}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงแบบที (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-distribution)
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta-weight)
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยในรูปคะแนนดิบ
df_{reg}	แทน	ชั้นความเป็นอิสระการถดถอย
df_{res}	แทน	ชั้นความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน
MS_{reg}	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของการถดถอย
MS_{res}	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน

R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2_{adj}	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแก้แล้ว
Λ	แทน	ค่าวิลค์แลมบ์ดา (Wilks's Lambda)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน
3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนาม (MR)
 - 3.1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนาม (MR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 3.2 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งหาคำนำนัยความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) และจัดลำดับนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัย
4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR)
 - 4.1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน
 - 4.2 คำนำนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน พร้อมทั้งหาคำนำนัยความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) และจัดลำดับนัยสำคัญของตัวแปรปัจจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน

ค่าสถิติพื้นฐานของการอบรมสั่งสอน (X_1) การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) กับการเรียนรู้อย่างมีความสุข (Y) ในด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง (Y_1) และความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน (Y_2) มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ($C.V.$) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวมและรายด้าน

ตัวแปร	k	X_k	M	S	C.V.	แปลความหมาย
การอบรมสั่งสอน (X_1)	15	60	46.690	7.087	15.179	ค่อนข้างมาก
การปรับตัวด้านการเรียน (X_2)	15	60	43.400	6.978	16.078	ค่อนข้างดี
เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3)	15	60	49.130	7.365	14.991	ค่อนข้างดี
บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4)	13	52	42.180	5.258	12.466	ค่อนข้างดี
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5)	15	60	43.840	8.387	19.131	ค่อนข้างดี
การเรียนรู้ที่มีความสุข						
ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง (Y_1)	14	56	40.630	6.586	16.210	ค่อนข้างมาก
การเรียนรู้ที่มีความสุข						
ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน (Y_2)	16	64	47.060	7.593	16.135	ค่อนข้างมาก
การเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวม (Y)	30	120	87.690	13.200	15.053	ค่อนข้างมาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ตัวแปรปัจจัยทุกค่า ได้แก่ การอบรมสั่งสอน (X_1) การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) อยู่ในระดับค่อนข้างดี/มาก (46.690 , 43.400 , 49.130 , 42.180 และ 43.840 ตามลำดับ) ส่วนการเรียนรู้ที่มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง (Y_1) การเรียนรู้ที่มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน (Y_2) และการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวม (Y) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (40.630 , 47.060 และ 87.690 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจายพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพสูงสุด ซึ่งมีค่า 19.131 นอกนั้นมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายใกล้เคียงกันคือมีค่าอยู่ระหว่าง 12.466 - 16.210

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ด้วยความสุขโดยรวมและรายด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวแปรปัจจัยซึ่งประกอบด้วย การอบรมสั่งสอน (X_1) การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) กับ การเรียนรู้ด้วยความสุข (Y) ในด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง (Y_1) และความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน (Y_2) มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r_{XY}) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ด้วยความสุขโดยรวมและรายด้าน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y_1	Y_2	Y
X_1	-	.367**	.293**	.347**	.249**	.265**	.281**	.294**
X_2		-	.340**	.470**	.396**	.471**	.569**	.563**
X_3			-	.621**	.376**	.480**	.429**	.486**
X_4				-	.448**	.473**	.520**	.535**
X_5					-	.563**	.587**	.619**
Y_1						-	.732**	.920**
Y_2							-	.940**
Y								-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า กลุ่มของตัวแปรมีความสัมพันธ์กันดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรปัจจัยทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .249 - .621 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรการเรียนรู้ด้วยความสุขรายด้านมีค่า .732 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

เนื่องจากตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรปัจจัยมาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อศึกษาว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) หรือไม่ โดยการทดสอบค่า Tolerance และ VIF ซึ่งถ้าพบว่าค่า Tolerance ของตัวแปรปัจจัยตัวใด มีค่าน้อยจนเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรปัจจัยตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรปัจจัยตัวอื่นมาก (กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2548: 370) และทดสอบค่า

VIF (Variance inflation factor) ซึ่งหากพบว่าค่า VIF มีค่าเกิน 10 ถือว่าตัวแปรปัจจัยนั้นมีความสัมพันธ์กัน หรือเกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Neter; Wasserman; & Kutner. 1990: 409) ซึ่งผลการทดสอบปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่า Tolerance และ VIF เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
X_1	.817	1.223
X_2	.697	1.434
X_3	.598	1.673
X_4	.508	1.968
X_5	.741	1.349

จากตาราง 5 พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรปัจจัยมีค่าตั้งแต่ .508 - .817 ซึ่งส่วนใหญ่มีค่าสูง และไม่เข้าใกล้ 0 แสดงว่า ตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อย และเมื่อพิจารณาค่า VIF มีค่าตั้งแต่ 1.223 - 1.968 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันน้อยผลที่ได้จากค่า Tolerance และ ค่า VIF ให้ผลสอดคล้องกัน จึงสรุปได้ว่าตัวแปรปัจจัยไม่เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนาม (MR)

3.1 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนาม (MR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ที่มีความสุข การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้การถดถอยพหุคูณ ซึ่งหาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ที่มีความสุข ค่ากำลังสองของค่าสหสัมพันธ์พหุคูณและการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวม

ตัวแปรตาม	R	R^2	R^2_{adj}	df _{reg}	df _{res}	MS _{reg}	MS _{res}	F	p-value
การเรียนรู้ที่มีความสุข (Y)	.742	.550	.544	5	399	7744.377	79.384	97.556	.000

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวมมีค่า .742 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 55 และมีค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแก้แล้ว .544 ซึ่งสรุปได้ว่าตัวแปรในกลุ่มตัวแปรอิสระหรือตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวมมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยค่า t-test และนำค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) มาจัดลำดับน้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวแปรปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุข

ตัวแปร	β	ลำดับที่	b	SE _b	t	p-value
X ₁	-.002	5	-.004	.069	-.058	.954
X ₂	.298	2	.563	.076	7.404	.000
X ₃	.166	3	.298	.078	3.823	.000
X ₄	.121	4	.303	.118	2.559	.011
X ₅	.385	1	.605	.061	9.861	.000
R = .742		R ² = .550	R ² _{adj} = .544	F = 97.556		.000

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน (X₂) เจตคติต่อครูผู้สอน (X₃) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X₅) ส่วนค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน (X₄) สำหรับการอบรมสั่งสอน (X₁) ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้ที่มีความสุข

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทั้ง 2 ด้าน ในตาราง 4 พบว่า การเรียนรู้มีความสุข ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเลือกใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (MMR) ด้วยวิธีการหาค่าฟิลไลส์ (Pillais) โฮเทลลิง (Hotellings) ค่า Wilks' Lambda (Λ) เพื่อหาว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยกับกลุ่มตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติเอฟของราวี (Rao's F-statistics) เมื่อพบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วจึงทำการวิเคราะห์ต่อเนื่องด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยแยกวิเคราะห์ตัวแปรตามทีละด้านปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุนามและตัวแปรเอกนาม

การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรพหุนาม							
Multivariate tests of Significance (S = 2 , M = 1 , N = 198)							
ตัวสถิติ	ค่า	Approx.F	df _{hy}	Df _{err}	p-value		
Pillais	.588	33.236	10.000	798.000	.000		
Hotellings	1.270	50.422	10.000	794.000	.000		
Wilks' Lambda (Λ)	.432	41.539	10.000	796.000	.000		
การทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนาม							
ตัวแปรตาม	R	R ²	R ² _{adj}	MS _{reg}	MS _{res}	F	p-value
ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง (Y ₁)	.699	.448	.441	1569.574	24.246	64.736	.000
ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน (Y ₂)	.716	.512	.506	2384.296	28.504	83.648	.000

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า มีค่า Wilks' Lambda (Λ) .432 (Approx.F = 41.539) แสดงว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้นทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้มีความสุข ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน พบว่าทั้ง 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .699 และ .716 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของ ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) ส่วนค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของ ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) ซึ่งตัวแปรปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบาย ร่วมกันได้ร้อยละ 51.20

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับตัวแปรตามคือการเรียนรู้ที่มีความสุข ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน พร้อมทั้งศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยดังกล่าวข้างต้นที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีความสุข กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จากโรงเรียนต่างๆ จำนวน 8 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 405 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามการเรียนรู้ที่มีความสุข แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .812 และ .854 ตามลำดับ โดยการเรียนรู้ที่มีความสุขโดยรวมมีค่าความเชื่อมั่น .905 ส่วนตัวแปรปัจจัยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน และแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีค่าความเชื่อมั่น .854 , .819 , .888 , .805 , และ .891 ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบและคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรพหุนาม และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติเอฟของราวน์ (Rao's F statistics) แล้วจึงทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณแบบตัวแปรเอกนามของตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามรายด้าน และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข พบว่า แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน (X_1) แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน (X_2) แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) และแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) มีค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 42.180 - 49.130 ส่วนแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 40.630 - 87.690

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรปัจจัยทุกค่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง .249 - .621 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้านมีค่า .732 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

3. ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนาม (MR) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุขมีค่า .742 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายร่วมกันได้ร้อยละ 55 และมีค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแก้แล้ว .544 โดยค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) ส่วนค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) ส่วนการอบรมสั่งสอน (X_1) ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เมื่อพิจารณาการเรียนรู้อย่างมีความสุขรายด้าน พบว่า มีค่า Wilks' Lambda (Λ) .432 (Approx.F = 41.539) และค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับการเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ .699 และ .716 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.1 ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) เจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญ .218 , 228 และ .360 ตามลำดับ

4.2 ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน ได้แก่ การปรับตัวด้านการเรียน (X_2) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_4) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (X_5) โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญ .329 , .152 และ .356 ตามลำดับ ส่วนเจตคติต่อครูผู้สอน (X_3) ส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญ .091

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนามพบว่าตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กับตัวแปรตามคือ การเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้จากแนวคิดของกิตยวดี บุญเชื้อ; และคณะ (2540: 7-19) ว่าเด็กต้องเกิดความรัก และภูมิใจในตัวเอง รู้จักการปรับตัวให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ โดยไม่เสียสุขภาพจิต ส่วนครูต้องมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง เอาใจใส่ต่อเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน เนื้อหาบทเรียนสนุก เราใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ เห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งไม่ได้ซีดจางจำกัดเพียงอยู่ในห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อัจฉรา สุขารมณ; และคณะ (2547: 3) ที่กล่าวถึงความสุขว่าเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ประกอบด้วยการมีอารมณ์ดี สุขภาพจิตดี มองโลกในแง่ดี มั่นใจในตนเองและมีความยืดหยุ่นในการปรับตัว และยังสอดคล้องกับ วิเศษ ชินวงศ์ (2544: 37-38) ว่าศิษย์ต้องมีความรักความศรัทธาต่อครูผู้สอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโอเบอร์ตัทเฟอร์ (ณัฐวัลย์ จันทร์พุกษ์. 2548: 51 ; อ้างอิงจาก Oberteuffer. 1954: 296-299) ได้ศึกษาสุขภาพจิตที่ดีเกี่ยวกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ดีจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารุต พัฒนาผล (2546: 92) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความสามารถในการปรับตัว และเจตคติต่อครูผู้สอนส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้

2. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอกนามพบว่า ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

3. ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้าน สามารถอธิบายตามลำดับได้ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า การอบรมสั่งสอนส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ จิตรา วสุวานิช; และคณะ (รัชฎา ชื่นเสียง. 2547: 34-35 ; อ้างอิงจาก จิตรา วสุวานิช; และคณะ. 2539: 38-45) ที่กล่าวถึง การอบรมสั่งสอนว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยตรงของเด็กเป็นอย่างมาก การอบรมสั่งสอนเด็กที่เหมาะสม ย่อมส่งผลที่ดีต่อพฤติกรรมของเด็ก เช่น การให้ความรัก ความอบอุ่น สนับสนุนเด็ก ยอมรับเด็ก เด็กย่อมเป็นผู้มีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นคง มีความรับผิดชอบ และที่สำคัญจะมีความเป็นมิตรกับผู้อื่น เด็กจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการอบรมสั่งสอนอาจทำให้เด็กเกิดความสุขแต่ความสุขที่เกิดขึ้นมานั้นอาจไม่ใช่ว่าการเรียนรู้มีความสุข จึงทำให้อบรมสั่งสอนไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุข

จากการศึกษาพบว่า การปรับตัวด้านการเรียนส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไตเนอร์และดีเวล (Vandewalle. 1997: 998 ; citing Diener. 1978; & Dweck. 1980) เรื่องการปรับตัวด้านการเรียนโดยการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จว่าเด็กจะมองเห็นความล้มเหลวไปกับการพัฒนาวิธีการในการแก้ปัญหา และมีความสุขในการแก้ปัญหาที่ยาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสารวย ประไพศรีศรี (2544: 6) ที่กล่าวถึงการปรับตัวด้านการเรียนว่าเป็นการแสดงออกของนักเรียนที่เกี่ยวกับการตั้งใจเรียน การเอาใจใส่ต่อการเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้สามารถเรียนได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียน

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า เจตคติต่อครูผู้สอนส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขโดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2535: 1) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่า ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนแล้วย่อมทำให้นักเรียนเกิดความพอใจและศรัทธาในตัวครูอันจะเป็นผลทำให้นักเรียนมีความสนใจในตัวครู สนใจในวิชาที่ครูสอน การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ย่อมดีด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสุพิน บุญชูวงศ์ (2543: 32-33) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนว่า ครูควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อตัวครูให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน เพราะจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น ขณะเรียนมีความตั้งใจ มีแรงจูงใจในการเรียนสูง และมีความสุขในการเรียน หากนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีจะทำให้นักเรียนขาดความสนใจในบทเรียน เกิดความเบื่อหน่ายต่อการสอนของครู จะไม่ยอมรับการสอนหรือคำแนะนำจากครู

ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้มีความสุขโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้มีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับลอว์เรนซ์ (พิศดี มินศิริ. 2547: 38; อ้างอิงจาก Lawrens. 1976: 418) ว่าบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นสภาพทางจิตวิทยา ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจอารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัว กระฉับกระเฉง ก็จะมีคามสนใจในการเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแอนเดอร์สัน (ประกายทิพย์ พิชัย. 2539: 29 ; อ้างอิงจาก Anderson. 1970: 135-152) ที่ได้ศึกษาผลของบรรยากาศการเรียนการสอนที่มีต่อผู้เรียน โดยได้ระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งเสริมต่อความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนต้องเป็นบรรยากาศที่สร้างความตื่นตัวและจัดความเหนื่อยหัดอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน จึงจะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบรรเทา กิตติศักดิ์ (2538: 74-75) ที่กล่าวถึงบรรยากาศการเรียนการสอนว่า มีความสำคัญต่อสุขภาพจิตของครูและนักเรียน ทำให้นักเรียนเรียนและครูสอนอย่างเป็นสุข

และผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้มีความสุขโดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544: 18) ซึ่งได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัสศรี ทิพย์อุตร (2547: ก) ได้กล่าวถึง โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม จะเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อัจฉรา สุขารมณ; และพรณี บุญประกอบ (2542: 33) ซึ่งกล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อการรับรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนว่า ถ้านักเรียนเห็นว่าสภาพแวดล้อมสบายและเหมาะสมก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ โดยที่ จะมีพยายามตั้งใจศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่ในโรงเรียนต่อไปจนสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีส่วนส่งเสริมสร้างความเจริญอกงามให้แก่ทุกคนที่อยู่โรงเรียน เพราะขนาดของสถานที่ การตกแต่งอาคารบริเวณโดยรอบ แสง สี ทัศนียภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบอาคาร ความปลอดภัย สุขลักษณะ สิ่งเหล่านี้มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนของผู้เรียน และยังช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย ซึ่งสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อการรับรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน ถ้านักเรียนเห็นว่าสภาพแวดล้อมสบายและเหมาะสมก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ โดยที่จะมีพยายามตั้งใจศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและอยู่ในโรงเรียนต่อไปจนสำเร็จการศึกษา

1.2 ครูผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน มีความยุติธรรม แสดงความรัก ความห่วงใย และเอาใจใส่ต่อนักเรียนเพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมาก เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น มีความหุนหันพลทางอารมณ์สูง นอกจากนี้ ครูควรสอนให้นักเรียนรู้จักการปรับตัว และครูควรรู้จักการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นควรมีการศึกษาต่อกับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้น หรือระดับต่างๆ เพื่อดูว่าจะให้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันหรือไม่

2.2 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นควรมีการศึกษาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ในจังหวัดต่างๆ หรือในเขตชุมชนต่างๆ

2.3 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติ MMR ซึ่งเป็นลักษณะของการวิเคราะห์ถดถอย ดังนั้นควรมีการศึกษาโดยใช้สถิติอื่นได้ เช่น เทคนิควิธีการวิเคราะห์เส้นทาง เพื่อหาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม

2.4 เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปรับตัวด้านการเรียน เจตคติต่อครูผู้สอน บรรยากาศการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งสามารถทำนายการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง และด้านความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียนได้ร้อยละ 44.80 และ 51.20 ตามลำดับ แสดงว่ายังมีตัวแปรปัจจัยอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข เช่น พฤติกรรมการสอนของครู ความสามารถในการเรียน ดังนั้นจึงควรนำตัวแปรปัจจัยเหล่านี้มาศึกษา

บรรณานุกรม

- เกษม เกษมนุกิจกุล. (2534). *ค่านิยมจุดหมายปลายทางและค่านิยมวิถีปฏิบัติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัว และการถ่ายทอดค่านิยมที่แตกต่างกัน*. ปรินญาณพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กันทิมา รัชฎาวรรณพงษ์. (2550). *การพัฒนาแบบวัดคุณธรรมสัปปริสธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ด. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2548). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติยวดี บุญเชื้อ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎี และแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอดีเอสแคว์.
- กิตติยวดี บุญเชื้อ; และคณะ. (2540, กรกฎาคม-ตุลาคม). *การเรียนรู้ที่มีความสุข*. วารสารเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 26(1): 7-21.
- กรมวิชาการ. (2535). *การศึกษาพฤติกรรมของครูในอุดมคตินักเรียนระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- (2542). *แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข*. กรุงเทพฯ: กรมฯ
- (2543). *รูปแบบหรือแนวการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะ ดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544). *แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสุขภาพจิต. (2543ก). *รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับประชาชนไทยอายุ 12-60 ปี*. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- (2543ข). *รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิต ครั้งที่ 3 เรื่อง ทักษะชีวิตกับความฉลาดทางอารมณ์: สู่สหัสวรรษแห่งการพัฒนาเยาวชนแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- คณะอนุกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การปฏิบัติการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

- จรรยรัตน์ ขวัญรัมย์. (2545). ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ: การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ “กระบวนการกลุ่มเล่น และเรียนคณิตศาสตร์ให้มีความสุข” ครูจรรยรัตน์ ขวัญรัมย์ ครูต้นแบบปี 2542 วิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: กองทุนรางวัลเกียรติยศแห่งวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จรัสศรี ทิพย์อุตร. (2547). การพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนบ้านโนนจานหนองแสง อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- จักรกฤษ เลื่อนกจฺจ. (2549). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์รัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์. (2542). ผลของการประยุกต์หลักการเรียนรู้ของซิคเคอร์ริงและแกมสันในการเรียนการสอนการพยาบาลจิตเวชต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ เอ็มเอี่ยม. (2536). ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- เจียมศักดิ์ ตรีศิริรัตน์; และคณะ. (2545). ปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: หลักการสู่ปฏิบัติ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- จรัส นองมาก. (2551). การสอนที่ทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2551, จาก <http://www.ttc.ac.th/text/text.html>.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2544, พฤษภาคม). การอบรมเลี้ยงดูที่สร้างเสริมความสุข. วารสาร พฤติกรรมศาสตร์. 7(1): 29.
- เฉลียว บุษเนียร. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมการสอน พื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยณรงค์ เทิดวัฒนศักดิ์. (2537). สภาพแวดล้อมทางการเรียนในคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญชัย อาจินสมอาจาร. (2544, เมษายน). บรรยากาศในชั้นเรียนและการจูงใจนักเรียน. วารสารวิชาการ. 4(4): 42-47.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ; และปรีชา วิหกโต. (2537). การวิจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษา. การวิจัยเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐวรรณ จิตะโกคา. (2544). สุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนมหารณพาราม สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐวัลย์ จันทร์พฤษ. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับสุขภาพจิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตเจ้าพระยา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิกร ขวัญเมือง. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเมตาคอนิกซ์และการอบรมเลี้ยงดูกับ ความสามารถในการแก้ปัญหาโจทย์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิธยาน. (2530). การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). พรหมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ. ชลบุรี: เอ็มเอ็นคอมพิวออฟ เซต จำกัด.
- บัญชา แสนทวี. (2539). การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ ครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2538, ตุลาคม-ธันวาคม). การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้. สารสถาบัน ภาษาไทย. 2(4): 74-78.
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2545). การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เบญจวรรณ แยมละมูล. (2538). การศึกษาความเที่ยงตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธีของ แบบทดสอบวัดเจตคติที่มีต่อโรงเรียนของนักเรียนและครูในระดับประถมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เบญจลี้ ไชยแสน. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพพื้นฐานทางสมองบางประการ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัย การศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ป. มหาพันธ์. (2544). ทำครอบครัวให้อบอุ่น. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้า.
- ประกายทิพย์ พิชัย. (2539). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประจวบ ทองศรี. (2546). ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยะลักษณ์ โพธิ์ถาวร. (2542). ผลของการฝึกคิดตามแบบของบาลาในการสอนเสริมวิชา คณิตศาสตร์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และความสามารถใน ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาคณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2535). การวิจัยข้อมูลระดับมัลติแวลูเอทในทางสังคมศาสตร์และ พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ผ่องลักษณ์ จิตต์การุญ. (2543). สภาพปัจจัยในการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการจัดการ). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- พยอม ธีธรรส. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎก. (2536). ข้อคิดชีวิตทวนกระแส. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หุณส่งเสริมพุทธธรรม.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตันอ้อ แกรมมี.
- พาสนา ผโลศิลป์. (2535). การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- พิกุล สีหาพงษ์. (2546, มิถุนายน). วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและค่านิยมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ความดี และความสุขของผู้เรียน. วารสารวิชาการ. 6(6): 25-28.
- พิพัฒน์ แป้นอาทิตย์. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนที่เป็น
พระภิกษุสามเณรชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิมลศรี จันทราพร. (2540). สุขภาพจิตของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2533, ธันวาคม). บรรยายากการเรียนการสอน: ปัจจัยสำคัญต่อ
ประสิทธิภาพการสอน. วารสารมิตรครู. 1(32): 9-14.
- (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธี และเทคนิคการสอน.
กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- (2545, กรกฎาคม). การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
วารสารการศึกษากทม. 25(10): 4-11.
- พิศดี มินศิริ. (2547). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ
นักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัด
สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล จรรยา. (2547). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเซต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการแสดงความเข้าใจโดยการใช้
ยกตัวอย่างค้าน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ: วิ.เจ.พรินติ้ง.
- มารุต พัฒนาผล. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความสุขในการ
เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ; และวริศรา ศรีสวัสดิ์. (2538, ตุลาคม-มกราคม). ปัญหาการปรับตัวและ
วิธีแก้ไขปัญหานักเรียนระดับประถมศึกษา. ศึกษาศาสตร์. 18(3): 51-54.
- รติชน พรียสทธิ์. (2543). การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอมี เทรดิง.
- รวีวรรณ อังคนุรักษ์พันธุ์. (2533). การวัดทัศนคติเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รัชฎา ชื่นเสียง. (2547). การศึกษาวิธีการอบรมสั่งสอนเด็กวัยรุ่นของบิดามารดาไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นามมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ล้วน สายยศ. (2530). เทคนิคการวัดเจตคติ. เอกสารหมายเลข 12 เอกสารประกอบการอบรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราศิริ วงศ์สุนทร. (2543). การเรียนรู้อย่างมีความสุข: การวิจัยรายการกรณีครูต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับ ชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรางคณา แสงวิภาค. (2542). การศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วลัยพร ขววัฒนาพงศ์. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของพยาบาลตำรวจวิชาชีพต่อระบบมาตรฐานคุณภาพโรงพยาบาลตำรวจ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร วรุตบางกูร. (2524). การวางแผนผังและพัฒนาสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542, มกราคม). ความคิดสร้างสรรค์: ปัญหาการสอนที่น่าท้าทาย. วารสารวิชาการ. 2(1): 75-80.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลักรเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เอส อาร์พรินติ้ง จำกัด.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2541). คู่มือพ่อแม่เลี้ยงลูกด้วยความรัก เอกสารประกอบการประชุมผู้ปกครองและเครือข่ายโรงเรียนจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: เฉลิมการพิมพ์.
- วิเศษ ชินวงศ์. (2544, กุมภาพันธ์). เบญจลักษณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญ. วารสารวิชาการ. 4(2): 31-41.
- วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วุฒิชัย จงคำนึ่งศิลป์. (2538). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อการปรับตัวทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม (ช่างกลสยาม) กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วรพรรณ สิทธิเลิศ. (2537). ผลของการเรียนโดยวิธี ซี ไอ อาร์ ซี ที่มีผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษและความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนของนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ สุนทรเสณิ. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: ดี ดี บุคส์โตร์.
- ศักดิ์สิทธิ์ สีหลวงเพชร. (2544). ผลการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนการเรียนรู้อย่างมีความสุขในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์; และคณะ. (2544). การเรียนรู้อย่างมีความสุข: สารเคมีในสมองกับความสุขและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- ศิริวัฒนา พูลสวัสดิ์. (2547). การศึกษาสภาพปัจจัยในการสอนที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ถ่ายเอกสาร.
- สวัสดิ์ สายประสิทธิ์; และโกวิท วรพิพัฒน์. (2531). คู่มือสอบและปฏิบัติราชการ. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต.
- สิริชัย ประทีปฉาย. (2533). การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว. จันทบุรี: วิทยาลัยรำไพพรรณี.
- สุคนธ์ทิพย์ หนูนพล. (2544). ความเครียดและการปรับตัวของนักศึกษา การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ โรงเรียนผู้ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2543). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชีรา บุญทัน. (2541). ปัจจัยบางประการของครอบครัวที่สัมพันธ์กับจริยธรรมด้านความกตัญญู กตเวทีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดขอนแก่น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุธรรม นันทมงคลชัย. (2547). การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2543). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุมาลี สุวรรณภักดี. (2541). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลในเขตภาคใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมน อมรวิวัฒน์; และคณะ. (2534). การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กของไทยซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การเรียนรู้ทักษะชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2543). รายงานสรุปย่อการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระหว่างปี 2540-2542. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). เรียนอย่างนี้...มีความสุข: บันทึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- (2546). วิธีการเรียนรู้: คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2538). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตการพิมพ์.
- สำรวย ประไพศรี. (2544). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนในระบบไตรภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวคนธ์ สาทา. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวด้านการเรียน แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยมศึกษา) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อธิฐาน อนุศักดิ์พันธุ์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับมารยาทไทยของนักเรียนไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนนานาชาติกับโรงเรียนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ นามทองตัน. (2534). บรรยายภาคในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกอนสาร จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- อนุศักดิ์ จินดา. (2548). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิชัย มงคล; และคณะ. (2544). การศึกษาดัชนีชี้วัดความสุขคนไทย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.

- อมรรัตน์ ทรศนียากร. (2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิจัยและสถิติการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อมรรัตน์ โพธิตาปะนะ. (2543). อิทธิพลของวัฒนธรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร: การวิเคราะห์อิทธิพลทุกระดับ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขารมณ; และคณะ. (2547). การพัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์ตามแนวพุทธศาสนาในเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา สุขารมณ; และพรรณี บุญประกอบ. (2542). สภาวะแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สัมพันธ์กับภาวะเครียดในการเรียนของนิสิต. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2546). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- อุไร ชมมะลิ. (2542). สุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Anastasi, Anne. (1982). *Psychological Test*. 5th ed. New York: Macmillan Co.
- Bar-On, R. (1997). *Bar-On Emotional Intelligence Quotient Inventory: A Measure of Emotional Intelligence*. Toronto: Multi-Health System.
- Bernard. Harold W. (1970). *Mental Health in classroom*. New York: Mc Grow-Hill Book Company.
- Ferguson, L.W. (1981). *Personality Measurement*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Good Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Huitt. (1998). *Motivation*. Retrieved March 8, 1998, from <http://www.Vadesta.Edu/whuitt/psy702/motivation/motivate.html>.
- Moos, Rudolf H.; & Moos, Bemice S. (1978, April). Classroom Social Climate and Student Absences and Grades. *Journal of Educational Psychology*. 70(2): 263-269.
- Neter, John; & Wasserman, William; & Kutner, Michael H. (1990). *Applied Linear Statistical Models*. 3rd ed. New York: R.R. Donnelley & Sons Company.

- Pedhazur, E.J. (1997). *Multiple Regression In Behavioral Research*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Vandewalle, D. (1997, December). Development and Validation of a Work Domain Goal Orientation Instrument. *Education and Psychological measurement*. 56(6): 995-1015.

ตาราง 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้าน
ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	0.4	ตัดทิ้ง	16	0.4	ตัดทิ้ง
2	0.6	คัดเลือกไว้	17	1.0	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	0.4	ตัดทิ้ง	19	0.8	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	20	0.4	ตัดทิ้ง
6	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.4	ตัดทิ้ง
9	1.0	คัดเลือกไว้	24	0.4	ตัดทิ้ง
10	1.0	คัดเลือกไว้	25	1.0	คัดเลือกไว้
11	1.0	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
12	1.0	คัดเลือกไว้	27	1.0	คัดเลือกไว้
13	0.4	ตัดทิ้ง	28	0.8	คัดเลือกไว้
14	0.4	ตัดทิ้ง	29	1.0	คัดเลือกไว้
15	1.0	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้าน
ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	1.0	คัดเลือกไว้	16	0.8	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	17	0.6	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	0.4	ตัดทิ้ง
4	0.6	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	20	1.0	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
7	0.8	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.4	ตัดทิ้ง
9	0.8	คัดเลือกไว้	24	0.8	คัดเลือกไว้
10	0.8	คัดเลือกไว้	25	0.6	คัดเลือกไว้
11	0.8	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
12	0.4	ตัดทิ้ง	27	0.6	คัดเลือกไว้
13	0.8	คัดเลือกไว้	28	1.0	คัดเลือกไว้
14	1.0	คัดเลือกไว้	29	1.0	คัดเลือกไว้
15	1.0	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้
2	0.4	ตัดทิ้ง	17	1.0	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้
5	0.6	คัดเลือกไว้	20	0.8	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้	21	0.8	คัดเลือกไว้
7	0.6	คัดเลือกไว้	22	0.4	ตัดทิ้ง
8	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.8	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	24	1.0	คัดเลือกไว้
10	1.0	คัดเลือกไว้	25	0.8	คัดเลือกไว้
11	0.8	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
12	0.6	คัดเลือกไว้	27	1.0	คัดเลือกไว้
13	1.0	คัดเลือกไว้	28	0.8	คัดเลือกไว้
14	0.6	คัดเลือกไว้	29	0.6	คัดเลือกไว้
15	1.0	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	0.4	ตัดทิ้ง	16	0.8	คัดเลือกไว้
2	0.4	ตัดทิ้ง	17	1.0	คัดเลือกไว้
3	0.6	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	0.6	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้
5	0.6	คัดเลือกไว้	20	0.6	คัดเลือกไว้
6	0.6	คัดเลือกไว้	21	0.8	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	22	0.8	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.8	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	24	0.6	คัดเลือกไว้
10	0.6	คัดเลือกไว้	25	0.8	คัดเลือกไว้
11	1.0	คัดเลือกไว้	26	0.6	คัดเลือกไว้
12	1.0	คัดเลือกไว้	27	0.6	คัดเลือกไว้
13	1.0	คัดเลือกไว้	28	0.6	คัดเลือกไว้
14	1.0	คัดเลือกไว้	29	1.0	คัดเลือกไว้
15	0.6	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	17	0.8	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้
5	0.8	คัดเลือกไว้	20	1.0	คัดเลือกไว้
6	0.8	คัดเลือกไว้	21	0.8	คัดเลือกไว้
7	0.8	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
8	0.8	คัดเลือกไว้	23	0.8	คัดเลือกไว้
9	0.8	คัดเลือกไว้	24	0.8	คัดเลือกไว้
10	0.8	คัดเลือกไว้	25	1.0	คัดเลือกไว้
11	1.0	คัดเลือกไว้			
12	1.0	คัดเลือกไว้			
13	1.0	คัดเลือกไว้			
14	1.0	คัดเลือกไว้			
15	0.8	คัดเลือกไว้			

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	17	0.4	ตัดทิ้ง
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	0.4	ตัดทิ้ง	19	0.2	ตัดทิ้ง
5	1.0	คัดเลือกไว้	20	0.6	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้			
7	0.4	ตัดทิ้ง			
8	1.0	คัดเลือกไว้			
9	0.8	คัดเลือกไว้			
10	0.8	คัดเลือกไว้			
11	0.6	คัดเลือกไว้			
12	1.0	คัดเลือกไว้			
13	0.6	คัดเลือกไว้			
14	1.0	คัดเลือกไว้			
15	1.0	คัดเลือกไว้			

ตาราง 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก	ข้อที่	IOC	ผลการคัดเลือก
1	1.0	คัดเลือกไว้	16	0.6	คัดเลือกไว้
2	1.0	คัดเลือกไว้	17	0.8	คัดเลือกไว้
3	1.0	คัดเลือกไว้	18	1.0	คัดเลือกไว้
4	1.0	คัดเลือกไว้	19	1.0	คัดเลือกไว้
5	1.0	คัดเลือกไว้	20	1.0	คัดเลือกไว้
6	1.0	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
7	1.0	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
8	1.0	คัดเลือกไว้	23	1.0	คัดเลือกไว้
9	1.0	คัดเลือกไว้	24	0.8	คัดเลือกไว้
10	1.0	คัดเลือกไว้	25	1.0	คัดเลือกไว้
11	0.6	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
12	1.0	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้
13	1.0	คัดเลือกไว้	28	1.0	คัดเลือกไว้
14	1.0	คัดเลือกไว้	29	0.8	คัดเลือกไว้
15	1.0	คัดเลือกไว้	30	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.452	คัดเลือกไว้
2	.451	คัดเลือกไว้
3	.455	คัดเลือกไว้
4	.397	ตัดทิ้ง
5	.476	คัดเลือกไว้
6	.065	ตัดทิ้ง
7	.328	ตัดทิ้ง
8	.362	คัดเลือกไว้
9	.249	คัดเลือกไว้
10	.253	ตัดทิ้ง
11	.283	ตัดทิ้ง
12	.487	คัดเลือกไว้
13	.427	คัดเลือกไว้
14	.202	ตัดทิ้ง
15	.130	ตัดทิ้ง
16	.399	คัดเลือกไว้
17	.455	คัดเลือกไว้
18	.358	คัดเลือกไว้
19	.392	คัดเลือกไว้
20	.368	คัดเลือกไว้
21	-.134	ตัดทิ้ง
22	.422	คัดเลือกไว้
23	.563	คัดเลือกไว้
24	.314	ตัดทิ้ง
25	.534	คัดเลือกไว้
26	.220	ตัดทิ้ง
27	.497	คัดเลือกไว้
28	.569	คัดเลือกไว้
29	.432	คัดเลือกไว้
30	.414	คัดเลือกไว้

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
31	.280	ตัดทิ้ง
32	.451	คัดเลือกไว้
33	.502	คัดเลือกไว้
34	.505	คัดเลือกไว้
35	.200	ตัดทิ้ง
36	.506	คัดเลือกไว้
37	.374	ตัดทิ้ง
38	.101	ตัดทิ้ง
39	.184	ตัดทิ้ง
40	.373	คัดเลือกไว้
41	.271	คัดเลือกไว้
42	.385	คัดเลือกไว้
43	.428	คัดเลือกไว้
44	.248	ตัดทิ้ง
45	.387	ตัดทิ้ง
46	.484	คัดเลือกไว้
47	.433	คัดเลือกไว้
48	.389	ตัดทิ้ง
49	.373	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .905

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.407	คัดเลือกไว้
2	.446	คัดเลือกไว้
3	.437	คัดเลือกไว้
4	.350	ตัดทิ้ง
5	.450	คัดเลือกไว้
6	.096	ตัดทิ้ง
7	.264	ตัดทิ้ง
8	.388	คัดเลือกไว้
9	.277	คัดเลือกไว้
10	.219	ตัดทิ้ง
11	.210	ตัดทิ้ง
12	.505	คัดเลือกไว้
13	.438	คัดเลือกไว้
14	.180	ตัดทิ้ง
15	.105	ตัดทิ้ง
16	.442	คัดเลือกไว้
17	.408	คัดเลือกไว้
18	.330	คัดเลือกไว้
19	.364	คัดเลือกไว้
20	.380	คัดเลือกไว้
21	-.171	ตัดทิ้ง
22	.378	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .812

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้านความสุข
ที่เกิดขึ้นในการเรียน

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
23	.509	คัดเลือกไว้
24	.288	ตัดทิ้ง
25	.514	คัดเลือกไว้
26	.257	ตัดทิ้ง
27	.451	คัดเลือกไว้
28	.537	คัดเลือกไว้
29	.429	คัดเลือกไว้
30	.398	คัดเลือกไว้
31	.269	ตัดทิ้ง
32	.427	คัดเลือกไว้
33	.459	คัดเลือกไว้
34	.481	คัดเลือกไว้
35	.220	ตัดทิ้ง
36	.432	คัดเลือกไว้
37	.397	ตัดทิ้ง
38	.158	ตัดทิ้ง
39	.184	ตัดทิ้ง
40	.369	คัดเลือกไว้
41	.308	คัดเลือกไว้
42	.417	คัดเลือกไว้
43	.416	คัดเลือกไว้
44	.269	ตัดทิ้ง
45	.375	ตัดทิ้ง
46	.488	คัดเลือกไว้
47	.400	คัดเลือกไว้
48	.428	ตัดทิ้ง
49	.335	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .854

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการอบรมสั่งสอน

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.432	คัดเลือกไว้
2	.271	ตัดทิ้ง
3	.317	ตัดทิ้ง
4	.443	คัดเลือกไว้
5	.500	คัดเลือกไว้
6	.172	ตัดทิ้ง
7	.404	คัดเลือกไว้
8	.490	คัดเลือกไว้
9	.435	คัดเลือกไว้
10	.217	ตัดทิ้ง
11	.227	ตัดทิ้ง
12	.472	คัดเลือกไว้
13	.084	ตัดทิ้ง
14	.381	ตัดทิ้ง
15	.514	คัดเลือกไว้
16	.362	ตัดทิ้ง
17	.544	คัดเลือกไว้
18	.487	คัดเลือกไว้
19	-.106	ตัดทิ้ง
20	.452	คัดเลือกไว้
21	.285	ตัดทิ้ง
22	.486	คัดเลือกไว้
23	.564	คัดเลือกไว้
24	.457	คัดเลือกไว้
25	.433	ตัดทิ้ง
26	.254	ตัดทิ้ง
27	.190	ตัดทิ้ง
28	.379	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .854

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.329	คัดเลือกไว้
2	.310	ตัดทิ้ง
3	.442	คัดเลือกไว้
4	.307	คัดเลือกไว้
5	.382	คัดเลือกไว้
6	.219	ตัดทิ้ง
7	.405	คัดเลือกไว้
8	.154	ตัดทิ้ง
9	.326	ตัดทิ้ง
10	.372	ตัดทิ้ง
11	.377	คัดเลือกไว้
12	.345	ตัดทิ้ง
13	.396	คัดเลือกไว้
14	.331	ตัดทิ้ง
15	.364	คัดเลือกไว้
16	-.014	ตัดทิ้ง
17	.487	คัดเลือกไว้
18	.398	ตัดทิ้ง
19	.305	ตัดทิ้ง
20	-.067	ตัดทิ้ง
21	.159	ตัดทิ้ง
22	.516	คัดเลือกไว้
23	.371	คัดเลือกไว้
24	.446	คัดเลือกไว้
25	.359	คัดเลือกไว้
26	.476	คัดเลือกไว้
27	.134	ตัดทิ้ง
28	.372	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .819

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.418	ตัดทิ้ง
2	.633	คัดเลือกไว้
3	.521	คัดเลือกไว้
4	.550	คัดเลือกไว้
5	.526	คัดเลือกไว้
6	.649	คัดเลือกไว้
7	.471	ตัดทิ้ง
8	.467	ตัดทิ้ง
9	.551	คัดเลือกไว้
10	.458	ตัดทิ้ง
11	.577	คัดเลือกไว้
12	.581	คัดเลือกไว้
13	.476	ตัดทิ้ง
14	.425	ตัดทิ้ง
15	.561	คัดเลือกไว้
16	.481	คัดเลือกไว้
17	.499	คัดเลือกไว้
18	.573	คัดเลือกไว้
19	.449	ตัดทิ้ง
20	.581	คัดเลือกไว้
21	.402	ตัดทิ้ง
22	.538	คัดเลือกไว้
23	.517	คัดเลือกไว้
24	.470	ตัดทิ้ง
25	.400	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .888

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.258	คัดเลือกไว้
2	.547	คัดเลือกไว้
3	.561	คัดเลือกไว้
4	.515	คัดเลือกไว้
5	.539	คัดเลือกไว้
6	.013	ตัดทิ้ง
7	.349	คัดเลือกไว้
8	.388	คัดเลือกไว้
9	.191	ตัดทิ้ง
10	.459	คัดเลือกไว้
11	.055	ตัดทิ้ง
12	.417	คัดเลือกไว้
13	.539	คัดเลือกไว้
14	.395	คัดเลือกไว้
15	.408	คัดเลือกไว้
16	.298	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .805

ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อที่	r	ผลการคัดเลือก
1	.384	ตัดทิ้ง
2	.410	ตัดทิ้ง
3	.550	คัดเลือกไว้
4	.210	ตัดทิ้ง
5	.470	คัดเลือกไว้
6	.438	คัดเลือกไว้
7	.559	คัดเลือกไว้
8	.286	ตัดทิ้ง
9	.411	ตัดทิ้ง
10	.522	ตัดทิ้ง
11	.434	ตัดทิ้ง
12	.586	คัดเลือกไว้
13	.545	คัดเลือกไว้
14	.516	คัดเลือกไว้
15	.453	คัดเลือกไว้
16	.216	ตัดทิ้ง
17	.402	คัดเลือกไว้
18	.491	คัดเลือกไว้
19	.622	คัดเลือกไว้
20	.632	คัดเลือกไว้
21	.266	ตัดทิ้ง
22	.485	คัดเลือกไว้
23	.487	คัดเลือกไว้
24	.390	ตัดทิ้ง
25	.515	คัดเลือกไว้
26	.103	ตัดทิ้ง
27	.520	ตัดทิ้ง
28	.375	ตัดทิ้ง
29	.163	ตัดทิ้ง
30	.462	ตัดทิ้ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .891

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน	จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน	จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน	จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน	จำนวน 13 ข้อ
ตอนที่ 5 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 6 แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข	จำนวน 30 ข้อ

2. แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความต่างๆ ที่กำหนดให้นักเรียนตอบตามความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน จึงไม่มีคำตอบใดที่ถูกหรือผิด ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และคำตอบทั้งหมดจะรักษาไว้เป็นความลับ ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อนักเรียน จึงขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบแบบสอบถามให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงมากที่สุดและครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่จะสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ในการทำงานวิจัยให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการ

นางสาวเบญจมาพร อุ่นสุข
 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1

แบบสอบถามการอบรมสั่งสอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความรู้สึก

จริง	หมายถึง	นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา/ผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา/ผู้ปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
จริงบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา/ผู้ปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	นักเรียนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา/ผู้ปกครองอยู่ในระดับน้อย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
1.	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหา บิดามารดา/ผู้ปกครองคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา.....				
2.	บิดามารดา/ผู้ปกครองมักแสดงความรักแก่ข้าพเจ้า.....				
3.	เมื่อข้าพเจ้าทำผิดระเบียบของครอบครัว บิดามารดา/ผู้ปกครองจะอธิบายสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องแก้ไข.....				
4.	บิดามารดา/ผู้ปกครองคอยดูแลและให้คำแนะนำเมื่อข้าพเจ้าทำการบ้าน.....				
5.	เมื่อสอบได้คะแนนดี บิดามารดา/ผู้ปกครองยินดีกับข้าพเจ้า.....				
6.	เมื่อมีปัญหา บิดามารดา/ผู้ปกครองช่วยแนะนำและให้ข้าพเจ้าเป็นคนตัดสินใจเองว่าจะทำอย่างไร.....				
7.	บิดามารดา/ผู้ปกครองช่วยชี้แจงให้ผอนคลายความทุกข์เมื่อข้าพเจ้าเกิดความกังวลใจ.....				
8.	เมื่อผลการเรียนของข้าพเจ้าไม่ดี บิดามารดา/ผู้ปกครองจะพูดให้กำลังใจข้าพเจ้า.....				
9.	เมื่อข้าพเจ้ากลับบ้านผิดเวลา บิดามารดา/ผู้ปกครองแสดงความห่วงใย.....				
10.	บิดามารดา/ผู้ปกครองให้คำแนะนำการศึกษาต่อแก่ข้าพเจ้า.....				
11.	เมื่อข้าพเจ้าเรียกร้องสิทธิในกรณีที่ไม่ได้รับความยุติธรรม บิดามารดา/ผู้ปกครองช่วยแก้ปัญหามาให้.....				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริง บางครั้ง	ไม่จริง
12.	บิดามารดา/ผู้ปกครองให้กำลังใจในขณะที่ข้าพเจ้าทำงาน.....				
13.	บิดามารดา/ผู้ปกครองไม่รู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของข้าพเจ้า.....				
14.	เมื่อข้าพเจ้าเจ็บป่วยบิดามารดา/ผู้ปกครองคอยดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ.....				
15.	บิดามารดา/ผู้ปกครองคอยดูแลเมื่อข้าพเจ้าอ่านหนังสือหรือทำการบ้านเวลา ดึกๆ.....				

ตอนที่ 2

แบบสอบถามการปรับตัวด้านการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความรู้สึก

จริง	หมายถึง	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับดี
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี
จริงบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
ไม่จริง	หมายถึง	นักเรียนมีการปรับตัวด้านการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
1.	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเรียนทุกวิชา.....				
2.	ข้าพเจ้าขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญในขณะที่เรียนเพื่อเพิ่มความเข้าใจ.....				
3.	ข้าพเจ้าชอบนั่งเรียนแถวหน้าเพราะทำให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น.....				
4.	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนและอาจารย์ในห้องเรียน.....				
5.	หากเรียนไม่เข้าใจข้าพเจ้ากล้าซักถามอาจารย์.....				
6.	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาที่เรียนเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น.....				
7.	ข้าพเจ้าทำความเข้าใจบทเรียนที่ยากถึงแม้จะใช้เวลามากก็ตาม.....				
8.	ข้าพเจ้าสามารถปรับตัวให้เรียนในวิชาที่ไม่ชอบได้.....				
9.	เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนข้าพเจ้าขอคำปรึกษาจากครูเพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น.....				
10.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในขณะที่อาจารย์กำลังสอน.....				
11.	ข้าพเจ้าเตรียมความพร้อมที่จะสอบ.....				
12.	เมื่อมีงานกลุ่มข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับเพื่อนทุกคน.....				
13.	เมื่อขาดเรียนข้าพเจ้าติดตามวิชาที่เรียนกับเพื่อน.....				
14.	ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้ามากขึ้นเมื่อผลการเรียนไม่ดี.....				
15.	เมื่อเรียนไม่เข้าใจข้าพเจ้าปรึกษากับอาจารย์ทันที.....				

ตอนที่ 3

แบบสอบถามเจตคติต่อครูผู้สอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความรู้สึก

จริง	หมายถึง	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	นักเรียนมีเจตคติก่อนข้างดีต่อครูผู้สอน
จริงบางครั้ง	หมายถึง	นักเรียนมีเจตคติก่อนข้างไม่ดีต่อครูผู้สอน
ไม่จริง	หมายถึง	นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อครูผู้สอน

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
1.	ครูมีความตั้งใจจริงในการสอนนักเรียน.....				
2.	ครูคอยเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเป็นอย่างดี.....				
3.	การสอนของครูทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดเหมือนเป็นนักโทษ.....				
4.	ครูเป็นบุคคลที่น่าเคารพ นับถือ.....				
5.	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน.....				
6.	ครูมีความสุขพากับนักเรียน.....				
7.	การสอนของครูทำให้ข้าพเจ้าผิดหวัง.....				
8.	ครูเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าไว้วางใจ.....				
9.	ครูเป็นบุคคลที่น่าเบื่อ.....				
10.	การสอนของครูช่วยให้ข้าพเจ้ามีความรู้กว้างขวางขึ้น.....				
11.	ครูเป็นบุคคลที่มีความยุติธรรม.....				
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าครูมีความรู้ ความสามารถมาก.....				
13.	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจที่ได้เรียนกับครู.....				
14.	ครูให้คะแนนนักเรียนด้วยความลำเอียง.....				
15.	ครูเป็นคนไม่มีเหตุผล.....				

ตอนที่ 4

แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความรู้สึก

จริง หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี
 ค่อนข้างจริง หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างดี
 จริงบางครั้ง หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
 ไม่จริง หมายถึง มีบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับไม่ดี

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
1.	เมื่อครูให้ทำงานกลุ่ม เพื่อนๆ เลือกข้าพเจ้าเข้าร่วมกลุ่มด้วย.....				
2.	มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งของต่างๆ ระหว่างเพื่อนในขณะปฏิบัติงานที่ครูมอบหมาย.....				
3.	ข้าพเจ้าเรียนกับเพื่อนอย่างมีความสุข.....				
4.	ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ.....				
5.	ครูเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าขอคำปรึกษาได้.....				
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่ครูเปิดโอกาสให้ได้ซักถาม.....				
7.	เพื่อนๆ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม.....				
8.	ครูแนะนำเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนแก่ข้าพเจ้า.....				
9.	ถ้าข้าพเจ้าเรียนไม่เข้าใจ เพื่อนๆ จะช่วยกันอธิบายให้.....				
10.	ครูรับฟังปัญหาการเรียนของนักเรียน.....				
11.	เพื่อนๆ ส่วนใหญ่ในชั้นต่างคนต่างเรียนไม่ค่อยเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน.....				
12.	เพื่อนๆ ส่วนใหญ่ในชั้นให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน.....				
13.	ข้าพเจ้าสามารถพูดคุยกับเพื่อนได้ทุกเรื่อง.....				

ตอนที่ 5

แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความรู้สึก

จริง	หมายถึง	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับดี
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับค่อนข้างดี
จริงบางครั้ง	หมายถึง	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับค่อนข้างไม่ดี
ไม่จริง	หมายถึง	มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับไม่ดี

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
1.	โรงเรียนมีบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจที่สะอาด.....				
2.	ในห้องเรียนมีการจัดมุมกิจกรรม หรือมุมเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ.....				
3.	โรงเรียนมีการจัดตกแต่งสวนสวยงาม.....				
4.	บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด.....				
5.	มีการจัดอาคารสถานที่ให้เป็นแหล่งจุดใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้ดี.....				
6.	มีการจัดตกแต่งห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักเรียน.....				
7.	โรงเรียนดูแลเกี่ยวกับมลภาวะเป็นพิษ เช่น ฝุ่นละออง กลิ่น และเสียง ที่มีผลต่อสุขภาพของนักเรียน.....				
8.	มีการจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน.....				
9.	มีการใช้ป้ายนิเทศในห้องเรียนติดตามข่าวสารและผลงานของนักเรียน.....				
10.	บริเวณโรงเรียนมีการจัดสวนปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้น ให้เกิดความร่มรื่นสวยงาม.....				
11.	โต๊ะ เก้าอี้ และชั้นวางของมีการจัดอย่างเหมาะสม เช่น ไม่ทำให้ห้องคับแคบ ไม่บังทิศทางลม.....				
12.	โรงเรียนมีบรรยากาศร่มรื่น สงบ เหมาะกับการเรียน.....				
13.	โรงเรียนมีบริเวณที่นั่งพักผ่อนได้ร่มไม้ตกแต่งอย่างสวยงาม				
14.	มีการจัดระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างเหมาะสม.....				
15.	มีการจัดป้ายนิเทศที่เอื้ออำนวยต่อสภาพการเรียนรู้และการเรียนรู้อย่างตัวตนเอง.....				

ตอนที่ 6

แบบสอบถามการเรียนรู้อย่างมีความสุข

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือของข้อความแต่ละข้อเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียนมากที่สุด

ระดับความรู้สึก

จริง	หมายถึง นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับมาก
ค่อนข้างจริง	หมายถึง นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
จริงบางครั้ง	หมายถึง นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
ไม่จริง	หมายถึง นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่ในระดับน้อย

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริงบางครั้ง	ไม่จริง
	ความสุขที่เกิดขึ้นในตนเอง				
1.	ข้าพเจ้าไม่อยากให้ถึงชั่วโมงเรียน.....				
2.	ความสุขของข้าพเจ้าเกิดจากการได้เรียนรู้.....				
3.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ได้มาโรงเรียน.....				
4.	ข้าพเจ้าสนุกที่ได้ทำกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับเพื่อน.....				
5.	ข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนชีวิตขาดอะไรไปถ้าไม่ได้มาโรงเรียน.....				
6.	ความสุขของข้าพเจ้าคือการได้อ่านหนังสือเรียน.....				
7.	ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน.....				
8.	ถ้าข้าพเจ้ามีน้อง ข้าพเจ้าอยากให้น้องเรียนที่โรงเรียนนี้.....				
9.	ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาเรื่องเรียนในวิชาต่างๆ ไม่ยากเกินความสามารถของข้าพเจ้าที่จะแก้ไข.....				
10.	ข้าพเจ้ารู้สึกผ่อนคลายจากการเรียนที่ได้ทำกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับเพื่อน.....				
11.	ข้าพเจ้าไม่เคยเบื่อกับการอ่านหนังสือเรียน.....				
12.	ข้าพเจ้าอยากให้โรงเรียนจัดกิจกรรมหรือจัดนิทรรศการบ่อยๆ เพื่อจะได้มีความรู้ด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น.....				
13.	แม้ว่าข้าพเจ้าป่วยข้าพเจ้าก็อยากมาโรงเรียน.....				
14.	ข้าพเจ้าพูดถึงโรงเรียนด้วยความชื่นชม.....				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	จริง บางครั้ง	ไม่จริง
	ความสุขที่เกิดขึ้นในการเรียน				
15.	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เรียนหรือรับสิ่งใหม่ๆ เข้ามาอยู่เสมอ.....				
16.	ข้าพเจ้าสนุกกับการเรียน.....				
17.	ข้าพเจ้าตั้งใจได้ทำกิจกรรมในชั่วโมงเรียน.....				
18.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับสิ่งที่ครูสอน.....				
19.	ข้าพเจ้าไม่กังวลในขณะที่เรียนทำให้เรียนได้อย่างสนุก.....				
20.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานที่ได้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน.....				
21.	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในชั่วโมงเรียน.....				
22.	ข้าพเจ้าชอบเรียนหนังสือเพราะรู้สึกว่าได้ทำในสิ่งที่สนุก.....				
23.	ข้าพเจ้าเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชั่วโมงเรียน.....				
24.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ได้เรียนและได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าในแต่ละชั่วโมงเรียน.....				
25.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ครูเปิดโอกาสให้ซักถาม.....				
26.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ได้ออกไปเผยแพร่การบ้านบนกระดานดำ.....				
27.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ครูเรียกให้ตอบคำถาม.....				
28.	ข้าพเจ้ารู้สึกพลาดโอกาสถ้าไม่ได้เข้าเรียน.....				
29.	ข้าพเจ้าสนใจและตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น.....				
30.	ข้าพเจ้าทำแบบฝึกหัดด้วยความเพลิดเพลิน.....				

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ะ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร. ละเอียด รัชฎ์เฝ้า	ข้าราชการบำนาญ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร. อุไร จักรศรีมงคล	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเบญจมาพร อุ่นสุข
วันเดือนปีเกิด	1 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	49/125 พิบูลย์คอนโดวิลล์ ซ. กรุงเทพ-นนท์ 44 ถนน กรุงเทพ-นนท์ แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กทม. 10800
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านปรางค์น้อย จ. ลพบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนแสนโกศิกนุสรณ์ อ. ท่าเรือ จ. พระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเส้าไห้วมวิทยานุกูล อ. เส้าไห้ว จ. สระบุรี
พ.ศ. 2545	ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศษ.บ.) การสอนคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2552	ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การวิจัยและสถิติทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ